

Center za obveščanje SOZD

Odbor samoupravne delavske kontrole o izvajanju zadev skupnega pomena

Odbor samoupravne delavske kontrole SOZD je na seji 1. 10. 1980 v Ljubljani posvetil vso pozornost izvajanju sprejetega programa dela, ki temelji na samoupravnem sporazumu o združitvi v SOZD Mercator in pristojnostih odbora, določenih s pravilnikom o načinu uresničevanja samoupravne delavske kontrole SOZD.

Tako bo samoupravna delavska kontrola več pozornosti izvrševanju sprejetih sklepov na vseh ravneh – tako tistih, ki se nanašajo na

samoupravno, kot tudi tistih, ki se nanašajo na poslovno disciplino v SOZD. V ta namen bo letno, polletno ali pa od primera do primera

zahtevala poročila strokovnih služb, predvsem tistih, ki v Delovni skupnosti SOZD delajo na zadevah skupnega pomena.

Odbor samoupravne delavske kontrole je ugotovil, da kljub mnogim pozivom temeljnim in delovnim organizacijam, da izpolnijo solidarnostno obveznost do TOZD TMI Ljubljana in Postojna in TOZD Kavarna Evropa iz Ljubljane, solidarnost »ognjenega krsta« ni prestala najbolj uspešno. Vsem temeljnim in delovnim organizacijam, ki obveznosti niso izpolnile, je odbor samoupravne delavske kontrole s sklepom naložil, da do 15. 10. 1980 pismeno pojasnijo vzroke svojega obnašanja.

Planska aktivnost – priprava planskih dokumentov na ravni SOZD – poteka v skladu z roki, določenimi za pripravo teh aktov. Vendar pa samoupravna delavska kontrola ugotavlja premajhno angažiranost SOZD in DO v javnih razpravah o planskih dokumentih, predvsem o smernicah srednjeročnega razvoja, saj so pripombe na ta temeljni dokument posredovale le 4 organizacije združenega dela.

Člani odbora samoupravne delavske kontrole so bili seznanjeni tudi s postopki pred notranjo arbitražo SOZD. Notranja arbitraža je obravnavala predvsem spore, ki nastajajo zaradi nezdruževanja sredstev v M-Interno banko, izločitve TOZD iz DO oziroma SOZD in vračila sredstev za izgradnjo investicijskih objektov.

Vesna Bleiweis

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

LETO XVII

Ljubljana, oktober 1980

št.: 10

Vse za vse v Krškem

Mile Bitenc

Nakupovalni center Mercator v Krškem

V ponos Krškemu, Posavju in Mercatorju – Skoraj 7.000 kvadratnih metrov koristnih površin – Samopostrežba, samoizbira, diskont, pohištvo, bela tehnika, konfekcija, obutev, bistro, turistična agencija, banka in cvetličarna – Posebnost: otroški vrtec

Sedemnajsti oktober 1980 si bodo Krčani in okoličani globoko vtisnili v spomin. Mesto, ki se razraša na obeh straneh Save, je ta dan dobilo nov nakupovalni center. Vse za vse – bi lahko rekli – in to na enem mestu. Veleblagovnica je daleč naokoli največja in sodi hkrati tudi med najlepše objekte, ki jih je Mercator kdajkoli odprl. Diskontna trgovina je menda med Ljubljano in Zagrebom edina, zagotovo pa predstavlja nekaj povsem novega v Posavju. In naposled – ta dan je v Krškem začel voziti tudi mestni promet in tako je tudi malce distancirani nakupovalni center dostopen vsakomur skorajda vsak hip.

Ogromna zgradba nakupovalnega centra stoji malo pred stadionom Matije Gubca, ob vpadnici v

Krško. Naselje okoli njega je iz dneva v dan večje in v naslednjih letih naj bi se celo potrojilo, zato se za nakupovalce ni bati. Nova blagovnica pa je razen za domačine velikega pomena tudi za okoličane in za kupce iz oddaljenih krajev. Projektanti so mislili na vse in tako pripravili skorajda dvesto parkirnih mest. Če bo premalo, je tudi možnost razširitve, saj je naokrog zemljišča še dovolj.

Uvodoma sem zapisal, da si bodo predvsem domačini 17. oktobra dobro zapomnili – takrat je bila namreč svečana otvoritev objekta. Tisti najbolj radovedni in prvega nakupa željni so se začeli zbirati že zgodaj dopoldne.

Zaplapolale so zastave, zaigrala je godba na pihala Tovarne celulo-

ze in papirja Đuro Salaj iz Krškega. Nestrpnost med množico je naraščala. Svečanost je začel Jože Sajovec, predsednik Delavskega sveta Mercator – Preskrbe, ki je v svojem pozdravnem govoru poudaril, da s tem objektom prevzema kolektiv še večjo odgovornost za čim boljše preskrbo prebivalstva. Velika investicija je na prvi pogled izgledala za kolektiv celo nezvedljiva, toda z lastnim vlaganjem in ob pomoči sozda Mercator ter drugi podpora je želja postala stvarnost in tako danes predstavlja največji delovni uspeh, je dejal Jože Sajovec.

Za tem je o razvoju delovne organizacije in o gradnji maloprodajnega centra spregovoril direktor Mercator – Preskrbe, Franc Dornik. Dejal je, da je prav izgradnja tega objekta za njihov delovni kolektiv, za ves sozd Mercator in seveda za krajane in okoličane, pomemben dogodek in nadaljeval.

Nadaljevanje na 4. strani

Dober nastavek – slabši pridelek. Letošnja trgatega, ki se je v vinogradih in na posestvih M-Agrokombinata Krško začela 15. septembra, kar je dva do tri tedne kasneje kot običajno, bo končana do 10. novembra. Dosedaj so obrali že več kot 80% pridelka, ki je letos poprečne kakovosti, čeprav je spomladanski nastavek obetal boljše letino.

Preskrba in sovlaganja – osrednja tema seje poslovnega sveta

Žgoča tema na seji poslovnega sveta SOZD: problem preskrbe in zagotovitev zadostnih količin določenih pomembnih proizvodov in s tem povezanih zahtev proizvajalcev po sovlaganjih v nove proizvodne zmogljivosti oz. obnovitev obstoječih. Te zahteve postavljajo praktično že skoraj vsi proizvajalci osnovnih življenjskih proizvodov, od sladkorja do premoga.

V zadnjem obdobju je SOZD prejel predlog oz. zahteve po sovlaganjih za cca. 200 milijonov dinarjev od organizacij združenega dela izven SOZD. Kakšna naj bodo merila za sprejem odločitev glede teh predlogov? Poslovodni svet je sprejel stališče, da je potrebno vse predloge oz. zahteve po sovlaganjih presojati individualno, po čistem interesnem principu, presojati pa jih je potrebno tudi s stališča realnosti finančne konstrukcije in kriterijev za prevzemanje rizika. Pri tej presoji pa je v prvi vrsti treba upoštevati dejstvo, da poslovne odločitve ne smejo vplivati na zagotovitev preskrbe prebivalstva z osnovnimi življenjskimi potrebščinami.

V predlogu strokovne komisije, ki je pripravila spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med Delovno skupnostjo SOZD in delavci TOZD in DO, združenih v SOZD Mercator, so člani poslovnega sveta pogrešali ovrednotenje programa dela Delovne skupnosti oz. preciznejšo formulacijo osnove za izračun prispevka za delo in razvoj Delovne skupnosti SOZD. Nekateri člani so predlagali, da bi se osnova za izračun tega prispevka določala individualno, glede na dejavnost TOZD oz. DO, in stopnjo organiziranosti posameznih služb v TOZD in DO. Predlog ni bil sprejet, ker je bila večina prisotnih mnenja, da Delovna skupnost opravlja svoje storitve za vse TOZD in DO v sestavi SOZD. Če pa opravlja posamezne storitve za posamezne TOZD in DO izven skupno dogovorjenega obsega del in nalog, pa naj to z medsebojnim sporazumom uredita prizadeta TOZD oziroma DO in Delovna skupnost SOZD. Izvršilni odbor delavskega sveta SOZD bo torej na svoji prvi seji na podla-

gi pripomb, ki so jih na osnutek sprememb in dopolnitev navedenega samoupravnega akta posredovale TOZD in DO, oblikoval predlog besedila za obravnavo in sprejem na delavskem svetu SOZD.

Na osnovi podatkov iz analize prispevkov za delo in razvoj Delovne skupnosti SOZD in oceni možnosti za znižanje teh prispevkov v drugem polletju 1980 je poslovodni svet soglasno potrdil predlog razvojno planske službe SOZD, da se za to obdobje prispevna stopnja zniža za 10%. Ustrezen sklep bo delavskemu svetu SOZD predlagal njegov izvršilni odbor.

Zanimivi so tudi podatki, ki jih je poslovodnemu svetu predložila komisija za spremljanje izvajanja resolucije o uresničevanju srednjeročnega plana SOZD 1979–1980. Ti podatki kažejo, da je sozd kot celota povečal maso sredstev za osebne dohodke za 1,6% nad mejo, ki jo dopuščajo družbeno dogovorjena merila, istočasno pa povečala delež akumulacije in zmanjšala delež čistih osebnih dohodkov in skupne porabe. Na področju skupne porabe je sozd povečal izplačila iz skupne porabe za manj kot 13%, kakor sicer dovoljujejo družbeno dogovorjena merila.

Na seji poslovnega sveta, ki je bila 29. 9. 1980 v Ljubljani, so se člani seznanili tudi o poteku oz. fazah priprav dokumentov, ki se nanašajo na opredelitev standardov investicijske gradnje, planskega akta – sporazuma o temeljnih plana 1981–85 in sporazuma o razporeditvi skupnega prihodka med trgovskimi organizacijami na veliko in malo v SOZD Mercator. Na tej seji so predstavniki udeleženci sporazuma o enotnem nastopanju na sejmih podpisali ta sporazum.

Vesna Bleiweis

Marija Starič – M-Rožnik, TOZD Grmada

Dan mrtvih

Njihovi domovi so lepi, lepo je njihovo mesto, čeprav je sončno, a vidim na tisoče in tisoče drobcenih lučk, ki nežno brlijo in dogorevajo v tiho jesensko noč. Mrak postaja vedno gostejši in komaj se je umaknil noči. Brez besede sem obstala ob mamini in očetovi gomili. V njuni sicer temni sobici polni cvetja, sem našla majhen košček voska, izpraskala vrstico in jima napravila lučko.

Nič se ni spremenilo. Le veliko lepega je bilo v tej nenavadni svetlobi. Zelo dolgo stojim tukaj, morda uro – morda več. Čas in mraz nimata pomena, niti strah me ni v tej tišini in svetlobi. Teža veličastja vam ne morem opisati; povsod tema, tišina, vonj po cvetju, toda na maminem in očetovem grobu nežno brli in dogoreva svečka. Dogorela je. A sedaj tudi vem odgovor na vprašanje, zakaj sem tu. Dan mrtvih, samo ti dve besedi mi povesta vse. Vem, kaj želim jaz, vem tudi, kaj si želi mama in oče; zelo mi je hudo, pa vendar bo minilo. Vem in tudi mama in oče vesta, da se nikdar v resnici ne moremo več objeti.

Nakupovalni center v Krškem, gledano z »ljubljske« strani.

Izvajanje stabilizacijskega programa v tozdu Zaščita

Anica Perko – MIP, TOZD Zaščita Kidričevo

Kljub težavam boljši rezultati

V skladu s sprejeto resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana SRS v letu 1980 in z Zakonom o začasnih ukrepih, ki sta podlaga Resoluciji o dopolnitvah uresničevanja srednjeročnega plana SOZD Mercator 1980, je tudi naša TOZD izdelala podroben plan za leto 1980. Z izvajanjem tega plana se vključujemo v stabilizacijska prizadevanja gospodarstva. Sprejeti plan redno spremljamo in do sedaj ni prišlo do negativnih odstopanj oziroma prekoračitev.

Večje težave imamo pri planu materialnih stroškov, točneje pri povračilih prevoznih stroškov. Analiza, narejena 31. 7. 1980, je pokazala, da se stroški gibljejo v dovoljenih planskih okvirih, vendar pa po podražitvi bencina nadomestilo za individualno prevožen kilometer ne pokriva dejanskega stroška. Začasni ukrep je bil, da smo 1. 8. 1980 sicer dvignili vrednost prevoženega kilometra za približno 14%, vendar tudi to ne zadošča za pokritje dejanskih stroškov. Težave so toliko večje, ker je vsa naša prodaja organizirana preko potniške službe, ta pa prevozi ob normalnem delu 21.600 kilometrov mesečno; to je sicer za 18% manj kot lani, vendar glede na ustvarjeno realizacijo še kljub temu pomemben izdatek. Odprto vprašanje pravičnega nadomestila moramo rešiti v najkrajšem času, seveda v mejah sprejete resolucije, ki so z Zakonom o začasnih ukrepih omejene.

V prvih šestih mesecih letošnjega leta nam je dohodek v primerjavi z istim obdobjem lani narasel za 51%, prihodek za 35%, zaposle-

nost pa se je zmanjšala za 2%. V sedanjem obračunskem obdobju pričakujemo določen padec rasti dohodka in to zaradi kolektivnega dopusta delavcev v proizvodnji, katerega stroški padejo v tretje četrletje letošnjega leta ter vse večjega razkoraka med cenami reprodromateriala in energije na eni strani ter cenami končnih izdelkov na drugi strani. Uspeh bo, če nam indeks dohodka ne bo padel pod 140.

Izplačila osebnih dohodkov so vezana na resolucijska določila, po katerih bi bila dovoljene rast OD 27%, vendar je bila izplačana masa višja samo za 12%. Razlog, da ni prišlo do višjega izplačila OD, je pričakovani padec rasti dohodka iz zgoraj navedenih razlogov. Ker s sedanjo rastjo OD niti približno ne pokrivamo dviga življenjskih stroškov, ima to na žalost negativne posledice na rast produktivnosti in terja določene ukrepe.

Produktivnost se je, po pričakovanju, dvignila v delovni enoti Tekstilna zaščitna konfekcija, kjer smo s 1. 2. 1980 dvignili norme za 17%, v ostalih delovnih enotah pa

smo večinoma dosegli načrtovano produktivnost. Večje produktivnosti ne moremo pričakovati pred preselitvijo v nove proizvodne prostore in pred rešitvijo vprašanja nagrajevanja. Ob preselitvi v nove proizvodne prostore v začetku 1981. leta bo naša glavna naloga doseči takšno produktivnost, kakršno priznava tržišče s svojimi ekonomskimi zakoni, tako da bomo lahko uspešno plasirali načrtovano povečano proizvodnjo. Seveda bo to težavna naloga, saj je zlasti tekstilna industrija, kot ena najstarejših, znana kot precej do-rečena na področju produktivnosti.

Pri bolniških staležih ugotovljamo, da se bolniške do 30 dni povečujejo, nad 30 dni pa zmanjšujejo. Na žalost pa tudi opažamo, da nam zdravstvene ustanove k delovnim nalogam vračajo nepopolno ozdravljene delavce, ki so tako prisiljeni po določenem času spet vzeti bolniško – seveda v breme tozda. Kljub ukrenjenim meram za zmanjšanje bolniške se je ta v našem tozdu povečala do 30 dni za 7%, nad 30 dni pa je padla za 10% in to pri 98 odstotni zaposlenosti. Tudi analize sedanjega trimesečja kažejo nadaljnji padec bolniških nad 30 dni, seveda na škodo bolniške do 30 dni.

Kljub vsem naštetim težavam pa pričakujemo v letu 1980 boljše rezultate od lanskih predvsem na področju akumulacije. Nujno pa moramo ustaviti nadaljnje padanje življenjske ravni zaposlenih, če hočemo zadržati sedanjo stopnjo produktivnosti oziroma jo še povečati.

Zveza komunistov in stabilizacija

Stevo Došenović – M-Velepreskrba, TOZD Hladilnica

Poziv k splošni razpravi

13. seja CK ZKJ je po značaju mnogih poročil in ocen ter po poudarjanju mnogih odprtih vprašanj predstavljala kompleksen komentar družbeno-ekonomskih dogodkov. Na seji je bilo ocenjeno, kakšna je ekonomska situacija v državi.

Veliko število udeležencev je v svojih poročilih izrazilo to, kar govorimo vsak dan – da tako obnašanje in tak način dela ne vodijo nikamor. Karakterističen ton poročilom na plenumu je dajalo vsebinsko pomembno antibirokratsko sporočilo 13. seje CK ZKJ. Cilj je, da se kljub perečim ekonomskim težavam in v posebnih pogojih, ponekod pa tudi ob bolečih odrekanjih, ohrani in razvija samoupravni in demokratiški način odločanja. Zveza komunistov nosi odgovornost za skupen razvoj naše družbe na samoupravni poti. V sedanji ekonomski situaciji je pri tem v ospredju odgovornost. Vendar ne odgovornost načelne opredelitve, ampak odgovornost za vsakdanje delo.

S spremembo dela, ne pa s splošnimi deklaracijami, se zveza komunistov potrjuje kot revolucionarna stranka. Na seji so opozorili tudi na enega od načinov birokracije – na valutarizem. Znano je, zakaj se ZK bori proti birokratizmu in birokraciji v vseh oblikah in na vseh mestih, vključujoč tudi samo ZK. CK je jasno opozoril, da je birokratski voluntarizem resna nevarnost za naše socialistične, samoupravne, demokratske odnose in s tem opozoril, da so ti pojavi prisotni in da se moramo proti njim boriti. V praksi je najtežje prepoznavanje birokracije v vseh okoljih in razmerah. V vseh okoljih odlo-

čanja birokracije prikriva svoje bistvo s ponujanjem svojih poti in rešitev. Jasno nam mora biti, da se s slabenjem elementov tržnih odnosov v gospodarstvu krepi administrativna intervencija, zmanjšuje pa se prostor za samoupravljanje in akcije subjektivnega faktorja. Ekonomski problemi se morajo odpraviti z ekonomskimi rešitvami. Celotna zveza komunistov mora kreniti v borbo za uresničevanje kratkoročnih in dolgoročnih nalog stabilizacije. Ni dovolj, da se osnovne organizacije sestanejo ter pretresejo in ugotove svoje naloge. To zelo malo pomeni, če ni aktivnosti vseh delovnih ljudi. Mnogo stvari je potrebno spremeniti, ker po starem ne moremo naprej.

Kolikokrat smo samo ponavljali načela o svobodni menjavi dela, o povezavi posameznih služb, boljši organiziranosti in o nepotrebnih stroških! Več velja en sam konkreten korak kot množica splošnih razprav in deklaracij.

V 13. seji CK ZKJ so člani razpravljali o najkompletnejši ekonomski situaciji in političnih vprašanjih, ne da bi bili ti formalno pretvorjeni v zaključke. S tem so opozorili na potrebo odprte razprave o težavah in problemih, ki jih je potrebno na samoupravni in demokratični način obvladovati na vseh mestih.

Iz osnovnih organizacij ZSMS

Marija Vučko – M-Nanos, TOZD Indus Koper

Radi delamo v OO ZSMS

Naša OO ZSMS, ki združuje mlade iz piranskih poslovalnic Jadro, Palma in Kovina, šteje 41 članov. Kot povsod se tudi pri nas pojavljajo večji in manjši problemi. Rešujemo jih s skupnimi močmi, prislunemo težavam ali nasvetom vsakega člana in si med seboj pomagamo.

Tudi sicer nismo vase zaprta organizacija, saj smo tesno povezani z OK ZSMS Piran in KO OO ZSMS M-Nanos, TOZD Indus Koper; KS OO ZSMS SOZD Mercator redno obveščamo o svojem delu, povezani pa smo tudi s samoupravnimi organi našega tozda, ki naše predstavnike redno vabijo na svoje seje.

Že od same ustanovitve naše OO imamo prostorski problem: kje imeti sestanke, kje hraniti našo dokumentacijo in arhiv, kje se sestajati v prostem času, kje pomagati našim učencem, ki imajo probleme v šoli, kje se pogovoriti o svojih težavah na delovnem mestu? Taka in podobna vprašanja se ponavljajo na vsaki naši seji. Sestajamo se enkrat na mesec, kar je premalo. Zaradi deljenega delovnika nam primanjkuje časa, da bi se lahko o vsem pogovorili, zvečer, po delovnem času pa ne moremo ostajati v trgovini. Kaj nam preostane? Kavarnice in disko klubi (ki so vedno dražji), kjer ne moreš niti soka popiti v miru, kaj šele, da bi se lahko o čem pogovoril. Naše težave in problemi pa se tako iz dneva v dan ponavljajo, na delovnem mestu in v šoli. Kaj res ni prostora za mladinsko sobo?

Po mnenju naše OO ta problem ne bi smel več obstajati. V Piranu ima poslovalnica Jadro manjši priročni skladišči, ki sta do otvoritve novega salona pohištva služili za shranjevanje jogijev. 25. junija smo na 8. redni seji napisali prošnjo za dodelitev enega teh skladišč naši OO. Prostor je majhen in v zelo slabem stanju: brez šip na vratih, na oknih so razbite, strop odpada, po tleh pa je samo beton. Z lastnimi prispevki in prostovoljnimi delom smo pripravili to skladišče preurediti v prijetno mladinsko sobo. Naša prošnja je

bila obravnavana na 4. seji Delavskega sveta TOZD. DS je sprejel zaključek, da prošnjo odloži, dokler se ne ugotovi namembnost oziroma potreba tega prostora. Nad takšnim odgovorom smo bili razočarani. Menimo, da bi nam TOZD lahko pomagala vsaj pri prostorskem problemu, če nam že finančno ne more. Upamo, da naša prošnja ne bo zatonila v pozabo.

Problemi se pojavljajo tudi v blagovnici Jadro. Razen treh zaposlenih smo ostali samo mladi, na novo zaposleni in učenci. Vsi smo takorekoč neizkušeni in brez prakse. Priznavamo napake, ki jih delamo. Včasih nas sodelavci iz drugih poslovalnic obtožujejo. Vse naše probleme in težave obravnavamo na vsaki seji OO ZSMS, poskušamo jih čim prej sami odpraviti, kar nam tudi počasi uspeva. Ob otvoritvi novega salona pohištva so preselili tja oddelek pohištva, z njim pa tudi poslovodjo in prodajalce, ki so dolga leta delali v naši poslovalnici. Trenutno nimamo poslovodje, upamo pa, da bo novi pričel združevati delo koncem oktobra. Sicer pa imamo namestnico poslovodje, s katero smo zadovoljni, saj rada prislunke našim težavam in nam pomaga. Žal je obremenjen oddelevodja in nima dosti časa.

Sam pogled na blagovnico Jadro je žalosten, še skladišča so boljše urejena. Nekaj luči je snetih, nekaj jih ne dela, tiste ki so ostale, pa svetijo preslabo; oprema je dotrajana, blaga nimamo kje razstavljati. Stranke rajši gredo v nove, boljše urejene trgovine. Tople vode nimamo, pozimi centralna kurjava premalo greje, skozi vse reže piha burja. Razveselila nas je vest, da bomo januarja blagovnico prenovili. Nekaj pa nas ob tem močno skrbi: po tišem se sprašujemo, ka-

ko bo to prenovitev prestala naša TOZD? Bo dovolj finančnih sredstev? Že tako smo preobremenjeni z obveznostmi iz kreditov za novo Železnino v Kopru in Salon pohištva v Luciji.

Pojavlja se še en problem, ki nam povzroča skrbi. Zapuščajo nas sodelavci, člani naše OO, in se zaposlujejo v drugih delovnih organizacijah in to predvsem zaradi deljenega delovnega časa. Zaradi tega smo izgubili že dosti dobrih sodelavcev.

Odkar imamo svojo OO ZSMS rešujemo probleme z združenimi močmi in s pomočjo ostalih DPO ter samoupravnih organov naše TOZD in OK ZSMS. Tudi sedanje probleme bomo rešili, v to smo prepričani, zavedamo pa se, da bodo prišli drugi, katerih se bomo morali lotiti z enako zagnanostjo in jih rešiti.

Radi delamo v OO ZSMS in ponosni smo nanjo!

Aforizmi

● **Da bi spregledali nekatere poglede, bi morali nabaviti daljnoglede.**

★

● **Lastna pamet nam ne da, da bi odkrili tujo.**

★

● **Če ti drugi ne zavidajo, se vprašaj, kako živiš.**

★

● **Kako naj nam bo vse »čisto«, ko pa ni pralnega praška.**

Simon Bošnjakov

Ob razpravah o temeljnih srednjeročnega plana

Stevo Došenović – M-Velepreskrba, TOZD Hladilnica

Planiranje premalo stvarno

V času dogovarjanja o srednjeročnem planu je še marsikaj nejasnega, da o usklajenosti niti ne govorimo. Na vprašanje, ali se bodo želje posameznih tozdov uresničile, je težko najti pravi odgovor. To bi bil lahko kratek povzetek s seje Delavskega sveta TOZD Hladilnica Ljubljana, na kateri so razpravljali o temeljnih srednjeročnega plana Mercator – Velepreskrbe.

Plan je instrument, s katerim se postavljajo cilji, pa tudi poti za doseganje, seveda v skladu z ekonomskimi interesi in možnostmi. Postavlja se vprašanje, ali je plan le zbir želja, ali pa je postavljen na realno osnovo. Če poznamo sedanjo situacijo in če v prihodnost gledamo na podlagi izkušenj, lahko mirno rečemo, da tozdi Mercator-Velepreskrbe niso dovolj upoštevati ekonomskih zakonitosti. V predlogu o načrtu petletnega razvoja so vsi tozdi M-Velepreskrbe pri večini postavk pretiravali. Tako naj bi predračunska vrednost investicij za celotno delovno organizacijo znašala nekaj več kot 418 milijonov dinarjev. Pri tem so polovico teh sredstev bančni krediti, nekateri tozdi pa so za vir financiranja navedli celo »ostalalo«.

Upravičeno lahko rečemo, da tozdi v svojih planih pretiravajo tudi s predvideno rastjo dohodka, ki presega realne možnosti. Po samoupravnem sporazumu o temeljnih srednjeročnega plana za obdobje 1981 do 1985 so posamezni tozdi v sestavu M-Velepreskrbe

planirali rast dohodka takole: TMI 181%, Grosist 200%, Standard 177%, Steklo 233%, Trgopromet 145%, Investa 120%, Hladilnica 159% in Spectrum 169%. Očitno posamezni tozdi niso upoštevali sedanjega gospodarskega položaja, še posebej pri investiranju. Premalo pa je kakovostnih sprememb pri skupnem poslovanju ter pri dohodkovni in tržni povezavi. Veliko govorimo o zapiranju v tozdovske (podjetniške) okvire, v praktičnem življenju pa na te pozabimo. Kaj so potemtakem plani – zgolj želje, ali pa so to uresničljivi načrti?

Kaj se niso OZD opirale le na želje, da bi imele več sredstev, kot jih lahko ustvarijo? Kaj so pozabili, da je plan obveznost, ki mora imeti za uresničitev ekonomsko osnovo?

Na koncu naj ugotovimo, da za usklajevanje ni ostalo več dosti časa. To pa nas sili, da določena vprašanja in pojme ponovno razjasnimo in razložimo, da bi našli skupen jezik vseh sodelujočih.

Srednjeročna razvojna usmeritev MIP Ptuj

Marjana Olstrak – MIP Ptuj

Mercator v severovzhodni Sloveniji

Mercator – Izbira-Panonijska zaposluje preko 1300 delavcev in je organizirana v tri temeljne organizacije ter delovno skupnost. V letu 1979 je ustvarila 2,4 milijarde dinarjev celotnega prihodka, v letu 1980 pa je celotni prihodek načrtovan v višini okoli 3 milijarde dinarjev. To realizacijo ustvarja delovna organizacija v okviru 72 prodajal in enajstih oddelkov blagovnice, s svojo veleprodajno mrežo pa pokriva potrebe lastne maloprodajne mreže kot tudi velik del potreb Marcatorjevih delovnih organizacij na področju severovzhodne Slovenije ter drugih kupcev.

Glede na to, da se izteka zadnje leto tekočega srednjeročnega plana, je dejavnost na področju priprave in sprejemanja planskih dokumentov za prihodnjih 5 let zelo razgibana. V mesecu juliju so bile sprejete smernice planov tozdv ter elementi za samoupravne sporazume o temeljih plana za obdobje 1981 do 1985, v mesecu avgustu pa so o osnutkih temeljev planov razpravljale komisije za gospodarjenje in razvoj tozdv ter koordinacijske komisije za planiranje, sestavljene iz članov družbenopolitičnih organizacij tozdv. Temeljni planov tozdv bodo sprejeti na referendumu v začetku novembra, tako da obstajajo realne možnosti, da bodo srednjeročni plani tozdv, delovne skupnosti in de-

lovne organizacije kot celote sprejeti v mesecu decembru.

Tozdi v sestavi delovne organizacije Mercator – Izbira – Panonija so si za naslednje petletno obdobje zastavili naslednje naloge:

Razvoj tozda Maloprodaja

bo tudi v bodoče usmerjen v družbeno racionalno in učinkovito preskrbo prebivalstva v mestu Ptuj in na območju krajevnih skupnosti celotne ptujske občine. Z dograditvijo nakupovalnega središča s površino 2400 m² na Zihlerlovi ploščadi v letu 1981 bo zagotovljena preskrba prebivalstva v novi stanovanjski soseski v Ptuj. V drugi polovici srednjeročnega obdobja bodo stekla pripravljala dela za gradnjo nove blagov-

nice v Ptuj, na desnem bregu Drave.

Poskrbljeno bo tudi za izboljšanje preskrbe prebivalstva v krajevnih skupnostih izven Ptuja, pretežen del vlaganj pa bo usmerjen na območje manj razvitih krajevnih skupnosti. V letu 1981 bo dokončana samopostrežna prodajalna v Cirkulanah, poleg te pa bodo do leta 1985 zgrajene še samopostrežne prodajalne v Vidmu, Leskovcu, Hajdini, Podlehniku, Šikolah in Kidričevem, obstoječa prodajalna v Turnišču bo razširjena. Poleg povečanja zmogljivosti obstoječe maloprodajne mreže bo specializiranih več prodajal, sprva na področju tehnične, nato pa še na področju tekstilne in prehrambene stroje.

Ob ožji specializaciji tehničnega blaga bo prednostna naloga specializacija gradbenega materiala. Z izgradnjo novega razstavno prodajnega skladišča za te namene bodo ustvarjeni pogoji za sodoben način prodaje vseh vrst gradbenega materiala.

V prihodnjem srednjeročnem obdobju bo potrebno dati poseben poudarek razvijanju sodelovanja trgovine s potrošniškimi sveti. Predvsem se bo potrebno dogovoriti za način oskrbe prebi-

valstva v odročnejših krajih, kjer oskrba ni zadovoljiva, vendar bi bila gradnja prodajalne popolnoma nerentabilna. Za razrešitev tega problema bo potrebno pričeti z uveljavljanjem blagovnega prometa po privatnih osebah, pa tudi v obliki ambulante prodaje.

Temeljna naloga tozda Veleprodaja

bo tudi v prihodnjem srednjeročnem obdobju nabava, skladiščenje in distribucija blaga maloprodajni mreži v okviru delovne organizacije, kot tudi ostalim delovnim organizacijam, članicam sozda Mercator na področju severovzhodne Slovenije, skladno s cilji delovne organizacije Mercator Izbira-Panonijska in koncepcijo grosistične mreže v okviru sozda Mercator. Povečali bomo delež oskrbe proizvodnje in storitev dejavnosti z reprodukcijskim materialom ter razširili obseg poslovanja na področje poslovnega sodelovanja s kooperanti.

Skladiščenje zmogljivosti, kot eden osnovnih pogojev poslovanja trgovine na veliko, so bile dograjene v tekočem planskem obdobju. Do leta 1985 bo zgrajeno še skladišče galanterije s površino 3.500 m², ob sodelovanju oddelka za ljudsko obrambo pa skladiščna hala za občinske blagovne rezerve. V prihodnje bo potrebno skladišča še sodobneje opremiti, izpopolniti tehnologijo skladiščenja ter posodobiti notranje transportne poti.

Bodoči razvoj tozda Zaščita

bo temeljil na novih zmogljivostih, ki bodo pridobljene z izgradnjo proizvodnih in skladiščnih prostorov v Kidričevem. Investicija bo dokončana predvidoma v le-

tu 1981, s tem pa bodo ustvarjeni pogoji za povečevanje proizvodnje usnjene in tekstilne zaščitne konfekcije. Proizvodnja ima značaj malega gospodarstva ter bo tako imela zagotovljeno svoje mesto v družbenem planu občine Ptuj za obdobje 1981 do 1985, saj bo razvoj malega gospodarstva prednostna dejavnost, ki jo bo potrebno razvijati. Povečane količine usnjene in tekstilne zaščitne konfekcije bo možno plasirati, saj obstaja velik primanjkljaj tovrstnih proizvodov na jugoslovanskem tržišču, ki se delno pokriva z uvozom.

Posebno obetavna je modna konfekcija, ki jo izdelujejo v obnovljenih prostorih na Ormoški cesti.

Na osnovi doseženih rezultatov ter tako usposobljena si je delovna organizacija zagotovila pogoje, da se tudi v okviru sozda Mercator še kakovostneje in bolje organizira predvsem na področju regije, ki jo pokriva. Mercator Izbira-Panonijska ima kot nosilec razvoja trgovine v občini tudi posebno mesto v družbenem dogovoru o temeljih družbenega plana občine Ptuj za obdobje 1981 do 1985, o čemer je že in še bo tekla razprava.

Ob takem razvoju Mercator Izbira-Panonijska upravičeno pričakuje, da bo našla svoje mesto tudi v dogovoru o skupnih temeljih plana za območje skupnosti podravske občine v novem srednjeročnem obdobju, kjer bo opredeljena kot pomembno skladiščno in distribucijsko središče, saj oskrbuje poleg ptujske maloprodajne mreže tudi Mercatorjeve delovne organizacije Slago v Gornji Radgoni, Univerzal v Lendavi, Potrošnik v Lenartu, Jelšo v Šmarjah pri Jelšah in Zarjo v Ormožu.

Vaja »Ljubljana '80«

Milan Tatalovič, Matjaž Marinček

Zavest na zavidljivi ravni

26. septembra se je Ljubljana prebudila v »vojnem stanju«. Pričela se je vaja »Ljubljana '80«, dvodnevno preverjanje učinkovitosti splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite v delovnih organizacijah, krajevnih skupnostih ter občinskih in mestnih organih.

organizacij in tozdv (njih 17) je v tem preverjanju sodelovala le v fazi prvostopenjske pripravljenosti izvajalcev obrambnih načrtov. V celotni dvodnevni vaji pa so sodelovali: DS SOZD Mercator, M-Rožnik s tozdom Dolomiti, M-Velepreskrba s tozdom Grosist in

Med posvetom v M-Sadju zelenjavi. Obe fotografiji Matjaž Marinček

SOZD Mercator se je s svojimi delovnimi organizacijami in tozdi v zgodnjih jutranjih urah znašel v novem, resnejšem položaju kot sicer. Vsi delavci so se zavedali svoje vloge pri obrambi domovine. Vsem je popolnoma jasno, da se je nemogoče boriti brez dobre preskrbe prebivalstva, teritorialne obrambe in JLA.

V okviru sozda Mercator je bil cilj vaje »Ljubljana '80« ugotavljanje pripravljenosti na dosledno in učinkovito izpolnjevanje pripravljenih obrambnih načrtov. V sozdu je bilo treba preveriti:

– delovanje sistema pozivanja vodilnih delavcev – izvajalcev ukrepov na delovna mesta izven delovnega časa;

– delovanje kurirske službe pri pozivanju in prenašanju ukazov;

– delovanje narodne in civilne zaščite;

– organizacijo pravočasnega posredovanja ukazov za izvajanje ukrepov za pripravljenost sozda, delovnih organizacij in tozdv;

– stanje in realnost načrtov za pripravljenost ter njihovo usklajenost z družbenopolitičnimi skupnostmi in podobno.

»Vojno stanje«, ki je zajelo Ljubljano in torej tudi SOZD Mercator z njenimi delovnimi organizacijami in tozdi, sodi v pripravljenost druge stopnje, kar pomeni, da obenem vključuje tudi prvo stopnjo pripravljenosti. Večina ljubljanskih Mercatorjevih delovnih

TMI, M-Sadje zelenjava ter tozda Ilirija (v sestavi delovne organizacije M-Hoteli gostinstvo).

Vaja »Ljubljana '80« je bila vodstvena štabna vaja in ni vključevala vojnih obveznikov. Odvijala se je v pogojih, kakršni bi se pojavili ob pravem vojnem stanju.

Vaja se je od vaje, kakršna je bila na primer »Zmaga '77« in podobne razlikovala v tem, da so prejšnje vaje zajemale le ozek krog izvajalcev (vodje obrambnih priprav), tokrat pa je zajela vse sozde z njihovimi delovnimi organizacijami in tozdi na območju mesta Ljubljana, vse izvajalce ukrepov pripravljenosti, odbore in komiteje za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, celotno na-

Konrad Šintler, direktor tozda Grosist, med razčlenjevanjem gradiva.

rodno zaščito ter vodstva civilne zaščite – torej več sto izvajalcev.

Poudariti je treba, da so udeleženci pri izvajanju nalog iz obrambnih načrtov pokazali vso resnost in zavzetost. Veliko udeležencev vaje je prvič sodelovalo; dojeli so naloge v praksi in to, kako jih je treba izvajati. Mnogi so povedali, da jim je šele vaja pokazala, kaj morajo pravzaprav delati.

Vaja je pokazala, da so obrambni načrti dobri in da zagotavljajo izvajanje nalog, ki čakajo naše organizacije v primeru, da bi prišlo do vojnega stanja. Pokazala je tudi, da so naši izvajalci postali pravi strokovnjaki v obvladovanju tega gradiva. Pravi užitek je bilo opazovati, s kakšno resnostjo in zagnanostjo so opravljali naloge v M-Sadju zelenjavi, M-Rožniku, tozdi Dolomiti in TMI ter drugod.

Na vaji je bilo med novimi obrazi opaziti tudi precej deklet, kar je spodbudno, ker pomeni, da na ljudski odpor ne gledamo več kot na nalogo vodij obrambnih priprav, temveč kot na nalogo vseh zaposlenih, še posebej pa članov komitejev in odborov za ljudski odpor in družbeno samozaščito ter celotnih organizacij Zveze komunistov in Zveze sindikata.

Vaja je sicer razkrila tudi nekaj pomanjkljivosti v organiziranju ljudske obrambe, še posebej v sistemu zvez med občino in delovnimi organizacijami, vendar bomo temu v dograjevanju obrambnih načrtov odslej posvetili več pozornosti.

Razmišljanje

Stevo Došenović

Zakaj ne znamo razpravljati?

Veliko primerov s sestankov dokazuje, da tega resnično ne znamo. Na sestanku se dvigne tovariš in pove svoje mnenje o temi z dnevnega reda. Govori iskreno, opozori na nepravilnosti ali naloge in pri tem nikogar posebej ne omeni – nikakršnega imena. Že se dvigne drugi, z ostrim odgovorom predhodniku, ker se čuti prizadetega. Prvi razpravljalec izgubi potrpljenje in prične govoriti o nečem povsem drugem, kar ni v nobeni zvezi z razpravo in temo dnevnega reda.

Zakaj ne znamo o skupnih stvareh razumno razpravljati? Rešitev ni v monotonosti sestankov, kjer poslušamo le poročevalca – ta monotonost je nepotrebna. Koristne so le ustvarjalne in plodne razprave, povezane s temo dnevnega reda. Biti morajo jasne, brez prizvokov, ki prinašajo nizke udarce, kakršne nekateri razpravjalci radi dele; večkrat lahko slišimo izraze: laik, demagog..., ki jih uporabljamo, ker ne prenesemo kritike in smo brez občutka za samokritiko.

So primeri, ko je vsaka kritika zavestno negirana, o samokritiki pa sploh ni sledu. V teh primerih je ustvarjalna razprava že vnaprej obsojena na propad. Kaj ne govorimo o tej obliki demokracije pogosto le enostransko? Ni namreč dovolj samo povedati svoje mnenje – mnenja moramo izmenjati, ker na vseh sestankih razpravljamo o naših skupnih zadevah.

Vse za vse v Krškem

Mile Bitenc

Nakupovalni center Mercator v Krškem

Nadaljevanje s 1. strani

»V povojnem obdobju je delovalo v občini Krško več trgovskih podjetij, ki so kljub raznim reorganizacijam in integracijam bila majhna in niso bila sposobna začeti večjih investicij. Leta 1964 so se tri trgovska podjetja združila v eno, v Preskrbo Krško.

Nova delovna organizacija je pričela z obnovo trgovskih lokalov, ki so bili zastareli in celo neprimerni za poslovanje. Čeprav težko, pa smo vendarle pričeli z gradnjo samopostrežnih trgovin, ki so bile v tistem času novost v trgovski dejavnosti.

Leta 1964 je Krško dobilo prvo samopostrežbo, nato pa so zgradili še dve ter po eno v Senovem in Kostanjevici. Pred petimi leti so v Krškem zgradili blagovnico in specializirali vrsto prodajal.

Pozdravni govor predsednika DS Mercator – Preskrba Jožeta Sajovca; v ozadju direktor delovne organizacije Franc Dornik in predsednik Zbora združenega dela SO Krško ing. Vinko Bah.

»Razvoj naše delovne organizacije lahko razdelimo v dve obdobji.« je nadaljeval Franc Dornik. »Prvo obdobje pomeni čas od prve integracije leta 1964 pa do leta 1976. Drugo obdobje se je za nas začelo 1. januarja 1977, ko smo se združili v SOZD Mercator. V prvem obdobju se je obseg poslovanja povečal za desetkrat, v drugem obdobju pa še za dvakrat in pol.

Vse večji razvoj kraja in potrebe občanov so narekovale gradnjo večjega trgovskega objekta. Tako se je kolektiv ob sprejemanju srednjeročnega programa za obdobje 1976 do 1980 odločil za gradnjo trgovske hiše, ki bo zadovoljevala potrebe kupcev iz kraja in širšega območja. To pa smo lahko storili le v okviru sozda Mercator. Pri tem smo se zavedali, da se bo zaradi tega treba odpovedati marsičemu.

Vložili smo vsa razpoložljiva lastna sredstva, preostali del pa smo dobili iz združenih sredstev sozda in kreditov LB – Temeljne posavske banke. Prav ob izgradnji tega objekta je prišla do izraza solidarnost vseh članic Mercatorja, ki so s polnim razumevanjem odobrile to investicijo.

O lokaciji novega nakupovalnega centra je bilo precej razprav. Izoblikovala so se različna mnenja in hotenja. Nekateri so hoteli blagovnico v centru mesta, drugi na levem, tretji pa na desnem bregu Save, vendar za objekt takšne razsežnosti tu ni bilo dovolj prostora, še manj pa za morebitne razširitve, dograditve in dostopne poti ter parkirna mesta.

Kocka je padla: nakupovalni center je zrasel ob vpadnici v mesto. Tam je še dovolj prostora za morebitno razširitev, za dograditev in celo za mnogo parkirnih mest. Morda vsem potrošnikom to le ni pogodu, vendar pa smo že prvi dan poslovanja opazili, da so bila vsa parkirna mesta, pa tudi okoliške poti in zelenice polne. Na

avtomobilih sem opazil, naj omenim le mimogrede, najrazličnejše registracije.

Naj zdaj vsaj v grobem predstavim novi objekt. Nakupovalni center ima v svojem sestavu veliko in pregledno urejeno samopostrežbo, v njenem okviru pa še klasično prodajo mesa, mesnih izdelkov, delikates in sirov, pa prodajalno kruha, peciva in slaščic ter oddelek za prodajo sadja in zelenjave. Na dan otvoritve je bilo vsega več kot dovolj, vabila pa je predvsem založena mesnica, ki je ponujala celo več kot v sanjah. Mesar mi je zatrdil, da tudi za tiste, ki bodo prišli pozno, ne bo ničesar zmanjkalo. V pritičju je še papirnica, prodaja kozmetike, spominkov, igrač in pozamentarije, nekaj železnine, orodij in instalcijskega materiala.

Diskontna prodajalna, ki je daleč naokrog edina, je bila tudi močno založena. Vendar pa je bilo, v nasprotju z drugimi oddelki v hiši, tu bolj malo kupcev. Tovarišica za blagajno mi je pojasnila, da mnogi te novosti še ne poznajo, ne vedo pa tudi za prednosti in ugodnosti, ki jih takšen način prodaje blaga nudi.

V gornje nadstropje vodijo tekoče stopnice in ko prideš na vrh, se odpre skorajda neskončna prodajalna tekstila, konfekcije, gospodinjstvih potrebščin, akustike, bele tehnike in pohištva. Na voljo je steklo in kristal, pa muzikalije; v tej etaži je našel svoj kotiček tudi »disko klub« v malem, ki ponuja gramafonske plošče in kasete. Butik za mlade na enem mestu ponuja oblačila in modne dodatke, športni kotiček pa domala vse, kar rabimo za šport, lov in ribolov.

Eden izmed oddelkov: papirnica in šolske potrebščine.

V pasaji je našla svoj prostor tudi poslovavnica Mercator Turista.

Vse foto Mile Bitenc.

V pasaji nakupovalnega centra je samostojna trgovina z obutvijo, pa nova poslovavnica Mercator Turista, cvetličarna in banka. Posebno prikupno je urejen bistro: gostom bodo razen pri pultih, kjer so nameščeni barski stolčki, postregli tudi pri mizah. Šefinja bistvoja je povedala, da imajo na seznamu skorajda 40 različnih jedi po naročilu. Vsak dan bodo kuhali tudi cenene tople malice, za »na hitro« pa bodo postregli hot-dog.

Ne smem pozabiti na še eno posebnost v tem nakupovalnem centru: otroški vrtec lahko sprejme 25

malčkov v eni izmeni, namenjen pa je predvsem otrokom zaposlenih žena v tem objektu.

Poglejmo še nekaj števil: skupna površina znaša nekaj manj kot 7000 kvadratnih metrov, objekt pa se razteza na 2,62 ha zemljišča. Skupna naložba bo veljala blizu 150 milijonov (novih) dinarjev.

Načrte za objekt in za zunanjo ureditev ter za notranjo opremo je izdelal ing. arh. Peter Zidanič iz tozda Investa, grafična oprema prostora pa je izdelana po zamisli njegovega kolega ing. arh. Petra Škerlavaja. Gradbena dela je izvajalo gradbeno podjetje Pionir, tozdr Krško s svojimi kooperanti. Notranjo opremo je dobavil kamniški Alpem, hladilno tehniko pa LTH iz Škofje Loke.

Posebej gre omeniti tudi to, da je bil objekt zgrajen v rekordnem roku. Prvo lopato so delavci zasedili 12. novembra lani, z deli pa so končali 30. septembra letos. Seveda pa so bila že prej opravljena vsa pripravljala dela na zemljišču, kot so prestavitev cevovoda, ureditev odvajalne kanalizacije z zmogljivim zemljišču itd.

Ko je Ivan Novak, najstarejši član delovnega kolektiva Mercator – Preskrbe svečano prerezal trak in tako simbolično otvoril novi objekt, je trgovina zaživela. Kupci, ki so prišli od blizu in daleč, so začeli izbirati in tudi za kolektiv se je začelo vsakdanje življenje. Tako bo vsak dan v tednu, od sedmih zjutraj do sedmih zvečer, razen nedelje. Pohvale prvih kupcev so prav gotovo zagotovile, da bodo jutri ali pojutrišnjem prišli tudi tisti iz oddaljenih krajev, ki so morali doslej nakupovati v večjih centrih.

kršno, še tako zahtevno blago kupili doma.

V zadnjih petih letih oziroma v srednjeročnem obdobju 1976 do 1980, ki se letos izteka, smo v Mercatorju že zgradili, še gradimo in začenjamo graditi 69 novih večjih objektov. Leta 1980 bo prišlo v 30-letno zgodovino Mercatorja kot leto, v katerem je bilo doslej odprtih največ in največji objekti, še posebej večji nakupovalni centri – blagovnice.

Tako se danes Krško pridružuje blagovnicam, ki nosijo ime ene od Mercatorjevih OZD še od prej, v Ptujju, Idriji, Beogradu, Trzinu, Novem mestu, Vrhniki, Logatcu, Lendavi, Središču ob Dravi, Koprju, Ribnici in Luciji pri Portorožu, še letos pa bodo dograjene blagovnice v Cerknici, Lenartu in Hrastniku.

Bistro v nakupovalnem centru v Krškem bo pripravljalo okrog 40 različnih jedil.

Samopostrežba: ne samo velika in pregledna, pač pa tudi dobro založena.

Tovariš Goslar je nadalje izrazil pričanje, da so občani Krškega in celotnega Posavja zadovoljni z novim nakupovalnim centrom, ki je velika gospodarska pridobitev ne le za preskrbo občanov, pač pa tudi za večji dohodek, ki bo ostal v domači občini. Posebej je poudaril, da sta v bistvu samo dva »financerja« omogočila, da smo lahko uresničili to investicijo. Prva je seveda domača Ljubljanska banka – Posavska banka, ki je krepko podprla napore Mercatorja in ji gre zato vse priznanje. Drugi pa so pravzaprav vsi tozdi, združeni v sistemu Mercatorja. Ničesar ne bi storili in ničesar ne bi zgradili, če ne bi delavci v naših OZD vsako leto združevali pomembna investicijska sredstva in tako drug drugemu pomagali, da uresničijo tisto, kar sami ne bi zmogli. To združevanje sredstev, ki teče preko Mercator – Interne banke na načelih skupnega dohodka, torej nič več na starih kreditnih odnosih, je pomemben praktičen dokaz, kako z vztrajnostjo in upornostjo vendar počasi premagujemo ozko tozdovsko zaprtost in pomagamo drug drugemu, pa čeprav gre za tozde na različnih koncih Slovenije, pa tudi izven njenih meja.

»Prepričani smo«, je nadaljeval tovariš Goslar, »da je tolikšno združevanje sredstev tudi v bodoče garancija trdnosti notranjih odnosov v Mercatorju, pod pogojem, da bodo držali besedo ne samo ti-

sti, ki pričakujejo sredstva, pač pa tudi tisti, ki so jih že dobili in jih morajo nato dati drugim; ki še čakajo, da pridejo na vrsto s svojimi investicijskimi udeležbami.«

Nadalje je Miran Goslar omenil težke pogoje, v katerih poslujeta trgovina in kmetijstvo, ki sta prav v Mercatorju najpomembnejši dejavnosti. Nižji kot drugje so osebni dohodki, nizka je akumulativnost, marže so zamrznjene; trgovinski delavci so zaradi administrativnih predpisov neenakopravni. Vse se draži in ljudje potem za to krivijo trgovce. Često sploh ne vedo, da od tega trgovina ne dobi niti dinarja več – kot da za trgovino ni večjih stroškov poslovanja, prevoza, energije, kot da za takšne investicije ni potrebno ustvariti dohodka, da bi jih lahko odplačali.

»Okoliščine so nanesle, da ta objekt odpiramo v času, ki morda ni najbolj primeren. Blago je težko nabaviti, mnogo lažje pa ga je prodati. Zato tudi marsičesa, kar bi normalno lahko ponudili, ne boste mogli kupiti v količinah, ki bi jih želeli. Ne boste verjeli kakšne, za normalne poslovne odnose med proizvajalci in trgovci neobičajne korake smo morali storiti, da smo izprosil nekatero proizvode, zlasti tehnične, ki jih sicer vsepovsod

primanjkuje, da bi jih lahko vsaj deloma ponudili ob otvoritvi,« je še poudaril tovariš Goslar.

Ob koncu svojega govora je generalni direktor sozda Mercator še zagotovil, da bomo tudi v bodoče storili vse, kar je v naši moči, da zagotovimo čim boljše preskrbo, za kar pa potrebujemo tudi pomoč potrošnikov.

ing. Vinko Bah, predsednik Zbora združenega dela SO Krško

»Nova blagovnica je izjemnega pomena za nadaljnji razvoj trgovine; prav s to blagovnico se prodajni prostori povečujejo za 100 odstotkov.

Smo v času velikih naporov naše družbe za ustalitev in preorientacijo našega gospodarstva. Omejevanje investicijske dejavnosti je ena od najresnejših nalog. Z gotovostjo pa lahko trdimo, da bo investicija, ki smo jo zaključili z dograditvijo te trgovske hiše, pomnila doprinos k stabilizacijskim prizadevanjem.

»... Nove kapacitete prodajnih in skladišnih prostorov bodo nenazadnje prispevale k povečanju minimalnih blagovnih rezerv, kar je zelo pomembno z vidika splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.«

Nov delovni uspeh na obali

Mile Bitenc

Blagovni center v Luciji

Moderna blagovnica pohištva in bele tehnike – Vse za opremo stanovanja – Restavracijski del s posebno ponudbo – Za kupce velik parkirni prostor – Brezplačna dostava na dom

Kdor čaka, dočaka. Tako pravi star pregovor in prav zares drži. Blagovni center v Luciji, katerega otvoritev so napovedali za 1. maj, jo kasneje predstavili na začetek poletja in jo spet odložili, je naposled sprejel prve kupce. 10. oktobra dopoldne sta salon pohištva in bife le začela z rednim poslovanjem.

Škoda, da je bilo vse nared za začetek poslovanja tako kasno. Če bi ujeli vsaj del glavne turistične sezone, bi verjetno zdaj že lahko beležili spodbudne rezultate. Vendar pa si bodo vsi zaposleni priza-

tor, ki danes šteje že preko 11.000 delavcev.

Delavci Mercator – Nanosa so na svoji razvojni poti vseskozi težili k modernizaciji in pridobivanju novih poslovnih prostorov. V

Na kratko se je dotaknil tudi naslednjega planskega obdobja v letih 1981 do 1985 in spomnil na to, da je predvidena gradnja samopostrežbe Jagodje, preureditev že obstoječe delikatese v Luciji in

Bife v Luciji upravlja Nanosov tozd Preskrba Portorož. Vse foto Mile Bitenc

Boljša ponudba pohištva in bele tehnike na obali: nov trgovski center v Luciji.

devali, tako so mi dejali ob obisku v Luciji, da bodo z izbranimi artikli in dobro postrežbo privabili čim več kupcev – ne le iz bližnje, temveč tudi iz daljne okolice. Pri tem računajo na istrsko področje in na tiste, ki bi prišli z druge strani meje.

Zanimanja za nov trgovski objekt je bilo na obali veliko, kar so dokazali tudi prvi kupci, ki so na dan otvoritve čakali na nakup že od zgodnjih jutranjih ur. »Lovili« so predvsem tiste izdelke, po katerih je v zadnjem času zaradi pomanjkanja vse več povpraševanja, toda ena sama zmrzovalna skrinja je bila očitno premalo in tudi na pralnih strojih, hladilnikih in drugih izdelkih so se kaj kmalu pojavili listki z napisom »prodano« ali »rezervirano«.

Sicer pa naj najprej novo pridobitev Nanosovih tozdv Indus in Preskrba vsaj na kratko predstavim. Skupna površina trgovskih lokalov znaša 2.025 kvadratnih metrov, gostinski del pa zaseda 240 kvadratnih metrov površine. Investicija znaša kar 47 milijonov dinarjev in je bila realizirana v doslej najtežjih investicijskih pogojih.

To je tudi poudaril Ivan Lesnik, poslovodja salona pohištva in hkrati predsednik Delavskega sveta TOZD Indus, ki je imel otvoritveni govor.

»V posebno zadovoljstvo nam je, da odpiramo te nove poslovne prostore v času, ko praznujemo delovni ljudje v občini Piran svoj občinski praznik. S tem se tudi mi vključujemo v splošna prizadevanja za napredek naše občine, še posebej pa za boljšo in povečano preskrbo z industrijskim blagom, kakor tudi za popestritev in povečanje gostinskih storitev tega izrazito turističnega kraja,« je v uvodnem govoru posebej podčrtal Ivan Lesnik.

Nato je na kratko orisal razvoj delovne organizacije, katere začetki segajo v leto 1947. Takrat so razpolagali z zelo omejenimi poslovnimi prostori, v katerih je združevalo delo komaj 26 delavcev. Danes je v delovni organizaciji Nanos, ki šteje 1500 delavcev, združenih devet temeljnih organizacij združenega dela in delovna skupnost. Izpolnjujoč določbe Zakona o združenem delu pa so se v letu 1978 vključili v SOZD Mercator,

njih skušajo predvsem bolje in kulturneje postreči kupcem, s tem pa tudi sebi izboljšujejo delovne in življenjske pogoje. Tako so prav tozdi z obalnega območja zgradili v preteklih letih več samopostrežnih trgovin, veleblagovnic in drugih objektov, kar je dokaz dinamične rasti maloprodajne mreže.

Nov trgovski center v Luciji prav tako sodi v koncept modernizacije trgovskih in gostinskih poslovnih prostorov in pomeni izvršitev srednjeročnega plana investicij tozdv Indus in Preskrba za obdobje 1976 do 1980.

To je v svojem govoru poudaril tudi Vukadin Nedeljko, namestnik generalnega direktorja SOZD Mercator in omenil, da kaže del uresničevanja razvojnih programov tudi pred letom dni odprta blagovnica v Kopru in opravljene adaptacije na več obstoječih objektih.

»Konkretno je bilo za investicijo, ki jo danes predajamo namenu, s podporo vseh tozdv v sestavi sozda Mercator združenih dvanajst milijonov dinarjev sredstev, brez posebnih težav pa so bila zbrana še nadaljnja sredstva za pokritje te investicije. Predvideno je, da nadaljujemo s to prakso, vendar pa v zadnjem času ugotovljamo, da se delavci v enem od tozdv na obalnem področju ne počutijo varne v družini M in so uvedli postopek za oceno sigurnosti pri nadaljnjem sodelovanju v SOZD Mercator.

Delavci Mercatorja, ki so si ob glasovanju za združevanje sredstev za investicije na obalnem področju šteli v zadovoljstvo, da so SOZD Mercator in v njegovem okviru Mercator – Nanos več angažirani v preskrbi, so danes zaskrbljeni za usodo že združenih sredstev in zaradi motenja nadaljnje realizacije programov na obalnem področju.

Potrošniki so najboljši ocenjevalci naše uspešnosti ali neuspešnosti v preskrbi. Motnje, ki jih sedaj čutimo na tržiščih, so problem vseh nas in jih moramo skupaj reševati. Upoštevamo vse pripombe potrošnikov, posebej pa cenimo stališča in ocene organov vseh treh obalnih občin, ki jih v svoje programe vključuje M-Nanos in so hkrati sestavni del poslovne politike sozda Mercator,« je posebej poudaril Vukadin Nedeljko.

Zunanja trgovina v SOZD Mercator

Jože Stritar – pomočnik generalnega direktorja za zunanjo trgovino

Obetaven napredek v naporih za učinkovitejšo organiziranost zunanje trgovine

V zvezi s pobudo, naj se v SOZD Mercator odločneje zavzamemo za primernejšo organiziranost, so naše tri zunanjetrgovinske OZD, in sicer Mercator – Slovenija-sadje, Mercator – Contal in Mercator – Velepreskrba, TOZD Steklo, dosegle preliminarni dogovor o združitvi v eno DO s specializiranimi tozdi za posamezne blagovne skupine in dejavnosti. Če se bodo delavci omenjenih treh organizacij na temelju analiz o smotrnosti take ureditve, preverjenih in sprejetih v ustreznih samoupravnih telesih teh organizacij odločili za ta premik na področju zunanje trgovine, naj bi nova DO zaživela že v začetku prihodnjega leta.

Nova organiziranost zunanje trgovine neposredno zadeva 39 naših tozdv in delovnih organizacij, ki so člani SISEOT, posredno pa vse naše organizacije. To se bo v prvi vrsti čutilo v območju združevanja in odstopanja deviznih pravic, planiranja menjave s tujino, interne izvozne stimulacije in dohodkovnih odnosov z našimi velikimi dobavitelji. Spričo tega smatramo, da morajo naši delavci biti vsestransko informirani o prednostih oziroma nujnosti tako zamišljene organiziranosti zunanje trgovine. Potrudili se bomo torej, da bi v nadaljevanju tega sestavka podali vsaj najpomembnejše razloge, ki govorijo v prid ustanovitvi skupne DO za zunanjo trgovino.

Boljši objektivni pogoji za delitev dela in specializacijo

Eden pglavitnih razlogov za združitev naših treh zunanjetrgovinskih organizacij s SOZD Mercator je bila namera, da se artikli notranjetrgovinske nomenklature sozda registrirajo za poslovanje v mednarodni menjavi. Pri tem so zunanjetrgovinske organizacije združenega dela imele pred očmi temeljito okrepitev svoje blagovne baze za izvoz in zajemanje potreb članov sozda po uvozu opreme, repromateriala in artiklov široke potrošnje, medtem ko je SOZD Mercator bila zainteresirana, da se izkoristijo velike možnosti, ki jih nudita njena obsežna notranjetrgovinska mreža in promet.

Registracije naših zunanjetrgovinskih in notranjetrgovinskih organizacij se dobro ujemajo. Kakor po meri je tudi osnovna delitev na živila in neživila, ki se je drži naša notranja trgovina (živila – Sloveni-

ja sadje, neživila Contal in Steklo). Podani so torej glavni predpogoji za nov poslovni zagon v merilu celotne SOZD.

Po treh letih pa moramo vendarle ugotoviti, da razen formalne združitve v SOZD niso bile zagotovljene nobene nove poslovne razsežnosti, v katerih naj bi tičal pravi razlog tedanje integracije. Poslovanje gre po starih tirih, ki peljejo v dve slepi ulici.

Mercator – Slovenija sadje je v svoji specializaciji, bolj narekovani z ozko blagovno bazo pred nekaj desetletji kot pa s pretehtano dolgoročno poslovno politiko, na ozkem sektorju (sadje, gozdni plodovi in proizvodi ustrezne predelovalne industrije), v okviru sicer dokaj obsežne blagovne skupine živil, že pred leti poseglo v sam vrh jugoslovanske zunanje trgovine za te artikle. Če natanko premislimo, ne bi mogli tej organizaciji niti sozdu Mercator ali kateremu koli drugemu sozdu zagotoviti no-

troških sob, do spalnic in raznega kosovnega pohištva priznanih proizvajalcev. Na 1.036 kvadratnih metrih prodajne površine je velika izbira za nakup in prava paša za oči. Bela tehnika je našla svoj prostor v pritličju prodajalne, izbiro v tem delu blagovnega centra pa dopolnjuje akustika, gospodinjski strojčki, svetila in drugo. Posebno lepo je urejen tisti del trgovine, ki nudi veliko izbiro kristala in keramike, kjer pa bodo že v kratkem ponudili unikatne keramične izdelke zasebnih izdelovalcev.

Lesene rezbarije, ki so zaenkrat le na razstavi, bo umetnik Miško Husar iz Pirana dal tudi v prodajo. Tapiserije in ročno tkane preproge pa dopolnjujejo izbiro v salonu pohištva, ki ima preko 550 kvadratnih metrov površine namenjenih še za skladišča.

Gostinski del, ki ga upravlja tozd Preskrba, je urejen na svojevrsten način. Razen pijač in kave bo obiskovalcem na voljo tudi kup najrazličnejših jedi, ki jih bodo postregli tudi pri mizah. V poletnih dneh bo še več prostora kot v notranjosti na terasi, kjer bodo ponudili tudi razne specialitete z žara.

Omenil sem že, da je realizirana investicija sad združevanja dela in sredstev članic sozda Mercator, lastnih vlaganj tozdv, Ljubljanske banke, Lesnine, izvajalca del SGP Stavbenik Koper in dobavitelja opreme Alprem Kamnik.

Zunanja trgovina v SOZD Mercator

Jože Stritar – pomočnik generalnega direktorja za zunanjo trgovino

Obetaven napredek v naporih za učinkovitejšo organiziranost zunanje trgovine

Nadaljevanje s 5. strani

ten živilski sektor in za zagotovitev prav tako pomembne vloge v jugoslovanski zunanji trgovini na širšem področju živil, kot je sedaj primer pri sadju in gozdnih plodovih, vendar to pot v sodobnih vrednostnih razsežnostih.

Za razliko od Mercator – Slovenija sadja, ki je svoje poslovanje poslovno neutemeljeno utesnilo v mali del svoje registracije, pa je pri Mercator – Contalu in tozdu Steklo čutili prepričanje, da so meje, ki jih postavlja njihova že sicer široka registracija, samo odvečna zavora za sodobno poslovno kombiniranje.

V skladu s tem pojmovanjem ni treba upoštevati niti registracije drugih zunanjetrgovinskih tozdov ali DO znotraj naše SOZD, če se ponuja posej iz nomenklature letih. Tako že prihaja do nesporazumov glede sadnih sokov, stekla, pohištva in orodja. Tudi to pelje v slepo ulico, kar je izraz »tozdovskih« stremljenj po plenjenju vseh poslov, ne glede na kakršnakoli pravila. Velja samo načelo »koristi lastne organizacije so najvišji zakon, ki opravičuje vse«. Neupoštevanje delitve dela je nasploh nezdržljivo s sodobno organiziranostjo gospodarstva, še zlasti pogubno pa je znotraj velikih integriranih grupacij.

V primeru Mercator – Contala in tozda Steklo se stvari dodatno zapletajo, ker registracija tozda Steklo predstavlja del registracije Mercator – Contala in ne vsebuje prav nič tistega, kar je v tej že sicer zajeto.

To prekrivanje je zagotovo velika pomanjkljivost, ki lahko povzroča nepotrebna pričkanja pri vsakem poslu, ki se ga loti TOZD Steklo v okviru svoje registracije in pri večini tistih izven nje. Hkrati je to ena močnih zavor za specializacijo obeh organizacij.

Za te zadeve ne moremo zagotoviti trajnih rešitev z metodo pričevanja in zanašanja na dobro voljo in preudarnost vodilnih delavcev naših zunanjetrgovinskih organizacij. Upoštevanje delitve dela in s tem nadaljnji dvig specializacije je mogoče le, če odpravimo razmere, v katerih je uveljavljanje »tozdovskih« koristi objektivno pogojeno. Če se organiziramo v eno DO s prečiščeno delitvijo dela po specializiranih tozdih, skupnim poslovnim in samoupravnimi organi, skupno bilanco, devizno stimulacijo in arbitražo, skupnim planiranjem in razvojem, za katerega realizacijo je odgovorna celotna DO, zlasti pa omenjeni skupni poslovodni in samoupravni organi, potem je na teh forumih nemogoče urejevati eventualne spore v domnevi delitve dela drugače kot s pozicij koristi celotne DO. Hkrati se s tem motnje v prizadevanjih za še večjo specializacijo skrcijo na najmanjšo mero.

Racionalnejša samoupravna organiziranost

Pomembno racionalizacijo je z novo organiziranostjo moč doseči s tem, da je v eni delovni organizaciji potreben po en naslednji samoupravni organ, namesto dveh, kot doslej:

- delavski svet DO,
- izvršilni odbor delavskega sveta DO,
- odbor samoupravne delavske kontrole,
- odbor za delovna razmerja,
- komisija za razporejanje dohodka in osebnih dohodkov,
- odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito,
- komisija za varstvo pri delu,
- komisija za družbeni standard.

Ob sorazmernem skrčenju velikega števila delavcev, angažiranih v teh telesih, je logično, da je lažje zagotoviti kakovostnejšo sestavo vsakega posamičnega telesa. Podobno je z delegiranjem delavcev v zbor združenega dela in samoupravne interesne skupnosti za vzgojo in izobraževanje, kulturo, zdravstvo, raziskovanje, telesno kulturo, otroško varstvo, socialno skrbstvo, invalidsko in pokojninsko zavarovanje, zaposlovanje in stanovanjsko skupnost.

Še posebej očitna pa je nova kakovost, ki jo s skupnimi samou-

pravnimi organi delovne organizacije dosežemo s tem, da delavci, delegirani v te organe iz vseh zunanjetrgovinskih tozdov, na skupnih sejah kontinuirano obravnavajo naslednje bistvene zadeve celotnega zunanjetrgovinskega področja sozda Mercator:

- skupno politiko smeri razvoja ekonomskih odnosov s tujino;
- načine uresničevanja te politike ter obseg in viro sredstev za zagotovitev planiranih ciljev;
- ustvarjanje pogojev za uravnoteženo devizno bilanco v skladu z zahtevami v okviru planiranja SISEOT;
- ohranjanje devizne likvidnosti z gospodarno uporabo deviznih plačilnih sredstev;

– na temelju možnosti celotne SOZD Mercator zagotavljanje nenehnega širjenja obsega ekonomskih odnosov s tujino in združevanjem deviznih sredstev z drugimi organizacijami;

– zagotovitev prednostne porabe ustvarjenih deviznih sredstev in doseženih devic, kadar razpoložljivost teh ne zadostuje za vse potrebe;

– dogovarjanje pri delitvi deviznih kvot za uvoz blaga, skladno s potrebami notranje trgovine;

– organiziranje skupnih podjetij, predstavništev, zastopstev ter drugih organizacijskih oblik v tujini in določanje politike njihovega poslovanja;

– razvoj sistema vzpodbujanja izvoza z udeležbo celotne SOZD Mercator;

– formuliranje stališč v odnosu na predloge in iniciative SISEOT itd.

To so poglavitna vprašanja, ki se niso na dnevnem redu ali pa samo ad hoc v omenjenem krogu poslovodnih organov posameznih zunanjetrgovinskih tozdov. Pri tem je treba omeniti, da so na teh redkih obravnavah izhodišča posameznih predstavnikov trenutne »tozdovske« koristi, ker je to objektivno pogojeno ob sedanjih organiziranosti. V takih pogojih je prav tako neutemeljno pričakovati upoštevanje možnosti in interesov celotne SOZD.

Ne gre zanemarjati tudi prednosti, ki jih enotna DO prinaša s tem, da v SISEOT, GZS, PKJ, splošna združenja it. lahko delegira proporcionalno manjše število bolj kvalificiranih delavcev s širšimi pooblastili, ki bodo zmogni kompleksno in zanesljiveje zastopati interese celotne SOZD.

Usklajevanje in izvajanje zunanjetrgovinskih planov celotne SOZD Mercator

Na tem področju je zaostajanje organiziranosti zunanjetrgovinske dejavnosti SOZD Mercator čedalje očitnejše. Že letos je usklajevanje zunanjetrgovinskih planov DO in tozdov, ki so združeni v določen sozd, prenešeno na dotični sozd. Skratka, v ustreznih notah SISEOT se posamezni sozd udeležijo usklajevanja planov za svoje DO in tozde z interno že vnaprej usklajenimi plani, ki praviloma ne smejo imeti negativnega salda. Njihove DO in tozdi so zategadelj, po uskladitvi znotraj sozda, oproščeni obveznosti neposrednega usklajevanja po ustreznih notah SISEOT. Po predhodnih informacijah bo za prihodnje leto prišlo do reorganizacije SISEOT, med drugim tudi zaradi povečane vloge sozdov na področju ekonomskih odnosov s tujino, zlasti glede usklajevanja planov.

Treba je poudariti, da ima planiranje na področju zunanje politike znatno večjo težo, kot v drugih domenah. Posledice zamud ali napak so neposredne in dokaj neprijetne. To delo se potemtakem lahko zaupa samo profesionalno primernim službam, ki jih za zunanjo trgovino lahko zagotovimo le v okviru zunanjetrgovinskih organizacij. Samo delavci iz te stroke so lahko kos nalogam, ki so med drugim povezane tudi z interno devizno arbitražo in izvozno stimulacijo, od katerih je prav tako odvisno usklajevanje in izvajanje planov ekonomskih odnosov s tujino. Z vidika strokovnosti, nič manj pa z zornega kota poslovnih možnosti, ki jih nudi ažuren pregled nad uvoznimi potrebami in deviznim prilivom celotne SOZD Mercator,

je treba to dejavnost postaviti v ustrezno organizirano enotno zunanjetrgovinsko organizacijo.

Med razlogi za tako ureditev je tudi izid nedavne ankete, ki priča, da je na temelju planov za letošnje leto saldo izvoz-uvoz sozda Mercator negativen za 120 milijonov deviznih dinarjev. Najtrši oreh glede na uvodne ugotovitve je, kako uravnovesiti, negativno bilanco. Tega se lahko loti samo skupen, ustrezno organiziran zunanjetrgovinski aparat, ki bo na podlagi evidence, planov in analiz in predlogov skupne plansko-razvojne službe preko skupnih samoupravnih in poslovodnih organov ter v skladu z enotnim poslovnim interesom postopoma zagotovil najboljše rešitve za premostitev deficita.

Na področju planiranja zavzema posebno mesto planiranje in razvoj tistih dejavnosti, ki jih sedaj neposredno opravljajo obstoječe tri zunanjetrgovinske organizacije. Če gre za planiranje isto vrstne dejavnosti, ki jo opravlja več organizacij, se ne moremo zadovoljiti s seštevanjem evidence posameznih organizacij za preteklo plansko razdobje in planskih kazalcev za prihodnje. S tem ne moremo zagotoviti osnovnih učinkov, do katerih naj prideve planiranje:

– pri seštevanju so možne bistvene napake zaradi različnih meril pri realizaciji plana in planskih kazalci;

– evidentiranje izvajanja planov kot celote je lahko samo pasivno, ker ni skupnih vzvodov, preko katerih bi se lahko neposredno in učinkovito lotili ukrepov za zagotovitev boljših rezultatov;

– temeljni planski kazalci so samo evidenčni (kot npr. seštevek planirane devizne bilance), zato jih v seštevku ni moč uporabiti kot dejavnik za poslovno strategijo celotne zunanje trgovine v naslednjem planskem razdobju;

– nemogoče je primerjalno rangiranje poslovnih partnerjev z vidika večje atraktivnosti za trajno poslovno povezovanje oziroma njegovo razširitev (sovlaganje, podjetja v tujini, kooperacija itd.);

– isto velja za blagovne skupine, vrste dejavnosti in regionalna področja, katerim bi bilo treba po vsestranski presoji v prihodnjem obdobju posvetiti največ pozornosti;

– planiranje kadrov, ločeno po posameznih organizacijah prinaša bistveno slabše sadove, kot bi jih lahko dosegli s skupnim planiranjem.

Racionalizacija in večja strokovnost služb skupnega pomena

Na več mestih smo že poudarili, da bo organiziranost zunanje trgovine v obliki ene delovne organizacije z več tozdi izpolnila pričakovanja le, če bomo zgradili močne strokovno učinkovite službe skupnega pomena. Poleg skupnih samoupravnih in poslovodnih organov je to najpomembnejši vzvod v novi organizaciji, brez katerega se ne da uresničiti prednosti, ki jih krije ustrezna organiziranost.

Kadrovski, prostorski in vsi drugi dejavniki, ki so nam na razpolago, docela ustrezajo za dosego tega cilja. Poleg tega nam dodatno omogočajo boljšo izbiro, racionalnejšo razporeditev in učinkovitejšo angažiranje zmogljivosti splošnih služb, ki jih imajo naše zunanjetrgovinske organizacije. Vsota teh zmogljivosti je, razumljivo, dokaj obsežnejša, kot je to normalno za posamezne organizacije, ki ustvarjajo prihodek približno enak seštevku prihodkov naših zunanjetrgovinskih organizacij. Kljub združitvi s SOZD Mercator pred tremi leti doslej na tem področju ni bilo nobenih prilagoditev novemu položaju. Vsaka organizacija je zadržala svojo splošno službo tako, kakršna je zrasla v teku desetletij ločenega delovanja organizacij v drugih splošnih pogojih poslovanja.

Pri skupni organiziranosti računovodstva in devizne službe je ena plat napredka skrcenje števila delavcev, boljša izbira, ustrežnejša razporeditev in učinkovitejši an-

gažman kadrov. Nadvse pomemben pa je učinek, ki ga dosežemo s tem, da bodo v taki postavi v vsakem trenutku sumirane in konfrontirane številke skupnega izvoza, uvoza, priliva, odliva, združevanja in odstopanja deviznih pravic, kvot za široko potrošnje, kreditov za pripravo izvoza, sovlaganj v izvozne kapacitete itd. Tega doslej še nismo imeli, čeprav že tri leta pripadamo eni sestavljeni organizaciji združenega dela. Med drugim je tudi odsotnost takega pregleda nad zunanjetrgovinskim poslovanjem vseh naših zunanjetrgovinskih organizacij in nad izvozom, uvozom, deviznimi prilivi in odlivi ostalih naših organizacij odgovor na vprašanje, zakaj ni nobenih pobud za velike skupne zunanjetrgovinske kombinacije, zakaj je vsaka posamezna zunanjetrgovinska organizacija tako nenaklonjena podobnim pobudam od zunaj in zakaj ravno tako, kot da je dosežena raven poslovanja po prometu, sortimentu, regionalni usmerjenosti, oblikah poslovnih transakcij, organiziranosti, kadrih itd. taka, da smo z njo lahko dokončno zadovoljni in da je ni treba in tudi ni moč bistveno preseči.

Ne gre omalovaževati tudi tega, da delo v skupni delovni enoti, zlasti v devizni službi, pri vsakodnevem reševanju številnih težavnih nalog, povezanih s praktično uporabo vedno spreminjajočih se predpisov in tolmačenj, ob vzajemnih posvetih in prenašanju izkušenj, nujno veča učinkovitost te delovne ekipe v primerjavi z istimi službami v posameznih zunanjetrgovinskih organizacijah.

Napačno je mnenje, da je tudi značja dela na deviznem področju v naših organizacijah tesno povezan s posebnostmi blagovnih skupin oziroma storitev, s katerimi se ukvarja določena zunanjetrgovinska organizacija. Postopki in dokumentacija, ki se nanašajo na DDK, poslovne banke, carino in druge upravne in samoupravne organe, so isti. Iz tega osnovnega spoznanja so številne zunanjetrgovinske DO šle po poti specializacije referatov v deviznih službah po temeljnih dokumentih oziroma njihovih skupinah po prej omenjenih administrativnih postopkih.

Iz takega pojmovanja značaja dela devizne službe izhaja tudi osredotočene spremljanje zakonskih določil in samoupravnih dogovorov v domeni deviznega poslovanja na enega delavca oziroma referado za vse blagovne skupine, storitve in oblike zunanjetrgovinskih transakcij. Hkrati je na to me-

sto prenešana celotna in brezrezervna odgovornost za takojšnje opozarjanje pristojnih delavcev na nova določila in dogovore, ki jih morajo spoštovati.

Brez posebne razlage lahko presodimo, kaj pomeni za tekoče poslovanje velikih zunanjetrgovinskih organizacij ažuren pregled nad vsemi vidiki deviznih učinkov zunanjetrgovinske aktivnosti (trenutno razpolaganje z deviznimi pravicami oziroma obseg potrebe po njih, gibanje višine interne izvozne stimulacije znotraj in zunanaj sozda, stanje deviznih kreditov in garancij ter odplačil, možnosti in potrebe po novih deviznih zadolžitvah itd.), dopolnjen s prav tako ažurnim poznavanjem trenutno veljavnih podrobnosti v ustreznih predpisih in dogovorih, večkrat pa tudi s sposobnostjo posredovanja poprejšnjih informacij o napovedanih ukrepih.

Občasna poročila o stanju DO na deviznem področju (običajno mesečna), ki so dostopna vsem zunanjetrgovinskim delavcem, delujejo v smislu boljšega razumevanja in večje dovednosti delavcev vseh tozdov za skupne koristi DO (ker so seznanjeni s problemi celotne DO in posameznih tozdov). To je tudi eden vzvodov za zavrtačenje težej po privatizaciji nekaterih poslovnih enot in navzkrižnih stremljenj posamičnih tozdov.

Poslovodni delavci skupno organiziranega računovodstva z devizno in finančno službo postanejo zaradi omenjenih prednosti take službe dragoceni člen povezovanja zunanje trgovine z ostalimi dejavnostmi sozda. Z avtoriteto svojega ažurnega poznavanja možnosti in potreb na deviznem področju lahko odločilno pomagajo pri presoji realnosti posameznih poslovnih zasnov ter v isti meri pri njihovi izvedbi.

Nemajhen razloček med današnjim stanjem in tem, za kar se glede organiziranosti na devizno-finančnem področju potegujemo, je nevpodbudna resnica, da se na podlagi trenutno edino možnega pregleda nad ločenimi in zato docela skrcenimi deli obravnavanega področja moramo, hočeš nočeš, zadovoljiti s posli temu primerne prilikave ravni, ki že leta z ničemer ne obeta, da se bo bistveno dvignila.

Eden zunanjih izrazov tega, da posli v naših zunanjetrgovinskih organizacijah potekajo razmeroma mirno, brez večjih problemov in skokov, po tirih, ki so bili v desetletjih obstoja dobro utečeni, je tudi dejstvo, da imajo le po enega planerja in pravnika.

Pravna plat poslov prihaja do resnične veljave šele pri sodobnih poslovnih razsežnostih. Pri tem nimamo v mislih predvsem spornih zapletov med izvajanjem ali ob koncu poslov; pomembnejša je temeljita pravna priprava poslov. Bolje rečeno, ne gre zgolj za vsak

Nadaljevanje na 7. strani

Mercator na Gorenjskem

Ko vas pot zanese v prelepi del Gorenjske, ne pozabite obiskati naših dobro založenih prodajal v Trziču in njegovi okolici.

V naši bogato založeni blagovnici se lahko poleg nakupa osnovnih prehrabnih proizvodov prijetno osvežite v bifeju. Oddelek tekstila je razdeljen na več oddelkov in to: konfekcija, perilo, metraža in kozmetika.

V spodnjih prostorih blagovnice vam nudimo vse vrste strojev za gospodinjstvo, TV aparate v črnobeli in barvni tehniki, posodo, posebni poudarek pa daje prenovljeni oddelek stekla in porcelana.

V Bračičevi ulici v Trziču vam na površini 500 m² nudimo vse vrste pohištva, preprog, talnih oblog, lestenecv in ostalega kosovnega pohištva.

V spodnjih prostorih imamo popolnoma preurejeno novo prodajalno železnine in kuriva. V tej prodajalni je mogoče nabaviti vse od žičnika do peči za centralno kurjavo, barv in lakov, zidnih tapet, vodno instalacijskega materiala, premoaga in ostalega gradbenega materiala.

Poleg teh imamo v Trziču še specializirane prodajalne, kot so prodajalna otroške konfekcije in perila, prodajalna športne opreme in motornih koles in avto delov, prodajalna ženskega perila ter več prehrabnih prodajal.

Obiščite nas, prepričajte se o založenosti, cenah in o solidni postrežbi. Pri nakupih vam nudimo potrošniški kredit brez porokov, dostavo na dom ter strokovni nasvet.

Nasvidenje pri Mercatorju v Trziču in njegovi okolici!

Zunanja trgovina v SOZD Mercator

Jože Stritar – pomočnik generalnega direktorja za zunanjo trgovino

Obetaven napredek v naporih za učinkovitejšo organiziranost zunanje trgovine

Nadaljevanje s 6. strani

posamični posel, temveč za dosledno spremljanje splošnih pogojev gospodarjenja s pravnega vidika, nabiranje, klasifikacijo in uporabo pravnih izkušenj glede na domačo in tujo zakonodajo, zagotovitev primernih modelov pogodb in samoupravnih sporazumov, ki jih je treba nenehno izpopolnjevati zaradi novih zakonskih določil in lastnih poslovnih izkušenj itd. S tako pravno »preventivo« lahko skrbimo spore na najmanjšo mero, hkrati pa zagotovimo specializacijo in večjo učinkovitost pravne službe za zaplete, ki se jim le ni moč izogniti. Važen je tudi prispevek k večji poslovni varnosti in poprejšnji zagotovitvi pravno trdnjšega položaja pri morebitnih pravnih pred sodišči.

Kar smo pravkar obravnavali, ima precej skupnega tudi s službo planiranja, analize in razvoja. Organska potreba po primerno možni in zmožni službi za to področje raste v neposredni odvisnosti od razsežnosti, kompleksnosti in dolgoročnosti poslov. Če vsakoletno kampanjo načrtovanja čutimo kot nekaj od zunaj narekovanega, v resnici pa za dejanske posle kaj malo potrebnega, je to zagotovo odsev stopicanja na mestu oziroma zaostajanja, ker drugi gredo naprej. Če pa se zavzemamo za večletne pogodbe v mednarodni menjavi, sovlagamo z domačimi in tujimi partnerji, ustanavljamo lastne družbe ali predstavništva na tujem, organiziramo dolgoročne kooperacije in stopamo v vsestranske dohodkovne odnose z domačimi dobavitelji, bi nas to brez primerne službe za plan, analizo in razvoj kmalu pripeljalo v zagato.

Večino izvoznikov žuli problem zagotovitve zadostnih količin izvoznega blaga. Uvozniki se potegujejo za redke komitente, ki razpolagajo z možnostjo uvoza, ali pa iščejo organizacije, ki bi bile pripravljene odstopiti devizne pravice iz izvoza itd. Skratka, zunanje-trgovinske organizacije še nikoli doslej niso čutile večje nuje po vsestranskem pregledu nad jugoslovanskim tržiščem s teh vidikov. Tak pregled je moč zagotoviti

predvsem z ustrežno mrežo predstavništev, ki je zlasti za čiste zunanjetrgovinske organizacije takorekoč temelj uspešnega poslovanja (Metalka jim ima npr. 16). Tudi naše zunanjetrgovinske organizacije jih v seštevku nimajo malo:

Mercator – Slovenija sadje 8 glavnih in 6 področnih, Mercator – Contal 4 in TOZD Steklo 1. Ta podatek pa odkrije docela drugo podobo, če pomislimo, da so našta predstavništva vezana strogo samo na svojo organizacijo in da ima npr. v Beogradu vsaka po eno ločeno predstavništvo poleg ločenih predstavnikov sozda in Mercator – Nanosa iz Postojne. Tudi v Zagrebu imata Mercator – Slovenija sadje in Mercator Contal svoji predstavništvi. Neizkoriščene rezerve, ki jih sicer naše organizacije drago plačujejo, se ponujajo že tri leta, pa jih zaradi neprimerne organiziranosti ne moremo uporabiti. Svoj delež poslovnih rezultatov bo ta mreža zagotovila, če jo bomo ustrezno preuredili v okviru nove organiziranosti in njeno delo koordinirali in usmerjali s primerno službo skupnega pomena v delovni skupnosti skupne DO zunanje trgovine.

Na podoben način je treba pristopiti k ureditvi vprašanja odnosov z lastnimi ali mešanimi družbami in predstavništvi v inozemstvu. Že na začetku njihovega delovanja bi se izkazalo, da sta operativno usmerjanje in koordinacija nemogoča istočasno iz vsake naše zunanjetrgovinske organizacije posebej, ali pa preko tako ohlapne in okorne organizacijske oblike kot je skupnost za zunanjo trgovino. Navsezadnje pa je vprašljivo, če zakon slednji sploh omogoča opravljanje teh nalog.

Učinkovitejše kadrovanje

Večja organizacijska enota omogoča angažiranje večjega števila štipendistov. Ob številnejših štipendistih je večja izbira tistih, ki imajo posebno nagnjenost za posamezne specializirane stroke. Ker z druge strani večja organizacija obsega tudi raznovrstnejše strokovnosti, je selekcija štipendistov učinkovitejša, saj omogoča zanesljivejši madaljnje usmerjanje med študijem.

Podobno je z možnostmi dopol-

nilnega izobraževanja ob delu. To izobraževanje je uspešnejše ne samo zaradi bogatejše izbire za specializacijo, marveč tudi zaradi višje ravnji, ki jo je lahko doseči v posameznih ožjih, dosledno razmejenih specializiranih strokah, kjer se nabirajo ustrezne praktične izkušnje.

Številnejši in raznovrstnejši kolektiv omogoča lažjo nadomestitev delavcev, ki so na zunanjem izobraževanju ali pa v bolniškem staležu. V takem kolektivu je prav tako lažje prerazporejati kadre med delom, kar je zlasti glede vodstvenih delavcev v malih kolektivih skoraj nemogoče.

Le v takih objektivnih pogojih in s pravilno politiko izobraževanja in razporejanja zunanjetrgovinskih delavcev lahko iz lastnih vrst zagotovimo primerne kadre s posebnimi pooblastili za delo v naših družbah in predstavništvih na tujem, ne da bi pri tem povzročali velike probleme v kadrovski sestavi doma. To velja tudi za dviganje lastnih sposobnih mladih delavcev na vedno odgovornejša mesta.

Jasnejši odnosi s partnerji izven SOZD Mercator

Nova organiziranost naj bi na področju zunanje trgovine pomenila eno delovno organizacijo, ki bi na tujem predstavljala celoten program sozda Mercator.

Enostavna in nedvoumna identifikacija potencialnega poslovnega partnerja je prvi korak pri iskanju novih poslovnih zvez, ki lahko vzpodbudi ali pa zmanjša pripravljenost za navezavo poslovnih stikov z novim partnerjem. Jasen pregled nad celotnim zunanjetrgovinskim programom sozda Mercator, skupnimi podatki o letnem zunanjetrgovinskem prometu, regionalni usmerjenosti, pomembnejših poslovnih zvezah, zastopanih tujih principalih, skupnih firmah in predstavništvih v inozemstvu itd., usmerja tujega interesenta na nadaljnje preverjanje možnosti za sodelovanje. Ob ustreznosti organiziranosti je to mogoče doseči preko tiskanih materialov, nastopov na sejmih in razstavah, kakor tudi pri osebnih stikih naših zunanjetrgovinskih delavcev s tujimi partnerji.

Tudi pri nadaljnjih prizadevanjih za zagotovitev konkretnih poslov, zlasti dolgoročnih, prispeva prepričanje tujih predstavnikov, tako komercialnih kot pravnih, da imajo opravka neposredno s celotnim zunanjetrgovinskim aparatom obsežne gospodarske organizacije, k medsebojnemu zaupanju in učinkovitejšemu delu. Pri taki organiziranosti ne more priti do kratkih stikov, da se pri isti tuji firmi pojavljata kot konkurenta predstavnik naših dveh organizacij, ali pa, da je tudi partner v zadregi, komu naj zaupa predstavništvo svoje firme: Mercator – Velepreskrbi, tozdu Steklo, Mercator – Contalu ali sozdu Mercator.

Sposobne službe skupnega pomena, brez katerih ni mogoče govoriti o boljši organiziranosti, omogočajo jasne odnose z zbornicami, združenji, državno upravo in SISEOT-om. Dejavnost v sekcijah PKJ, udeležba v blagovnih listah s klirinškimi deželami, udeležba v kvotah za uvoz široke potrošnje, članstva v fondih, poslovnih skupnostih, razporeditev po enotah SISEOT-a, nastopanje pri srečanjih z raznimi gospodarskimi in poslovnimi delegacijami ali udeležba v njih itd., je lahko poslovno smotrna, če je primerno urejena organiziranost znotraj sozda.

Vse to velja tudi v poslovnih odnosih z domačimi partnerji.

Teško spremljanje in upoštevanje skupnih poslovnih možnosti

Hkrati z razvojem proizvodnje in tržišča se zastrujejo pogoji poslovanja, posebno zunanjetrgovinskih organizacij. V zvezi s tem se uveljavlja spoznanje, da z odločilnimi prednostmi v zahtevnejših pogojih poslovanja razpolagajo organizacije, ki so zmožne ažurno upoštevati kar največ neposrednih ali posrednih elementov, ki kakorkoli zadevajo razne poslov-

ne kombinacije. Vzporedno se potrjuje tudi ugotovitev, da strogo specializirano tretiranje posameznih vrst blaga, ločeno od povezovanja s prodajo ali nakupom blaga iz drugih panog, ne more pripeljati do velikih poslovnih uspehov v mednarodni menjavi. V današnjih okoliščinah se dinamičen razvoj organizacij v zunanji trgovini lahko zagotovi z nadaljnjim zavzemanjem za čimvečjo specializacijo poslovanja s posameznimi skupinami proizvoznikov, vendar ob vsestranskem upoštevanju ostalih dejavnikov za kompleksne poslovne zamisli, takih kot so proti-prodaje oziroma nakupi drugih vrst blaga, devizno-finančne kombinacije, povezovanje z velikimi nabavami za domači trg, vlaganje v nove zmogljivosti za proizvodnjo blaga za izvoz, maloobmejne in sejemske možnosti, kompenzacije, transakcije med tretjimi državami preko lastnih točk v tujini itd.

Operativno računanje s temi elementi za širše in dolgoročnejshe poslovne zaslove je pri obstoječih treh ločenih, dosledno avtonomnih zunanjetrgovinskih organizacijah ali pa pri predlaganih dveh specializiranih zunanjetrgovinskih DO objektivno omejeno na najmanjšo mero, ker ni neposredno narekivano s skrbjo in odgovornostjo (zlasti vodilnih) delavcev za poslovno uspešnost vseh zunanjetrgovinskih delavcev skupne lastne delovne organizacije.

Organiziranost v obliki skupne DO za področje zunanje trgovine nudi z obravnavanega zornega kota bistveno ugodnejše pogoje:

- vzajemno seznanjenje s tekočim poslovanjem postane eden najpomembnejših delov vsakodnevni opravil zunanjetrgovinskih delavcev, odgovornih za poslovne rezultate in sicer preko planov DO in spremljanja njihove realizacije, sej delavskega sveta, izvršilnega odbora in poslovnega sveta DO, tekoče evidence poslovanja, poročil delavcev s službenih potovanj doma in na tujem, poročil določenih skupnih služb itd;

- DO za zunanjo trgovino je kakovostno sposobnejša in učinkovitejša kot partner naše notranje trgovine preko komercialnega sektorja delovne skupnosti sozda za vsestransko spremljanje in izkoriščanje možnosti, ki jih daje povezovanje sozda Mercator z velikimi dobavitelji za domači trg;

- organiziranost v tej obliki bi nemudoma postavila na dnevni red potrebo po smotrni ureditvi mreže domačih predstavništev in njihovem polnem izkoriščanju, tako za notranjo kot za zunanjo trgovino;

- DO za zunanjo trgovino je primernejši in učinkovitejši sprejemnik in realizator poslovnih zamisli bodočih točk v tujini. V skupni DO za zunanjo trgovino je zagotovljena ažurnejša in popolnejša informiranost o mnogoterih možnostih za poslovne kombinacije, kar vsekakor prispeva k bistveno boljšim rezultatom. Pri tem je prav tako pomembno, da pri posameznih poslovnih pobudah ni več nevarnosti križanja interesov ločenih organizacij, ker postane skupna poslovna korist DO nesporni končni cilj, kar se ujema tudi s koristmi celotne SOZD Mercator.

Učinkovitejše dohodkovno povezovanje s proizvodnjo

Že na dosedanji stopnji razvoja našega gospodarskega sistema je očitno, da bodo v prihodnje veliki posli mogoči samo v okviru celotne dohodkovne povezave. Razvoj v tej smeri dodatno pospešujejo tudi splošne gospodarske težave v mednarodnem merilu.

Številne zunanjetrgovinske organizacije, ki tega doslej niso upoštevale, se že danes otepajo s težavami v poslovanju in ne vidijo prave perspektive za nadaljnje delo. Prenekater zunanjetrgovinske organizacije ob nezmanjšanem izvozu komaj zagotavljajo devizne pravice za stroške službenih potovanj svojih delavcev v inozemstvu. Še več, za številne izvozne posle zunanjetrgovinske organizacije ne dobijo niti konca deviznih pravic. S tem je spodkopana te-

meljna funkcija zunanjetrgovinskih organizacij, ki naj bi v skladu z družbeno-gospodarskimi potrebami opravljale izvozno-uvodne storitve in na ta način zagotavljale svoj obstoj.

Z druge strani se proizvajalci že postavljajo v položaj, da morajo vztrajati na zagotovitvi vseh pridobitev, ki se ponujajo v okviru sodelovanja s posameznimi trgovinskimi partnerji. Zavoljo tega se odločajo med kandidati za tako sodelovanje za tistega, ki je tako velik in tako dobro organiziran, da zmore v čimkrajšem času, upoštevajoč vse vidike povezave, zagotoviti ustrezen dolgoročni samoupravni sporazum, zasnovan na vsestranski dohodkovni dinarski in devizni povezavi.

Ločena »čista« zunanjetrgovinska organizacija z razmeroma skromnim zunanjetrgovinskim prometom zagotovo ne spada med privlačne kandidate za tako sodelovanje. V večini primerov se mora, hočeš nočeš, zadovoljiti z občasnimi manjšimi komisijскими izvoznimi posli, brez udeležbe v deviznih pravicah. Prva posledica tega je, da se tudi njena vloga v uvoznih poslih skrči na komisijonarija, ki lahko poleg tehnično-operativne izvedbe uvoza samo pomaga pri iskanju deviznih pravic pri drugih izvoznikih. Na ta način postaja nezanimiva tudi za trajno sodelovanje po uvozni plati. Izvoz za svoj račun in na temelju tega uveljavljanje na področju uvoza sta hkrati tudi prvi pogoj za pridobitev konsignacijskih skladišč za uvozno blago.

Vse to smo že ugotovili in smatrali, da bomo težave obvladali s pridružitvijo posameznih zunanjetrgovinskih organizacij združenega dela sozdu Mercator. To drži, če obravnavamo pridružitve kot prvi korak postopnega prilaganja organiziranosti celotnega sozda potrebi po mobilizaciji in vsestranskem upoštevanju pomembnih prednosti sozda Mercator za kompleksno sodelovanje na temelju dohodkovne povezave. Ustrezna ocena teh dejstev je zgolj manjši del zahtevne naloge, katere izpolnitev naj v praksi zagotovi, da bodo naši predstavniki na pomembnih razgovorih o poslovnem sodelovanju lahko zanesljivo vključevali v paket naših storitev vse, kar lahko ponudi celoten sozd in sicer ne samo informativno, temveč tudi v potrebnih obveznih podrobnostih.

Brez pretenzije, da je s tem zajeto vse, bi Mercatorjevi predstavniki morali biti spodobni, da se s partnerjem dogovarjajo o naslednjih vidikih sodelovanja (vedno upoštevajoč njihovo medsebojno povezanost in soodvisnost):

- čim hitrejšem razvoju in izkoriščanju proizvodnih in trgovskih zmogljivosti;

- skupnem planiranju proizvodnje, blagovnega prometa na domačem in tujem trgu ter razvoja;

- izvozu, dolgoročnem poslovnem-tehničnem sodelovanju, kooperaciji in skupnih naložbah s tujimi partnerji doma in na tujem;
- uvozu repromateriala, investicijske opreme, rezervnih delov in know-how-a;

- udeležbi v skupnih proizvodnih in trgovskih firmah na tujem;

- združenju sredstev in določanju o namenski uporabi združenih sredstev (sem sodijo seveda tudi devizna sredstva ter sovlaganja v povečanje izvoznih zmogljivosti);

- večanju dohodka proizvodnih in trgovskih organizacij in

- enakopravni delitvi skupnega prihodka, ustvarjenega v proizvodnji in notranjem ter zunanjetrgovinskem blagovnem prometu (udeležba v deviznih pravicah iz izvoza!)

Vsi našti vidiki sodelovanja tudi ločeno, vsak zase, zunanjetrgovinski interes SOZD Mercator. Največ možnosti, da jih uveljavimo, je, če jih s partnerjem obravnavamo hkrati konkretno in ne le deklarativno na straneh formularja za »samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju«. Te ravni poslovne temeljitosti pa s staro organiziranostjo, ki je zrasla v drugačnih splošnih pogojih gospodarjenja, ne moremo doseči, četudi bi napeli vse subjektivne sile. Potrebne so organizacijske oblike, ki bi zagotovile stalno upoštevanje teh mnogoterih vidikov, izključevale eventualno navskrižnost poslovnih interesov in pri partnerju ustvarile prepričanje, da ima opravka z veliko, urejeno in učinkovito gospodarsko organizacijo.

Nastopanje na tujih tržiščih

Iz informacij za tisk

Drugi kongres o hrani

Ta čas potekajo priprave za Drugi kongres o hrani, ki bo v začetku novembra v Novem Sadu. Po načrtih bo razpravljalo o vključevanju Jugoslavije v mednarodno delitev dela in o možnostih izvoza hrane iz naše države. Poljedelstvo naj bi po možnosti več prispevalo k zmanjšanju plačilnega primanjkljaja z inozemstvom.

Čeravno jugoslovnsko poljedelstvo še ni razvito do te stopnje da bi moglo povsem zadostiti vsem domačim potrebam, je opazen vse večji nastop pri osvajanju deviznega tržišča. Vse večje je število tistih, ki se zanimajo za naše poljedelske proizvode ob izvozu opreme in tehnologije, kar že poteka z dvajsetimi državami, v glavnem s tistimi v razvoju.

Izvoz prehrabnih proizvodov ni ravno majhen – znaša okoli 700 milijonov dolarjev. Toda to je daleč pod zmogljivostmi, s katerimi razpolaga naš agrokompleks – tako naravnimi, kakor tudi industrijskimi, znanstvenimi in kadrovskimi.

Za 2. kongres o hrani je pripravljen za zdaj preko 60 referatov – največ iz Hrvatske, Vojvodine in Srbije. Avtorji so znanstveniki iz institutov in poljedelskih fakultet kakor tudi strokovnjaki iz proizvodnje.

Že v pripravah na kongres pa se kažejo tradicionalne hibe in neorganiziranost, ki so vzrok tudi šibke ekspanzije na inozemsko tržišče. Namreč, k sodelovanju so povabljene tudi vse naše zunanje trgovinske organizacije, kakor npr. Generaleksport, Astra, Agrovojdovina, ter bančne organizacije, ki imajo izkušnje pri kreditiranju izvoza in razvoja poljedelstva. Prav tako so objavljene SIS za ekonomske odnose s tujino – vendar je njihov odziv razmeroma slab. Pričakuje pa se, da bodo z ozirom na temo – vključevanje v mednarodno delitev dela – tudi te teme pripravljene za kongres.

Po informaciji iz naših virov Mercator niti kot celota niti M-Slovenija sadje ni bil pripravljen k sodelovanju.

Informacije o kongresu daje Savez inženjera i tehničara Jugoslavije, 11000 Beograd, Kneza Miloša, br. 9/II., telefon (011) 335-816.

Povzel J. N.

Predsednica aktiva kmečkih žena Anica Gerevič.

Mentor aktiva mladih zadrušnikov Andrej Simčič.

Aktiv kmečkih žena in mladih zadrušnikov

Jože Rozman

Vrniti kmečkemu delu ugled in status

O krškem Agrokombinatu smo v našem glasilu že velikokrat pisali, šele v zadnjem letu pa smo pogosteje slišali tudi za aktiv kmečkih žena in mladih zadrušnikov, čeprav obstajata že vrsto let. Oba delujeta pod okriljem temeljne organizacije kooperantov Kooperacija v sestavu Mercator-Agrokombinata Krško. S tem zapisom želimo bralce podrobneje seznaniti z obema aktivoma in povedati, kaj pravzaprav sta in kaj delata.

Pogled nazaj in malo zgodovine

Kmečki fantje in dekleta so se na Slovenskem po zgledu delavstva začeli združevati v stanovske organizacije že med obema vojnama. Prvo društvo slovenskih fantov in deklet je bilo ustanovljeno leta 1923 v Brezovici. Društva so združevala predvsem kmečko mladino, jo osveščala v narodnem in kmetskem duhu, skrbela so za izboljšanje gmotnega in socialnega položaja kmečkih ljudi, prirejale razne tabore, tekmovanja koscev, žanjic, grabljic itd., ustanavljale so knjižnice, prirejale strokovna predavanja itd. Skratka, društva so imela pomembno prosvetljevsko in osveščevalsko vlogo za kmečko mladino in malce nenavadno, pa vendar resnično se zdi, da imajo te naloge, poleg drugih seveda, tudi še danes.

Aktiv kmečkih žena

Seveda ni popolnoma isto kot društvo kmečkih fantov in deklet (ti se danes imenujejo aktiv mladih zadrušnikov), saj združuje v svojih vrstah predvsem kmečke žene, ki so tudi po letih nekoliko starejše. Pri krškem Agrokombinatu je bil ta aktiv ustanovljen pred petimi leti na pobudo Živno-rejsko-veterinarskega zavoda Celje. Kmečke žene, ki jih je na področju, ki ga pokriva TOK Kooperacija, več kot tisoč, zaenkrat v aktiv še niso včlanjene; to bodo storile letos. Aktiv je organizacijsko oblikovan tako, da ima vsaka krajevna skupnost predsednico. Teh petnajst predsednic sestavlja odbor in med njimi so izvolili tudi predsednico aktiva, ki je **Anica Gerevič** iz Pesij, KS Dolenja vas. Mentor aktiva je **Marica Živič**, sicer zaposlena pri TOK-u kot administratorica. Vse kmečke žene, ki sestavljajo aktiv, so zaposlene izključno na kmetijah.

Kaj dela aktiv?

Dosedaj so priredili nekaj strokovnih predavanj. Tako so domači in drugi slovenski strokovnjaki predavali kmečkim ženam o ekonomski, zmrzovalnih skrinjah, o higieni mleka, imeli so šivilske tečaje itd. Letos pa so tudi same kmečke žene, seveda poleg svojega vsakdanjega trdega dela na kmetiji, dobro poprijele za delo in organizirale razstavo kmečkih jedi za praznik posavskih vin, ki je bil marca letos, povsem samostojno pa so pripravile razstavo in prodajo starih kmečkih jedi na septembrskem kmečkem prazniku. Kar pohvalile so se, da je bilo na kulturni razstavi več obiskovalcev, kot na istočasni živinorejski raz-

stavi. Nekaj denarja, ki so ga zaslužile s prodajo jedi, so porabile za izlet v Kumrovec, Stubiške toplice in Podčetrtek, nekaj pa ga je ostalo za prihodnjo razstavo. Ko smo že pri izletih, povejmo, da te organizirajo vsako leto in je zanimanje zanje zelo veliko. Izleta se udeležujejo samo žene in edini

Namen aktiva kmečkih žena

Iz sedaj povedanega že lahko razberemo, kaj je namen delovanja teh zavzetih kmečkih žena. Malce čudno, pa vendar trpko in resnično se sliši, ko kmečke žene zatrju-

Predsednik aktiva mladih zadrušnikov Jože Strgar v domačem, še ne dograjenem hlevu v Leskovecu, ki bo lahko sprejel pod streho štirideset glav živine.

Dve predsednici aktiva v krajevnih skupnostih in mentorica Marica Živič (v sredi). Levo je Anica Cigler (KS Senovo), desno Zofka Grubič (KS Podbočje). Vse foto: Jože Rozman

jejo, da je njihov namen tudi, da postanejo enakopravne, enakovredne drugim ženskam-delavkam. Kmečke žene namreč nimajo poročniškega zavarovanja, kaj šele kakšnega dopusta. Tudi načelo ena kmetija-ena pokojnina je za marsikatero kmečko ženo boleče in nepravilno, saj je ves čas delala na kmetiji tako kot mož. Katera kmečka žena pa bo z veseljem ostala na kmetiji, če nima niti socialne varnosti, višina ene kmečke pokojnine (1280,00 din), pa je taka, da o njej ne kaže izgubljati besed. Saj, pravijo kmečke žene, ne želimo 8-mesečnega poročniškega dopusta, želimo le poročniški dodatek in socialno varstvo ali pomoč za prvi mesec po porodu, ne želimo dvajset ali več dni dopusta na leto, rade bi pa tudi me šle kdaj na morje. Verjetno pa ne veste, da za obnovo kmečkih hiš ne dobimo kreditov. Prav gotovo je tudi to razlog, da marsikateri kmet reče svojim otrokom, pojdi se raje učiti, kaj se boš »matral« na kmetiji.

Vidite, so dejale kmečke žene, kakšne naloge stojijo pred nami, kaj vse bi rade dosegle in storile. Dobro se zavedamo, kaj lahko storimo same, kaj je v naših rokah, vendar brez pomoči od druge, od cele družbe, bodo naša prizadevanja ostala na pol poti.

Aktiv mladih zadrušnikov

Pri TOK Kooperaciji deluje od leta 1973 naprej in združuje v svojih vrstah mlajšo in žensko kmečko mladino. Njegov predsednik je mlad kmečki fant **Jože Strgar** iz Leskovca, mentor aktiva pa **Andrej Simčič**, sicer pri TOK-u vodi proizvodnega okoliša Kostanjevca. Trenutno ima aktiv okoli 70 članov, od študentov, dijakov do tistih, ki delajo na kmetiji, vendar vsi izvirajo iz kmečkih družin.

Tako kot kmečke žene tudi mladi zadrušniki pripravljajo razna strokovna predavanja, organizirajo tekmovanja »Kaj veš o kmetijstvu« in tekmovanja traktoristov, sodelovali so pri organizaciji kmečkega praznika, prirejajo strokovne in razvedrilne ekskurzije itd.

Želje in načrti

Radi bi utrdili to, kar smo delali do sedaj, želimo pa še več, sta povedala predsednik in mentor. Našim članom želimo omogočiti letoletno letovanje, zato bi pa v ta namen zakupili počitniško prikolico, morda si bomo z udarniškim delom zgradili planinsko kočjo in tako pridobili svoj prostor za razvedrilo in rekreacijo. To so seveda naše želje, ki pa jih brez pomoči skupnosti ne bomo mogli uresničiti, saj se sedaj družbeno politične skupnosti premalo zanimajo za nas, pogrešamo pa tudi tesnejše sodelovanje z mladino sozda, sta povedala sogovornika.

Je mlad kmet zapostavljen?

Če je bila pred leti beseda kmet v oblikah »zarukan kot kmet« ali »ti si pa kmet« še žaljivka, danes to ni več, pa vendar se mladi kmetje ne čutijo enakopravni s sovrstniki-delavci. Čutijo se zapostavljene tako zaradi pomanjkanja prostega časa, zaradi denarja, zaradi družbenega statusa, kot gotovo tudi zaradi tega, ker je mlado dekle težje dobiti na kmetijo kot kam drugam. Aktiv mladih zadrušnikov je prav pri vseh teh problemih kmečki mladini v veliko pomoč. Veliko jim pomeni že to, da nekdo bdi nad njimi, da so nekje povezani, da se združujejo, se srečujejo, spoznavajo. Mladim želimo pokazati lepe strani kmetstva, jih obdržati na zemlji ali jih

celo vrniti tja, pokazati možnosti, kako naj se mlad kmet uveljavi v družbi, je dejal mentor Andrej Simčič. Vendar pa sami vsega ne bomo zmogli, saj tudi ni vse v naši moči. Ko bo cela družba še bolj poskrbela za kmeta, bodo tudi mlajši kmetje rajši kmetje.

Obveščanje v delovnih organizacijah

Krški Poročevalec

Letošnja 15. številka »Poročevalca«, glasila delavcev in združenih kmetov M-Agrokombinata Krško je izšla 23. septembra v nakladi 500 izvodov pod uredniškim vodstvom Jožeta Černoše.

Osrednji prispevek, ki zavzema večino od šestih strani, kolikor jih ima ta številka, govori o planiranju. Kot pravi urednik, je namenjen vsem delavcem, ki naj aktivno sodelujejo v javni razpravi pred sprejemom planskih dokumentov, napisan pa je tako, da lahko vsak delavec dojamemo svojo vlogo v našem sistemu planiranja.

Prvi del prispevka je razgovor z vodjem plasko-analitskega sektorja Konradom Zupančičem, katerega vpraševalec postavlja preprosta, a za razumevanje sistema planiranja bistvena vprašanja kot na primer: kaj je plan, kaj je planiranje, kdo so nosilci planiranja, kako planiramo, kakšne so faze planiranja itd. Odgovori so ravnotako preprosti in jasni, lahko razumljivi.

Drugi del osrednjega prispevka tvorijo obrazložitve k običajnim tabelam, ki jih Poročevalec objavlja iz zaljučnega in periodičnega obračuna. Tu je razloženo, kaj je celotni prihodek, kako se ustvari, kaj je dohodek, kaj so materialni stroški in amortizacija, katere so dajatve iz dohodka. Sem sodi še grafična tabela na zadnji strani, ki shematično prikazuje delitev prihodka in dohodka.

Osrednji prispevek je s svojo izobraževalno vlogo prav gotovo zadel žebličico na glavico, saj marsikateremu niso jasni osnovni pojmi, čeprav jih vsak dan uporablja. Taki članki so gotovo koristni in zato tudi prebrani.

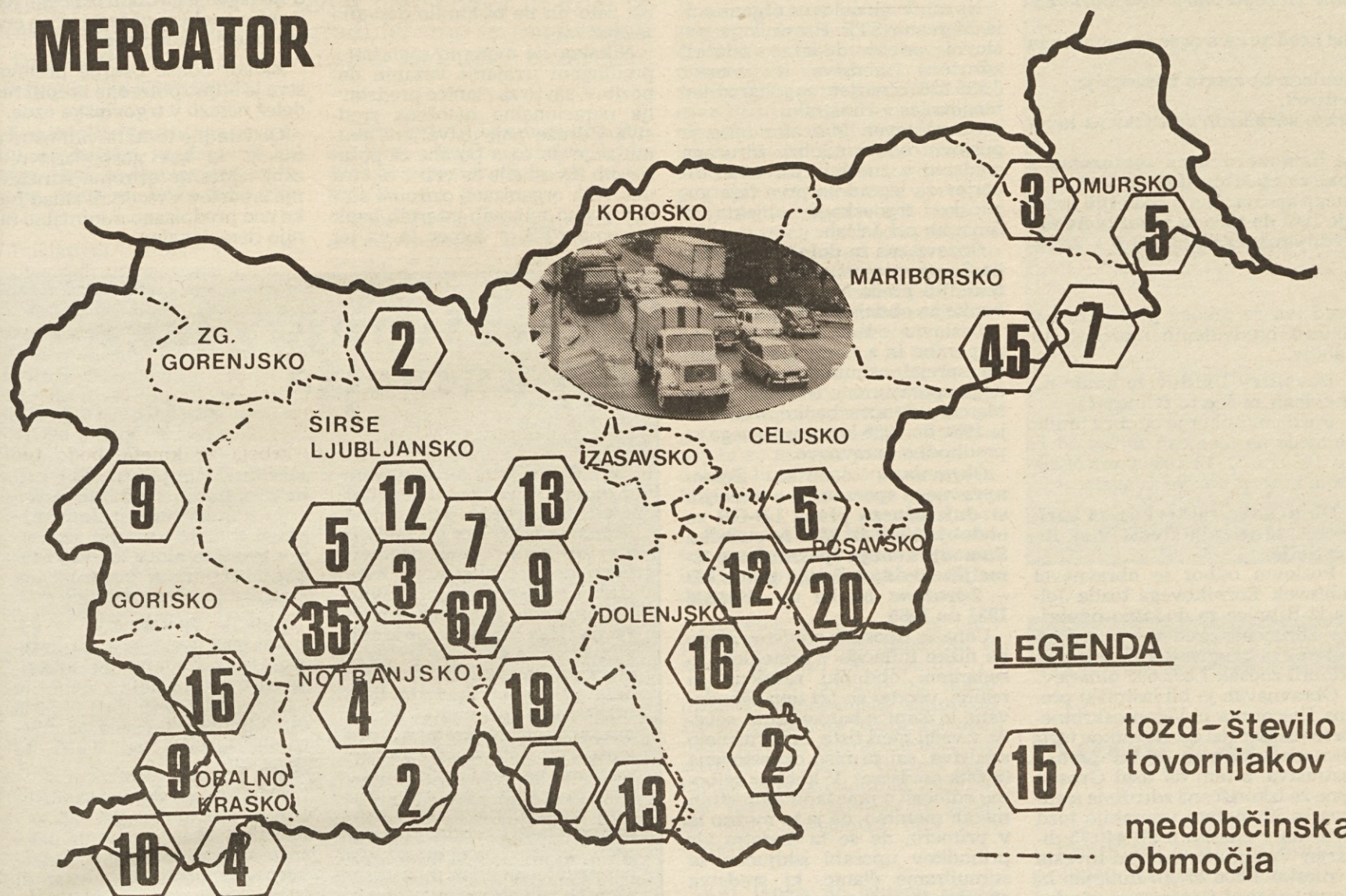
V tej številki so objavljeni še zaključki seje družbeno-političnih organizacij, ki je bila 25. in 29. avgusta. Razpravljali so o periodičnem obračunu, zlasti o podatkih, ki izstopajo od dogovorjenih, o osnutkih planov, obravnavali so stanje v posameznih tozidih in ugotovili, da nekatere probleme rešujejo prepočasi ali preozko. Vse težave, ki so se nakopile, je treba strpno reševati, saj urednik poziva, naj odprtemu razgovoru sledi tudi primerna akcija.

Več iz samih zaključkov, objavljenih v Poročevalcu, ne moremo izvedeti, ker so očitno pisani za tiste, ki probleme že poznajo, torej domačine iz Agrokombinata.

Jože Rozman

Prevozne zmogljivosti Mercatorja

TOVORNJAKI, KOMPIJI ZA REDNO PRESKRBO POSLOVALNIC MERCATOR

V prvih povojnih letih so bile železnice glavni nosilec transportnih storitev. Železniški prevoz je bil do leta 1960 najpomembnejši način prevoza blaga, vendar je pričel za ostalim razvojem nekoliko zaostajati. Z modernizacijo cest se je razvijal cestni promet. Podjetja, ki so do takrat imela le nekaj tovornjakov za prevoz blaga, so pričela opuščati prevoz po železnici.

Vzporedno s hitrim razvojem trgovine se je ta začela opremljati z raznovrstnimi prevoznimi sredstvi za dostavo blaga, (kombiji) za prevoz hitro pokvarljivega blaga (hladilniki), za prevoz živine (živalnjaki) itd. Hitremu razvoju se je moralo prilagoditi tudi podjetje Mercator z vsemi temeljnimi organizacijami združenega dela v Sloveniji. Za ilustracijo širjenja voznega parka vam navajamo podatke za TOZD Grosist Ljubljana. Leta 1949 je ta imel en avto, s katerim je prevozil 10.000 km in 2.200 ton blaga; leta 1960 je imel 14 avtomobilov in z njimi prevozil 522.599 km in 28.392 ton blaga; leta 1970 je bilo avtomobilov že 42, prevozili pa so preko milijon in pol km in okrog 120 tisoč ton blaga; po oceni za letošnje leto bo 65 avtomobilov prepeljalo 1,8 milijona km in 165.000 ton blaga.

Potrebe po prevozu blaga iz leta v leto rastejo. Število tovornjakov in kombijev na raznih območjih nam dnevno omogoča takojšnjo in solidno dostavo blaga. Povečan obseg prodaje (nove samopostrežne trgovine, blagovnice itd.) je zahteval hkrati širjenje in modernizacijo avtoparka. Na vseh območjih Slovenije in delno Hrvaške (50 občin) so naše TOZD le tako lahko nemoteno poslovale. Tako opremljen avtopark, katerega je nujno potrebno nenehno obnavljati in prilagajati sodobnemu načinu trgovanja (nakladanje in razkladanje blaga - paletni način in podobno) pa nam bo še v bodoče prvenstveno omogočal kriti vse potrebne prevoze blaga, hitro in solidno v vse naše še tako oddaljene kraje.

Pripravil HVAŠTIJA

Kancijan Hvastija

Iz dela organov M-interne banke

Samo Dostal – Delovna skupnost M-IB

Poslovni odbor interne banke tudi o temeljih plana

Poslovni odbor je na svoji 9. seji, dne 11. septembra 1980, obravnaval naslednje točke dnevnega reda:

- dovolitev limitov za likvidnostne kredite za mesec september in oktober,
- dovolitev limitov za avale na menicah za četrto trimesečje,
- sklep o najetju kratkoročnih kreditov,
- obravnava zahtevkov za koriščenje združenih sredstev za investicije,
- obravnava in določitev osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Mercator Interne banke za obdobje 1981 do 1985 in
- obravnava osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana LB – GB za obdobje 1981 do 1985 in osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana LB – Združene banke za obdobje 1981 do 1985.

Poslovni odbor je na svoji 9. seji, dne 11. septembra 1980, obravnaval naslednje točke dnevnega reda:

- dovolitev limitov za likvidnostne kredite za mesec september in oktober,
- dovolitev limitov za avale na menicah za četrto trimesečje,
- sklep o najetju kratkoročnih kreditov,
- obravnava zahtevkov za koriščenje združenih sredstev za investicije,
- obravnava in določitev osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Mercator Interne banke za obdobje 1981 do 1985 in
- obravnava osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana LB-GB za obdobje 1981 do 1985 in osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana LB – Združene banke za obdobje 1981 do 1985.

Dovolitev limitov za likvidnostne kredite za mesec september in oktober

Poslovni odbor je na predlog strokovnih služb dovolil limite za likvidnostne kredite za september in oktober članicam, ki združujejo

sredstva za tekoče poslovanje, v okviru predvidenih možnosti in zahtev.

Dovolitev limitov za avale na menicah za četrto trimesečje

Poslovni odbor je odobril limite za avale na menicah za čas od 1. 10. 1980 do 31. 12. 1980 vsem članicam, ki so zaprosile za avale.

Obravnava zahtevkov za koriščenje združenih sredstev za investicije

Poslovni odbor je obravnaval zahtevek Rožnikovega tozda Jelka iz Ribnice za dodatno odobritev združenih sredstev za nakup opreme za blagovnico v Ribnici in odobril znesek 1.893.593 dinarjev.

Obravnavan je bil lastniški prenos Discounta iz Velepreskrbinega tozda Grosist na Rožnikov tozd Grmada; odobren je bil prenos lastništva, s tem da tozd Grosist vrne že izkoriščena združena sredstva in jih potem uporabijo tozd Grmada v znesku 8.331.440,75 dinarjev Velepreskrbin tozd Investa v znesku 1.506.257,10 dinarjev in Contalov tozd Conimex v znesku 4.200.113 dinarjev, nedovršena dela pri tej investiciji pa se obravnava vajo krasneje.

Na zahtevek delovne organizacije Mercator-STP Hrastnik je poslovni odbor dodatno odobril združena sredstva v znesku 3.335.826 dinarjev za dograditev blagovnice v Hrastniku.

Na zahtevek Mercator-Jelše je poslovni odbor odobril združena sredstva v znesku 18.970.406 dinarjev za izgradnjo prve faze gostinsko trgovskega objekta v Šmarjah pri Jelšah.

Obravnava in določitev osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Mercator-Interne banke za obdobje 1981 do 1985

Poslovni odbor je obravnaval pripombe in z nekaj spremembami sprejel osnutek Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Mercator-Interne banke za obdobje 1981 do 1985 kot primerne za predhodno obravnavo.

Obravnava osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana LB-GB za obdobje 1981 do 1985 in osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana LB – Združene banke za obdobje 1981 do 1985

Cena za uporabo sredstev glede na nizko inflacijo v preteklem in sedanjem obdobju resnično ni realna, vendar so pri tem oškodovane le članice banke same, seveda v večji meri tiste, ki združujejo sredstva, saj ta niso obrestovana (avista sredstva). V kolikor se bo mo odločali o povišanih obrestnih merah menimo, da je to možno le v primeru, da se ta dodatni vir prihodkov uporabi izključno za stimuliranje članic, ki sredstva združujejo, bodisi kot avista sredstva ali kot vezani depoziti. Menimo tudi, da so že sedaj merila kreditne sposobnosti dovolj zaostre-

na, zato jih ne bi kazalo dodatno zaostrovati.

Nikakor ne moremo soglašati s predlogom uvajanja vezanih depozitov, saj to za članice predstavlja neracionalno naložena sredstva. Združevanje ustvarjene akumulacije do časa porabe za posamezno investicijo se vrši v okviru delovnih organizacij oziroma sosedov preko njihovih internih bank oziroma PFS, s čemer je na tej

ravni že omogočena večja mobilnost skupne akumulacije in edino tako možno reševanje financiranja dogovorjenih investicij.

Investitorjem je potrebno dopustiti, da, če je to možno, pridobijo tudi dopolnilna sredstva od več temeljnih bank in to nad »zgorjnjo mejo«, ki jo predvideva ta sporazum.

Zaradi pospeševanja dohodkovnih povezav je potrebno stimulirati sovlaganja na takih osnovah najmanj v enakem obsegu in po enakih pogojih kot doslej.

Zaradi boljše oskrbe prebivalstva je nujno potrebno krepiti tudi delež naložb v trgovinske ozde.

Ob izredno težki likvidnostni situaciji, ki tare gospodarstvo, je zanj izločanje oziroma združevanje sredstev v rezervni sklad banke nad predpisano minimalno ravnijo neracionalno.

Prikrivanje blaga – špekulacija

Po določbi 16. člena zakona o temeljih poslovanja organizacij združenega dela na področju blagovnega prometa in storitev v blagovnem prometu ter o sistemu ukrepov, s katerimi se preprečujejo spodkopavanja enotnosti jugoslovanskega trga na tem področju (Ur. l. SFRJ št. 43/76 in 23/79) stori organizacija združenega dela prestopke špekulacije v blagovnem prometu, če pri opravljanju blagovnega prometa izkoristi stanje na trgu (začasno pomanjkanje določene blaga idr.), da bi si pridobila neupravičeno imovinsko korist, ali če s svojim poslovanjem, ki meri na pridobivanje neupravičene premoženjske koristi, povzroči ali utegne povzročiti motnje na trgu ali v preskrbovanju, ali pa neupra-

vičeno zvišanje cen. Kot primere dejanja špekulacije navaja zakon tudi prikrivanje blaga, omejevanje ali ustavitve prodaje blaga ali kaj drugega, s čimer se povzroči pomanjkanje blaga na trgu.

Dejanje špekulacije je gospodarski prestopke, za katerega je kaznovana organizacija združenega dela z denarno kaznijo od 20.000 do 1.000.000 din, odgovorna oseba pa z denarno kaznijo od 3.000 do 30.000 din.

Višje Gospodarsko sodišče Srbije je s sodbo PŽ 535/80 z dne 12. 5. 1980 kaznovalo neko trgovsko organizacijo in odgovornega poslovodja zaradi špekulacije, čeprav je šlo za prikrivanje le 15 vrečk (45 kg) pralnega praška.

Odbor samoupravne delavske kontrole

Odbor samoupravne delavske kontrole je imel sejo 1. oktobra 1980 v sejni sobi Mercatorja, Ljubljana, Aškerčeva 3.

Prisotni člani: Francka Kardum, Breda Pounović, Ludvik Vezovšek, Stane Acceto, Marjana Vrhovec, Mira Oblak;

– ostali povabljeni: Vukadin Nedeljković, Jasna Žagar, Jože Čandek, Draga Vaupotič, Vesna Bleiweis, Anica Starc.

Odsotni člani: Peter Škerlavaj, Slavko Zaletelj, Mirjana Kalundija

Dnevni red:

1. Konstituiranje odbora z izvolitvijo predsednika in namestnika predsednika

2. Sprejem programa dela odbora

3. Informacija o izpolnjevanju obveznosti združevanja solidarnostnih sredstev TOZD in DO v letu 1980 z vidika samoupranvega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator

4. Informacija o poteku sprejemanja planskih dokumentov SOZD ter udeležba temeljnih in delovnih organizacij pri tem

5. Informacija o postopkih pred notranjo arbitražo

6. Druge tekoče zadeve

Pod 1. točko je bil za predsednika odbora samoupravne delavske kon-

trole SOZD izvoljen Stane Acceto iz Mercator-Slovenija sadja, TOZD Zunanja trgovina, za njegovega namestnika pa je bila izvoljena Breda Pounović iz Mercator-Embe.

Pod točko 2 so prisotni obravnavali Osnutek programa dela odbora samoupravne delavske kontrole, ki ga je pripravil center za obveščanje SOZD na podlagi samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD in pravilnika o načinu uresničevanja samoupravne delavske kontrole SOZD Mercator, kjer so določene naloge, pristojnosti in način dela odbora samoupravne delavske kontrole. Da bi bil organ samoupravne delavske kontrole informiran o sklepih in stališčih tako samoupravnih kot poslovnih organov, se predsednik odbora samoupravne delavske kontrole udeležuje zasedanj vseh organov. S tem bo omogočen permanenten nadzor nad izvajanjem sprejetih sklepov in stališč in zagotovljena obveščenost odbora samoupravne delavske kontrole o dogajanjih v SOZD.

Osnutek programa dela so člani prejeli z vabilom na sejo in je priloga zapisnika. Sprejet je bil naslednji sklep:

Sprejeme se program dela odbora samoupravne delavske kontrole, v besedilu, kot je bilo predloženo za sejo, in se ga objavi v glasilu Mercator.

Strokovne službe Delovne skupnosti SOZD so dolžne zagotoviti pripravo gradiva in skrbeti za izvajanje sprejetega časovnega plana dela.

V tretji točki sta podala informacijo o izpolnjevanju obveznosti združevanja solidarnostnih sredstev TOZD in DO v letu 1980 z vidika samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator, namestnik generalnega direktorja Vukadin Nedeljković in direktorica M-Interne banke, Draga Vaupotič. Po pravilniku o oblikovanju in koriščenju solidarnostnih sredstev skupne porabe TOZD oziroma DO v sestavu SOZD oblikujejo vsako leto solidarnostna sredstva tako, da od svojega skalda skupne porabe, namenjenega za prehrano delavcev, za regres za letni dopust ter za druge namene skupne porabe, oblikovanega po zaključnem računu za preteklo leto, rezervirajo in s tem združijo 5% za solidarnostno pokrivanje skupne porabe. Za solidarnostno izplačilo regresa za letni dopust in regresa za prehrano med delom so v letošnjem letu zaprosile TOZD TMI Postojna, TOZD TMI Ljubljana in TOZD Kavarna Evropa. Kljub pisnemu opozorilu predsednice delavskega sveta SOZD o izvrševanju sklepov delavskega sveta SOZD nekatere organizacije še niso izpolnile obveznosti združevanja solidarnostnih sredstev za letošnje upravičence (M-KK Sevnica, M-Rudar TOZD Preskrba, M-HG TOZD Jelka Hrastnik, M-Rožnik TOZD Veleblagovnica Beograd in M-Velepre-skrba TOZD Investa).

Dogajalo se je, da so temeljne organizacije, v sestavu DO, med seboj prerazporedile sredstva v te namene iz ene TOZD v drugo (M-KK Sevnica), čeprav bi morale to vprašanje reševati na nivoju sozda.

Pojavlja se problem, ker niti samoupravni sporazum niti pravilnik ne vsebujeta določila, da se ta sredstva zbirajo na skupnem žiro računu, iz katerega bi bilo takoj razvidno izvrševanje obveznosti združevanja solidarnostnih sredstev.

Po kratki razpravi je bil sprejet naslednji sklep:

Sprejme se informacija o izpolnjevanju solidarnostnih obveznosti. Vse TOZD, ki obveznosti niso izpolnile, so dolžne pojasniti razloge, zakaj obveznosti niso poravnale. Rok za pojasnilo je 15. 10. 1980. O izpolnjevanju teh obveznosti poroča M-Interna banka na naslednji seji odbora samoupravne delavske kontrole.

V točki 4 dnevnega reda je informacijo o poteku sprejema planskih dokumentov SOZD ter aktivnosti temeljnih in delovnih organizacij podal direktor razvojno-planskega sektorja, Jože Čandek. Na nivoju SOZD se oblikujejo in sprejemajo naslednji planski dokumenti:

- analiza dosedanjega stanja in smerinice razvoja SOZD Mercator za obdobje 1981-85 – sprejeto na 7. zasedanju delavskega sveta SOZD 27. 8. 1980,

- samoupravni sporazum o temeljnih plana SOZD Mercator,
- srednjeročni plan za obdobje 1981-85.

Udeležbo TOZD in DO v poprejšnji obravnavi smernic je težko oceniti, saj so pripombe v predvidenem roku posredovale le štiri OZD. To lahko pomeni, bodisi da je bil ta akt dobro pripravljen, bodisi premajhno angažiranost OZD pri obravnavi dokumenta. V nadaljevanju je tovariš Čandek obrazložil način in postopek sprejemanja planskih dokumentov v TOZD, DO in SOZD do konca leta 1980.

K podani informaciji člani niso imeli vprašanj. Sprejet je bil naslednji sklep:

Sprejme se informacija o planski aktivnosti SOZD. Priprave planskih dokumentov potekajo v redu.

V točki 5 je informacijo o postopkih pred notranjo arbitražo v odsotnosti predsednika notranje arbitraže podal namestnik generalnega direktorja, Vukadin Nedeljković.

Poročal je, da je notranja arbitraža obravnavala spor med Delovno skupnostjo SOZD in med TOZD De-

talj Buje v sestavu M-Nanosa. Ta temeljna organizacija se je 1. 7. 1979 izločila iz M-Nanosa in se vključila v drugo delovno organizacijo, ni pa poravnala obveznosti do Delovne skupnosti SOZD za leto 1978 in obveznosti do združevanja sredstev za investicije v M-Interni banki.

Poročal je tudi o zadevi v zvezi s TOZD Veleblagovnico Beograd v sestavu M-Rožnika, ki je v sporu z Delovno skupnostjo v 5 zadevah, in sicer:

- ↳ vračilo vloženi sredstev za izgradnjo blagovnice,
- plačilo energetskega prispevka za ta objekt,
- vračilo solidarnostnih sredstev za pokrivanje izgube,
- združevanje sredstev za tekoče investicije in

– pokrivanje skupnih stroškov za razčiščevanje starih obveznosti.

Zadeva je bila obravnavana na več nivojih, vendar še vedno ni rešena. Kot zadnja oblika za rešitev te zadeve je dogovor s pravobranilcem samoupravljanja iz Beograda in Ljubljane ter komisije na ravni SOZD. V kolikor to ne bo rešeno, zadevo prevzame notranja arbitraža ali sodišče.

V nadaljevanju je tovariš Nedeljko-
vić poročal še o reorganizaciji M-Velepreskrbe, M-Contala ter o predvidenih izločitvah temeljnih organizacij iz M-Nanosa.

Po razpravi, v kateri so sodelovali Stane Acceto, Jasna Žagar, Mira Oblak in Marjana Vrhovec, je bil sprejet naslednji sklep:

Sprejme se informacija o delu notranje arbitraže SOZD Mercator.

Oblike uveljavljanja delavskega nadzora po odboru samoupravne delavske kontrole SOZD Mercator

V skladu s 114. in 117. členom Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator ter 17. člena Pravilnika o načinu uresničevanja samoupravne delavske kontrole SOZD Mercator (marec 1980)

Odbor samoupravne delavske kontrole SOZD

spremlja in nadzoruje predvsem naslednje zadeve v navedenih rokih na podlagi zadolžitve poročevalcev:

Zap. št.	pogostnost	predlagatelj gradiva
1. izvrševanje sklepov DS in IO SOZD	pred zasedanji	predsednik DS in IO
2. spremljanje izvrševanja obveznosti organov do sindikata in obveščenosti sindikata	ob vsakem postopku sprejemanja sklepov	predsednik KOS
3. nadzor nad izvajanjem samoupravnega sporazuma o združitvi z vidika skupnih zadev SOZD	ob slehernem pregledu izvrševanja sklepov	generalni direktor
4. spremljanje izvajanja letnega planskega akta SOZD:		
– z vidika obveznosti Delovne skupnosti SOZD	polletno	vodja Delov. skupnosti
– z vidika obveznosti TOZD in DO do združevanja sredstev	polletno	računovodstvo in Interna banka

- z vidika uresničevanja investicijskega načrta	polletno	Interna banka
5. spremljanje izvajanja srednjeročnega načrta razvoja SOZD po vseh vidikih	letno	strokovne službe SOZD
6. spremljanje obravnave in analize periodičnih in zaključnih računov	polletno	razvojno-planski sektor
7. nadzor nad delom komisij in odborov delavskega sveta SOZD	polletno	predsednik organa
8. nadzor nad uresničevanjem dohodkovnih odnosov in poslovne morale: - med udeleženci sporazumov v SOZD - med udeleženci sporazumov zunaj SOZD	polletno	komerciala
9. nadzor nad izvajanjem načel medsebojne solidarnosti v SOZD	letno	posebna komisija
10. nadzor nad postopkom reševanja sporov preko notranje arbitraže	ob vsakem primeru	predsednik arbitraže
11. nadzor nad obveščanjem in obveščenostjo delegatov in vseh delavcev z vidika sprotosti, celovitosti in resničnosti	letno	predsednik izdajateljskega sveta Center za obveščanje
12. obveščanje delegatov DS o delu odbora samoupravne delavske kontrole	trimesečno	predsednik odbora

Predsednik odbora samoupravne delavske kontrole SOZD:

Stane Acceto

Ljubljana, 1. 10. 1980

Kje je obtičala stanovanjska zadruga?

Stevo Došenovič – M-Velepreskrba, TOZD Hladilnica

Prepočasi do strehe nad glavo

Že dve leti sta minili od ustanovitve stanovanjske zadruge Mercator – Kartonažna tovarna. O problemih zadruge – koliko je do sedaj narejenega in kdaj se more pričakovati začetek gradnje, smo se pogovarjali s predsednikom stanovanjske zadruge, tovarišem Živkom Velkavrhom.

»Tovariš Velkavrh, prosim, da nam na kratko predstavite zadrugo – koliko članov šteje in lokacija, kjer se bodo hiše gradile?«

»Iniciativni odbor za ustanovitev zadruge se je sestel v juniju 1978, 29. septembra istega leta pa je bil sklican ustanovitveni zbor zadruge, na katerem so bili sprejeti akti zadruge in izvoljeni njeni organi.

Akta zadruge sta statut in ustanovitvena pogodba, katero je moral vsak posameznik tudi lastno-ročno podpisati. Ustanovitelj je bilo na zboru 130. Rok za podpis ustanovitvene pogodbe smo podaljšali še za en teden, tako da se je naknadno prijavilo še 20 članov, ki zaradi upravičene odsotnosti niso mogli prisostvovati ustanovitvenemu zboru.

Zadruga je odprtega tipa, to se pravi, da ima vsakdo pravico do vpisa, ne glede na to, ali je zaposlen v Mercatorju ali v Kartonažni tovarni.

Po statutu mora akte zadruge potrditi izvršni svet domicilne občine, v našem primeru torej Izvršni svet Skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik. Postopek za potrditev in pravno formalni obstoj zadruge je trajal torej od septembra 1978 do 11. 7. 1979, ko je občinski organ na svoji 40. seji sprejel sklep o ustanovitvi zadruge ter potrdil ustanovitveno pogodbo in statut zadruge. Vzrok za tako dolg postopek je bila po izjavi posameznikov občinskih organov reorganizacija občinske uprave. Nato je sledil postopek predaje dokumentacije sodišču, ki je 30. 8. 1979 zadrugo registriralo in objavilo registracijo v Uradnem listu SRS št. 30, z dne 19. oktobra 1979.

Zadruga je iskala lokacijo na več mestih, vendar se je naposled opredelila za Jurčkovo pot, ker so bile tu največje možnosti, da se bo zazidava najprej začela.

Kristina Antolič

Za začetek namizni tenis

Odbor za šport in rekreacijo pri OO ZSS delovne organizacije MIP, ki je bil imenovan 10. septembra, sestavljajo predsedniki posameznih komisij OO ZSS tozdov in DSSS ter predstavniki predsedstva konference.

Prva naloga novoimenovanega odbora je bila, da k športu ni rekreaciji pritegnejo čim več delavcev, zato je že razpisal tekmovanje v streljanju z zračno puško med tozdi in DSSS, ki bo 27. septembra zjutraj v športni dvorani Madrika na Ptuj. Pet najbolj uvrščenih ekip, ki jih bo sestavljalo po pet tekmovalcev oziroma tekmovalcev bo prejelo praktična darila, ki jih bo prispevala OO ZSS MIP.

Res je sicer, da imamo odlične igralce namiznega tenisa – med moškimi Vadlina in Kampuša, med ženskami pa Žuranovo in Rošičevo – ki so svojo kakovost dokazali na zadnji Mercatoriadi, želimo pa si, da bi se tej peščici pridružili še drugi delavci.

Tako bi MIP lahko pristopila v rekreacijsko ligo, ki jo ustanavlja namiznoteniški klub Petovija Ptuj.

V okviru večletnega sodelovanja delavcev nekdanje delovne organizacije Izbira Ptuj (zdaj v MIP) in delavcev Industrije elektroportcelana iz Arandjelovca, bo novi odbor za šport in rekreacijo v mesecu oktobru priredil športno srečanje delavcev obeh organizacij.

»Dve leti sta že minili od ustanovitve – koliko načrtov je do zdaj že uresničenih in kje so težave?«

»Dve leti sta sicer res minili od ustanovitvenega zbora zadruge, vendar je treba pripomniti, da se je pojavila v tem času kopica problemov in sicer pri odkupu in ureditvi zemljišča, sondiranju terena z ozirom na močvirnat teren ter ugotavljanju lastništva v zemljiški knjigi; pojavljale so se črne gradnje – vse to je vplivalo na tako dolge priprave. Naj omenim, da so bili rezultati analiz sondiranega terena znani šele septembra letos.

Skratka, pojavila se je kopica problemov, ki so značilni za celotno slovensko stanovanjsko gradnjo.

»Se vam ne zdi, da je čas za urejanje dokumentacije predolg? Zakaj je tako in za koliko bo to podražilo m² stanovanjske površine v primerjavi s predračunom?«

»Vaša ugotovitev, da je čas za pripravo dokumentacije predolg, je popolnoma točna, vendar se moramo zavedati, da to ni problem samo gradnje na Jurčkovi poti, temveč problem, ki je bil čisto obravnavan na celotnem področju ljubljanskih občin. Vendar v našem primeru obstajajo tudi objektivne težave: tu je mišljen zahteven teren – močvirje. Dejstvo je tudi, da pri nas često hitimo s pripravo dokumentacije, kar se izkaže pri sami gradnji za nepravilnost in se potlej sama gradnja navadno zavleče čez dogovorjene roke.

Moram pa poudariti, da od aprila letošnjega leta redno prisostvujemo sejam iniciativnega odbora za izgradnjo soseske ob Jurčkovi poti. Na teh sejah, ki so praviloma vsakih 14 dni in na katerih sodelujejo poleg Samoupravne stanovanjske skupnosti še predstavniki Staninvesta, IMOS-a, Zavoda za urejanje stavbnih zemljišč Ljubljana Vič-Rudnik, Ljubljanski urbanistični zavod in predstavniki

zadruge, redno razpravljamo o tekoči problematiki gradnje na tem področju, določamo roke in nosilce za realizacijo nalog. Tako je v zaključni fazi priprava ustrezne dokumentacije, samoupravni sporazum med udeleženci, ki bodo sodelovali pri tej gradnji in tudi cene bodo znane že v naslednjem mesecu, tako da lahko ugotovimo, da se stvari pospešeno bližajo koncu in je pričakovati, da se bo gradnja resnično pričela v prvi polovici prihodnjega leta (I. faza).

Ti zapozneli roki bodo vsekakor vplivali na ceno m² stanovanjske površine. Cene še niso znane, potrjena je samo orientacijska cena za komunalno urejeno zemljišče v posameznih karejih (povprečno 2.050,00 din). Znana je tudi cena m² same gradnje, s katero je leta 1978 na natečaju za izgradnjo Jurčkove poti uspel IMOS. Po zagotovilih predstavnikov IMOS-a naj bi se ta cena povečala po indeksi, ki so v splošni rabi v gradbeništvu.

»Kdaj lahko pričakujemo začetek gradnje in kakšne možnosti imajo morebitni novi člani zadruge?«

»Začetek gradnje naj bi bil v prvi polovici naslednjega leta, in sicer v prvi fazi 230 objektov.

V kolikor dobimo od Samoupravne stanovanjske skupnosti, Izvršnega odbora Skupščine občine ali Zavoda za urejanje stavbnih zemljišč občine Vič-Rudnik zagotovilo, da lahko dobimo večje število parcel od zaprosenih, potem bi lahko sprejemali tudi nove člane.

Kaj lahko ob sklepu ugotovimo?

Da bodo cene znane v mesecu novembru; dokumentacija, ki je potrebna za uporabo kreditov v organizacijah združenega dela in za nastop pri natečaju samoupravne stanovanjske skupnosti Ljubljana, bo izdelana v prvi polovici meseca decembra (izjava predstavnikov IMOS-a in sklep iniciativnega odbora).

Pojavlja pa se problem večjega števila črnih gradenj na že odkupljenih zemljiščih, kar dokazuje, da občinski organi in inspekcije niso dovolj dosledni, ker dovoljujejo take stvari. Posledica tega bo manjše število razpoložljivih parcel.

V slovo Marjana Menegalijskega

Pred časom smo se na ljubljanskih Žalah zadnjikrat poslovili od naše sodelavke Marjane Menegalijske. V prometni nesreči je ugasnilo njeno mlado življenje.

V mesecu aprilu je dopolnila 20 let delovne dobe v Mercatorju oziroma v tozdu Grosist. Kot mladenka pri dvajsetih je pričela delati v embalažnem oddelku. Tam je ostala dolga leta in sodelavci smo cenili njeno delovno vnemo in marljivost. Zadnje mesece je opravljala druga dela oziroma naloge, tam, kjer smo potrebovali njeno znanje in sposobnost. Kot samostojna komercialna referentka v papirnem oddelku je pri delu žela lepe uspehe in njeni najožji kot tudi zunanji sodelavci smo jo vzljubili. Tudi sama je bila na delovnem mestu zadovoljna, ker je opravljala delo, ki jo je veselilo in osrečevalo.

Tudi kot samoupravljalica in članica družbenopolitičnih organizacij v tozdu ni bila neopazna. Ni dolgo tega, kar smo jo izvolili v IO OO ZS in v komisijo za šport in rekreacijo ter od nje, kot vestne planinke in lju-

biteljice narave, veliko pričakovali.

Odšla je brez slovesa. Ne moremo doumeti, da v naši sredini ni več simpatične Marjane, ki je

znala biti tako čuteča in vedra, tako neposredna in človeška.

Našo Marjano, prizadevno in vestno delavko, bomo ohranili v lepem spominu – takšno, kakršna je bila.

Sodelavci tozda Grosist

Vabimo vas na potovanja!

Z letalom

Beograd-Dedinje 1 dan – 6. 11.	1.990 dinarjev
Beograd-Dedinje-Kalemegdan-Avala 2 dni – 6; 7; 10; 12; 13; 14. in 15. 11.	2.390 dinarjev
Beograd-Djerdjap-Dedinje-Avala 3 dni – 8. 11.	3.950 dinarjev
Sarajevo-Jablanica-Mostar-Dubrovnik 3 dni – 28. 11.	4.300 dinarjev
Pariz-sejem embalaže 4 dni – 18. 11.	6.250 dinarjev

Z avtobusom

Firenze 4 dni – 27. 11.	4.950 dinarjev
----------------------------	----------------

Vse prijave in pojasnila pri Mercatorju Turistu, Tavčarjeva 6, telefon (061) 312-254 in 317-285. Mercator Turist – Naše delo Vaše potovanje

• Iz programov Mercator Turista •

Beograd

Beograd s širšo okolico ponuja toliko zanimivosti, da jih ni mogoče združiti v enem samem ogledu, zato je Mercator Turist pripravil več različnih programov, vi pa med njimi izberite tistega, ki vam najbolj ustreza.

8. 11. ob 19.15 boste z Brnika poleteli proti Surčinu, v samem Beogradu pa se boste nastanili v hotelu Slavija. Naslednjega dne se boste po zajtrku odpeljali v savsko pristanišče, od tod pa s hidrogliserjem odpotovali po Donavi do Djerdapa, kjer si boste ogledali hidrocentralo. Tretjega dne dopoldne boste obiskali spominski park in muzej »25. maj« na Dedinju. Sledila bo krožna vožnja po mestu z ogledom Kalemegdana in izletom na Avalo, nakar bo do večerje prosto. V Ljubljano se boste vrnili v poznih več-

ernih urah. Cena tega potovanja je 3.950 dinarjev.

6. 11. ob 18. uri, 7. 11. ob 19. uri, 10. 11. ob 18. uri, 11. 11. ob 18. uri, 12. 11. ob 20.20, 13. 11. ob 18. uri, 14. 11. ob 18. uri ali 15. 11. ob 19.15 boste z Brnika poleteli proti Surčinu, v samem Beogradu pa se boste nastanili v hotelu Slavija. Drugega dne bo po zajtrku ogled spominskega parka in muzeja »25. maj«, zatem pa izlet na Avalo in ogled spomenika neznane mu junaku. Opoldne ogled zanimivosti Kalemegdana, sledila pa bo krožna vožnja po mestu. Popoldne bo krajši čas prosto. Po večerji se boste z letalom vrnili v Ljubljano. Cena tega izleta je 2.390 dinarjev.

6. 11. ob 6. uri boste z Brnika poleteli proti Surčinu, od tod pa se boste z avtobusom odpeljali do spominskega parka in muzeja »25. maj« na Dedinju. Sledil bo krajši ogled mesta s Kalemegdanom in eventualno izlet na Avalo. Zvečer se boste vrnili v Ljubljano. Ta izlet vas bo veljal 1.990 dinarjev.

Biseri v srcu domovine

Sarajevo, mesto orientalske arhitekture, številnih spomenikov in dragocenih muzejskih zbirk, Jablanica, prizorišče znamenite bitke za ranjence na Neretvi, Mostar s svojimi znamenitostmi in Dubrovnik, najlepše mesto Jadrana, so kraji, ki vam jih želi Mercator Turist predstaviti na tridnevnem potovanju.

V petek, 28. novembra, dan pred praznikom republike, boste zgodaj zjutraj z letališča Brnik poleteli v Sarajevo, kjer si boste ogledali glavne mestne znamenitosti, po kosilu v narodni restavraciji pa bo na vrsti še ogled Zemaljskega muzeja in izlet do izvira reke Bosne. Drugega dne, na dan republike, se boste z avto-

busom odpeljali do Jablanice ter si tam ogledali muzej in prizorišče bitke za ranjence s porušenim mostom čez Neretvo. Potem se boste odpeljali do Mostarja, kjer bo ogled spominskega partizanskega pokopališča in starega dela mesta. Po kosilu se boste odpravili proti Dubrovniku, vmes pa se še ustavili v Počitelju. Tretjega dne dopoldne si boste ogledali mestne znamenitosti Dubrovnika, po kosilu pa bo prosto za individualne ogled. V Ljubljano se boste vrnili z letališča v večernih urah.

Potovanje vas bo stalo 4.300 dinarjev, v ceno pa so vključene hotelske gostinske storitve, letalski in avtobusni prevoz, letalske takse, vstopnine in ogledi ter organizacija in vodstvo potovanja.

Več o vseh teh programih lahko izveste, če pokličete Mercator Turist na številko (061) 312-254 ali 317-285, obiščete pa jih lahko v njihovih prostorih na Tavčarjevi 6 v Ljubljani.

Med našimi sodelavci

Kristina Antolič – MIP Ptuj

Naj nam bodo za vzor

Med 1.500 članskim kolektivom se najdejo tudi takšni delavci, o katerih je vredno napisati kaj več. Tokrat vam predstavljamo prodajalce iz prodajalne VOD tozda Maloprodaja.

Prodajalna stoji na Ormoški 3 v Ptuj, nedaleč od železniškega prehoda ob cesti proti Ormožu, zraven nekdanje gostilne Brenčič, kjer je sedaj obrat družbene prehrane delovne organizacije MIP.

Prodajalna se ukvarja s prodajo elektrotehničnega, gradbenega, sanitarnega in instalacijskega materiala ter kovinskega blaga. Zaposleni so razmeroma mladi, posebej pa je treba povedati, da je med vsemi fanti tudi dekle.

Vprašali se boste, zakaj vam vse to pripovedujem? Pri teh fantih sem odkrila nekaj, kar jih vodi pri njihovem delu: to je sloga. Ob

Držijo se načela »naredi si sam« – s tem prihranijo denar, čas pa zamenjajo z dobro voljo.

Kljub temu, da je prodajalna preurejena iz starega poslopja, da je videz, da temu ni tako. Prostor oziroma pisarna, kot jo imenujejo, je urejena, stene obdane z ivericami. Talna obloga je bila poškodovana, a že v kratkem času ni bilo o poškodbi niti sledu. Za prodajalno je dvorišče, na njem pa prodajajo blago; vrata na železni ograji so bila dotrajana, zato so fantje meni nič tebi nič vzeli v roke varilni aparat in železo in vrata so bila narejena. Delo so opravili pred ne-

Prodajalci pri popravilu ograje pri vходу na dvorišče prodajalne. V ozadju obrat »Modna konfekcija« tozda Zaščita. Foto Kristina Antolič

ugotovitvi najmanjše nepravilnosti oziroma napake že priskočijo na pomoč pridne roke in delo opravijo.

Tako kot dober gospodar doma, tako skrbijo prodajalci za red v svoji prodajalni in njeni okolici.

davnim – če se ne motim ravno v soboto.

Bomo tudi mi pogledali naokrog in ugotovili kaj nam manjka, kaj je dotrajano in poškodovano, kaj si lahko naredimo sami? Seveda lahko, zakaj pa ne!

Nagradna uganka iz književnosti

Nepričakovano velik odziv na nagradno uganko iz književnosti, ki je bila objavljena v majski številki glasila, me je spodbudil k pripravi nove tovrstne uganke. Nanaša se na knjige, ki so v zadnjih dveh letih izšle v zbirkah Prešernove družbe in na tiste, ki bodo izšle letos.

Pravilne odgovore pišite drugega, prve črke pa vam bodo dale geslo, ime slovenskega kraja, v katerem je sedež ene Mercatorjevih delovnih organizacij.

1. Zapišite priimek znamenitega norveškega nobelovca, enega najpomembnejših pisateljev našega stoletja. Eno njegovih najboljših del, roman Potepuhi, je predlani izšlo pri Prešernovi družbi, v zbirki Ljudska knjiga.

2. Tokrat vas sprašujemo po priimku slovenskega ustvarjalca, avtorja povesti Cesta na mejo.

3. Delovni dan sestre Marje je naslov ene izmed knjig, ki bodo letos izšle v redni letni zbirki Prešernove družbe. Napišite ime in priimek avtorja te pripovedi, v pomoč naj bo podatek, da gre za enega najplodovitejših slovenskih književnih ustvarjalcev.

4. Med najpriljubljenejša dela znanega ameriškega pisatelja, katerega priimek morate zapisati, sodita Ulica ribjih konzerv in Polentarska polica.

5. Zapišite naslov romana znamenitega angleškega pisatelja Williama Somerseta Maughama; delo bo izšlo letos pri Prešernovi družbi.

6. V redni zbirki Prešernove družbe bo letos izšla tudi knjiga slovenskih otroških pesmi. Kakšen bo naslov te knjige?

7. Roman Mrtvi ukazujejo je napisal Španec po imenu Vicente, vaša naloga pa je, da napišete njegov priimek.

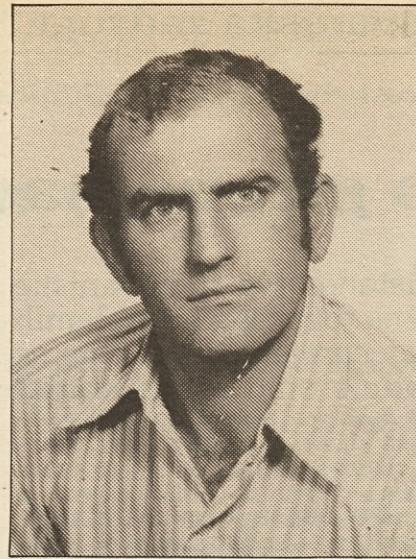
8. Slovenski pisatelj, katerega priimek morate tokrat zapisati, je znan po nizanju pripovednih biserov, ki opisujejo usode ljudi v pisateljevem rodnem Prekmurju.

Odgovore na vsa vprašanja in geslo, ki so ga dale prve črke odgovorov, vpišite na dopisnico, to pa najkasneje do 14. 11. 1980 pošljite na naslov SOZD Mercator, Uredništvo glasila, Gorupova 5, 61000 Ljubljana. Med pravnimi rešitvami jih bomo izžrebali pet, avtorje pa bo Prešernova družba nagradila s knjigami iz svojih zbirk.

Matjaž Marinček

Branko Horvat

Pavao Kozjak

Akcije M-Izbire-Panonije Ptuj

Ferdo Lovrec

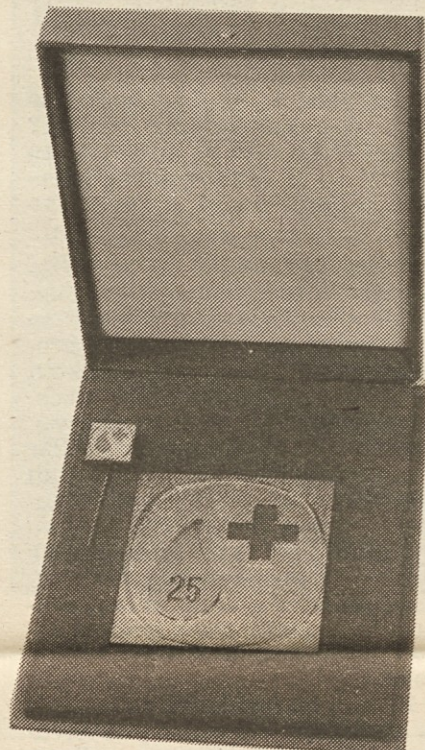
Priznanja krvodajalcem

Na skromni slovesnosti ob tovariškem srečanju krvodajalcev, ki jih je ta čas v delovni organizaciji Mercator – Izbira-Panonija okoli 90, so bila v mesecu septembru večini izmed njih podeljena pismena priznanja in značke.

Tako je za večkratno dajanje krvi prejelo priznanje in značke 45 delavcev za petkratni odvzem, pet za petnajstkratni odvzem, dva za dvajsetkratni odvzem in trije za petindvajsetkratni odvzem krvi. Slednji trije so poleg priznanja prejeli zlato značko in plaketo.

V veliko zadovoljstvo zbranih krvodajalcev se je te slovesnosti in tovariškega srečanja udeležila tudi dr. Jožica Vrečko, predstojnica transfuzijske postaje Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča v Ptuj.

Vsem dobitnikom priznanj in značk, predvsem pa prejemnikom plakete, iskreno čestitamo.

Plaketa in zlata značka za 25-krat dano krvi

Gostje M-KZ Cerknica

Polharska noč

Na lep jesenski dan se je naša skupinica odzvala prijaznemu vabilu M-KZ Cerknica na lov na polhe. Za vse je bilo to veliko doživetje, saj si lova nismo niti predstavljali in tudi polha večina še nikoli ni videla.

Ko smo z gostitelji prispeli na cilj, smo si najprej izdatno privezali dušo, da ne bi prehitro omagali. Potem smo pod strokovnim vodstvom odšli postavljat »šklope« (posebne pasti za polhe). Največ smo jih postavili na drevesa, nekaj pa tudi po tleh. Ker se polhi hranijo predvsem z žiro in lesniki, smo tudi »šklope« obesili na ta drevesa oziroma nastavili podnje. Za vabo so bili v »šklopih« koščki hrušk in jabolk, politi z močno in prijetno dišečo tekočino, ki polhe privabi.

Ko smo nastavili vse pasti (dejansko jih je nastavljal ing. Leo, mi pa smo mu »strokovno« pomagali), smo se vrnili k ognju in številnim dobrotam; med njimi so bili tudi odlično pripravljene, že prejšnji dan ulovljeni polhi. Vsekakor je bil celotni Štefanov »menu« enkrat in odlično pripravljen. To in dobra kapljica v od plamenov praviljično obsijanem gozdu je ustvarilo čudovito vzdušje in razpoloženje; oglasila se je pesem, šale so se vrstile druga za drugo. Med drugim smo izvedeli tudi za »težave« enega izmed kolegov, ki je nedavno, ko mu je žena povedala, da so neki njeni znanci odšli na polhe, posmehljivo dejal, da to samo ona verjame, ker so gotovo odšli s svojimi prijateljicami na nočni skok. Tedaj seveda še ni vedel, da bo kmalu tudi sam resnično šel na polhe, seveda pa se ni mogel izogniti vprašanju žene, če

gre tudi on na nočni skok. V prijetnem vzdušju je čas hitro mineval in približal se je glavni dogodek, obhod šklopov.

Čimbolj smo se bližali kraju, kjer so bili postavljeni »šklopi«, bolj je naraščala lovska mrzlica. Ali bo kaj ali ne? Prvi je bil prazen, drugi tudi! Polotilo se nas je razočaranje. V tretjem pa je le bil izredno velik polh, za katerega so domačini celo rekli, da je redek primerek in da mora biti že precej star. Imel je čudovit kožušček in dolg košat rep. Navdušenje je bilo veliko in se je stopnjevalo od »šklopa« do »šklopa«, saj je bil ulov nenavadno velik.

Nekateri polhi so bili še živi, tako da smo se lahko prepričali, kako izredno ostre zobe imajo, kar so bliskovito dokazali vsakemu nepredvidnežu. Zanimivost teh štirih zob-glodalcev je v tem, da se premikajo v vseh štirih smereh, kar poveča njihove zmožnosti.

Obilen lovski plen je spodbudno vplival na vse udeležence lova in prijetno razpoloženje se je nadaljevalo kljub poznim nočnim uram, ki so minevale, kot bi bile minute. Ko smo v jutranjih urah vsak z najmanj eno lovsko trofejo prispeli domov, smo se pogreznili v dolg, zaslužen spanec in v sanjah je bilo vse polno polhov. »Polharska noč« je bila veliko doživetje, za katero se najlepše zahvaljujemo tovarišem iz M-KZ Cerknica.

V imenu udeležencev – V. S.

Sindikalni izlet – malo drugače

Kristina Antolič

Veselo in poučno

V začetku se nam je zdelo, da smo letošnji sindikalni izlet organizirali prepozno, saj je kazalo, da nam vreme ne bo naklonjeno. Na našo srečo in veselje pa je bilo v nedeljo, 21. septembra lepo, kot že dolgo ne.

109 delavcev delovne organizacije MIP se nas je podalo na enodnevni izlet. Na Duhu na Ostrem vrhu smo položili cvetje pred spomenik Đure Đakoviča in si ogledali muzej NOB, potem pa nadaljevali pot do Kop nad Slovenj Gradcem, kjer je bila prva postaja Grmovškov dom.

Na zeleni jasi pred domom smo organizirali tekmovalne »štafete v nošenju šturporame« v dveh skupinah, posebej moški in ženske. Smeha in humorja seveda ni manjkalo.

Sledil je nagradni kviz v preverjanju znanja: kako prebiramo samoupravno splošne akte, čitamo zapisnike, kaj nas teži, itd. Tu nam je zmanjkalo ne le smeha, temveč tudi besed in ugotovili smo, da vsi skupaj ne vemo skoraj nič. Posamezno skupino sta zastopala po dva tekmovalca, ki sta si lahko drug drugemu pomagala. Zmagovalca sta bila delavca iz poslovne enote Kemikalije tozda Maloprodaja, ki sta prejela knjižni nagradi in sicer knjigo »Kronologija revolucionarne dejavnosti Josipa Broza Tita«.

Ne le pri kvizu, tudi pri drugih igrar, so tekmovalci prejeli praktične nagrade, ki so jih prispevale poslovne enote tozda Maloprodaja. Med nagradami je bil tudi pralni prašek.

Pot nas je vodila še do Partizanskega doma, kjer smo po kosilu sprva odšli vsak po svoje, toda le za kratek čas. Mladino sta pritegnila ples in glasba, sladokusce maline, ki so se rdečile po obronkih poti, druge pa igre z žogo.

Da nam ne bi bilo dolgčas, smo priredili še tekmovalne igre v vrečah. Spet je bilo polno smeha in vriska, veselja in radosti, pa tudi rdečih prask na kolenih. Trije najbolje uvrščeni so dobili majhno darilo.

Ob šestih zvečer smo se odpravili proti domu, saj nas je jutraj čakal delovni dan.

Zapisi izpod tezge

● Nije odskočna daska u podpeticama obučne prodajnog osoblja. Do odskočne daske se često dolazi ako se ide – djonom.

● ● ●

● Odgovornost je jedini kolač koji velikodušno ustupamo kolektivu. Za ličnu upotrebu – šta ostane.

● ● ●

● Ostasmo kratkih rukava. Izgleda da smo zaboravili da treba dobro zasukat rukave.

● ● ●

● Do sada smo uglavnom menjali devize. E, sada menjamo malo i – i navike.

Pera Srečković

Na obisku pri slikarki, naši sodelavki v pokoju

Sonja Dolinšek

Mavrica življenja

Ela Bervar je pri svojih petinšestdesetih letih že deset let v pokoju. Živahna, urejena vedno navdušena nad vsem in vsakomur, z očmi, ki skrivajo v globini njene duše tankočutnost umetnika in jo branijo pred radovednimi opazovalci z večnim smehom. Prosto-dušna in iskrena svojih let niti ne kaže niti ne skriva.

»Eh, kaj bi leta – prav zaživela sem v resnici šele sedaj, ko imam čas za svoje risanje.« Razlaga mi o nežni govoricni akvarelov in realnih potezah oljnatih slik. Bedede čopič, barva in platno se ji toplo zlivajo prek ustnic. Potopiva se v svet slikarje in ko je zunaj že trda tema, se zavem, da je nisem še ničesar vprašala. V zadregi jo vprašam:

Kdaj ste začeli slikati?«

In ponovno me Ela s svojim značilnim, ljubečim odnosom do vsega, kar je v zvezi s slikarstvom, potegne v vrtnice pripovedovanja:

»Vse življenje sem rada risala. Še v nunski šoli, v liceju, sem risala okraske v zvezek sebi in svojim sošolkam, ki so bile bolj nerodne pri tem. Na listke sem si risala baletke v raznih pozah – najprej gola telesa v gibanju, ki sem jih kasneje počrnila s plesnimi krilci. Vse žepe sem imela polne teh risbic in nekoč je šivilja v halji, ki jo je predelovala, našla tista še gola telesa. Seveda me je, pobožna, kot je bila, takoj zatožila materi.«

»Vam je to vzelo pogum?«

»Kje pa! Glede risanja sem bila vedno nekoliko svojeglava. Na primer, ko sem prebrala, da Hinko Smrekar prireja tečaj risanja, sem se nemudoma prijavila. Kakšnih 10 mladih nas je prišlo v malo hišo v Aleševčevi ulici in naročil nam je, naj naslednjo uro prinesemo pokazat kakšno svojo sliko, da nas bo vedel razporediti. Še dobro se spominjam tiste Vesne s škrti, romantičnega simbola pomladi, ki je sipala cvetje krog sebe... Mlada in prekipevajoča pomlad, kot se je meni tedaj zdela življenje.

Smrekar je takoj ocenil, da sem jo prekopirala. Bila sem užaljena, saj resnično nisem vedela, da so podobni motivi v nemškem slikarstvu zelo pogosti. Takoj pa je tudi opazil, da je slika narejena z voščeniimi kredama na šleshamer in pripomnil, da je moralo biti to mukotržno delo. Veste, resnično me je izmučilo, ko sem nanašala trd vosek na gladek papir, čeprav mi je na koncu vse skupaj le uspelo. Sicer pa me je risanje tako veselilo, da mi noben trud ni bil odveč. Pri Smrekarju smo nato risali od pol sedmih do desetih zvečer.«

»Ste tedaj še hodili v šolo?«

»Ne, bila sem že v službi v odvetniški pisarni in imela sem deljen delovni čas. Z delom sem končala ob šestih zvečer, čez pol ure pa sem že pridno sedela na tečaju in risala. Hinko Smrekar je to opazil in nam pogosto med urami pripovedoval o izkoriščanju delavskega razreda, o nepravilnem razmerju med delavcem in gospodom. Lahko rečem, da so me njegove ideje prevzele prav tako kot pouk risanja.«

»Služba, tečaj risanja – od jutra do večera ste bili pri dvajsetih letih kar precej obremenjeni?«

»Doma so bile še štiri sestrice, brat in bratranec, tako da na študij ni bilo misliti. Vsak dinar je prišel prav. Tedaj mi to ni bilo mučno. Zase sem pisala pesmice, predvsem s socialno vsebino, risala...

Spominjam se, da sem si zelo želela jahati. Pa se mi je spet steklo kot v pravljici – vsaj meni se je zdelo. Ko sem se sukala nekoč okrog konjskih hlevov, me je nek tamkajšnji oskrbnik kar povabil na konja in velika želja se mi je izpolnila.

Resnično se ne morem pritožiti nad svojo mladostjo – zelo polno sem jo živela, še zlasti, ker so bili

tedaj za žensko mladino precej drugačni časi, kot so danes. Tik pred vojno sem bila vpletena tudi v sokolski proces. Pisala sem zapiski z razprav, pa so tožitelji čez čas ugotovili, da zapišem predvsem tisto, kar je naprednim obtožencem v prid. Zapisnikov nisem več pisala, pa tudi v svojo ljubljeno telovadnico na Taboru nisem imela več vstopa.«

»Ste bili med vojno aktivni?«

»Ostala sem v Ljubljani, brat in sestra pa sta šla v partizane. Mi smo jim nato na izmišljene naslove v taboriščih pošiljali pakete, da bi preslepili okupatorje, kajti v naši hiši na Njegoševi so se vse prevečkrat zbirali aktivisti NOB, da bi smeli Nemci posumiti v nas.«

»Vi ste tedaj delali?«

»Zaposlena sem bila v lesni galeriji pri Vavpetiču kot glavna risarka. Risali smo narodne motive na krožnike in šatulje. Službo sem pustila ob koncu vojne, ko sem se poročila in pričakovala hčerko.«

»Torej ste se prelevili v gospodinjico?«

»Ne bi rekla, da je bilo čisto tako. Ker je do poroda manjkalo le še en teden, nisem šla na likovno akademijo delati izpita, ki bi mi prinesel naziv akademskega slikarja, čeprav so bili nekateri sli-

karski kolegi prepričani v moje sposobnosti. Ko sem bila doma, sem slikala motive na lesene krožnike, ki so jih pri Borcu nato odkupili. Tudi predstavniki Litostroja so s temi lesenimi krožniki obdarovali svoje obiskovalce iz domovine in tujine. Skratka, dela je bilo čez glavo. Poizkusila sem tudi kipariti, saj me je ta zvrst vedno skrivoma privlačila, pa je mož dejal, da gre za to preveč časa... Veste v življenju je že tako, da ne gre čisto gladko. Včasih že pride kakšna šmentana reč, da ne moreš ravnati po svojih željah.«

»Koliko časa ste bili doma?«

»Leta 1962 sem postala tajnica Zveze kmetijskih inženirjev in tehnikov, obenem pa sem postala še tajnica uredništva glasila Socialistično kmetijstvo in gozdarstvo. Leta 1965 sem se zaposlila pri Slovenija sadju. Lahko rečem, da sem počasi le napredovala. Začela sem sprva na teleksu, se poizkusila kot tajnica, nato pa nekaj časa delala kot devizni referent na izvozu in kasneje še na uvozu.«

»Celo vaše življenje je bilo posvečeno slikarstvu – nato pa devizni referent; kako ste se počutili?«

»Prav prijetno je bilo na Slovenija sadju. Ne smete namreč pozabiti, da sem že kot tajnica v odvetniških pisarnah obvladala stenografijo, pisanje zapisnikov, skratka administrativno delo, in me to ni nikdar odvrčalo od moje ljubezni – risanja. Z umetniškim slikanjem se v mojih časih ni bilo mogoče preživljati – vsaj ženski ne. Zato pa sem se slikarstvu posvetila v celoti prvi hip, ko sem bila v pokoju.«

»To je bilo leta 1970?«

Ela Bervar

»Da. Tudi mož je bil že upokojen. Vse življenje je bil aktiven pravnik. Bil je izvrsten smučar, saj je tekmoval na svetovnem prvenstvu, s Pračkom sta se dajala... Poleg tega je bil še planinec, skalaš, turni smučar, tako da tudi v penzionu ni znal držati rok križem. In če je do tedaj moje slikanje včasih gledal kot izgubo časa, moram priznati, da mi je sedaj resnično v največjo podporo. Sam mi pripravlja platna, poskrbi, da imam vse pri roki. Navdušil se je celo tako zelo, da me včasih prav priganja.«

In res je prav tisti hip stopil v šotor, se opravičil, da moti, in opozoril Elo: »Pozno je že, jutri pa moraš dokončati tisti dve sliki, pa še domov gremo. Zgodaj bo treba vstati, ne ostanita predolgo!«

Ela se je prisrčno zasmejala: »No, vidite, Sonja, takole me žene. Če ne bi bilo njega, bi bilo slik prav gotovo manj. Sicer me obvezuje tudi članstvo v Društvu likovnih samorastnikov, toda to je čisto nekaj drugega. Tja sem se včlanila leta 1974 in priznam, da mi je članstvo v veliko korist. Naše delo na-

mreč spremljajo akademski slikarji, ki nam včasih vedo zanimivo svetovati. Pri slikanju je že tako, da osebnega razvoja ni nikoli konec. Tudi pri petinšestdesetih se lahko kaj novega naučiš, pa še v stalnem stiku s kolegi si. Pogovarjamo se o tem, kar nas veseli, pripravimo skupne in samostojne razstave, pa tudi v prostorih društva imamo naša dela v vitrinah.«

»Kje pa je to? Res, kako malo vemo o stvareh, ki nekaterim pomenijo vse!«

»Na Krekovem trgu 2 – to je na vogalu Židovske ulice, nasproti drogerije. V tisti stavbi, kjer je tudi Mestna knjižnica v Ljubljani.«

»In koliko žensk je še v tem društvu?«

»Čakajte... Mislim, da sedem. Aktivnih članov je 25, vpisanih pa je kakih 60 slikarjev. Prirejamo tudi tečaje – risarskega, grafičnega in slikarskega za začetnike in za tiste, ki osnove že obvladajo. Tečaji so od septembra do marca, vpisujemo pa v ponedeljkih, torkih, sredah in četrkih od 16. do 18. ure, ko imamo dežurstva v društvenih prostorih.«

Ela naslika na leto kakih 35 platen, poleg tega pa še celo vrsto risbic in malih slik v različnih tehnikah – izredno ploden opus, s katerim kot da bi hotela nadoknadi zamujeno. Prvega maja je imela samostojno razstavo v veliki sejni sobi Mercator-Slovenija sadje na Titovi 66 in marsikdo med kolegi se je šele tedaj prav zavedel, kaj je bistvo Ele Bervar, nekdanje skromne, vesele in marljive sodelavke v pisarni...

Ko sem si ogledovala razstavo, sem se počutila tako majhno, neustvarjalno, kajti notranje bogastvo Elinih slik je pričalo, da žive tudi med nami, v našem vsakdanjiku, veliki ljudje. Ljudje, ki jim poleg vsakodnevnih poti v službo in nazaj, skrbi za družino in stanovanje, ostaja dosti volje in časa za njihov notranji svet, za tisto, kar nas dela človeške in polne moči, za tisto, kar nam daje vero v življenje!

Dobro branje za vsak žep

Matjaž Marinček

Prešernova družba

V majski izdaji našega glasila sem pod istim nadnaslovom pisal o medzaložbi zbirki Žepna knjiga, tokrat pa vam predstavljam v mnogih pogledih izkušenejšo in drugače zastavljeno literarno zbirko – izdaje Prešernove družbe.

O ustanovitvi in pomenu

Že med vojno je bila med osrednjimi nalogami Osvobodilne fronte slovenskega naroda tudi skrb za kulturo, saj smo se Slovenci v veliki meri prav po zaslugi naših pisateljev, zavednih sinov ljudstva, kljub raznim pritiskom izkoriščevalskih tujcev, obdržali kot samostojen, svobodoljubljen narod. Tako je poleg drugih dejanj, namenjenih spodbuditi slovenske kulture v svobodi, Izvršni odbor Osvobodilne fronte na sestanku 27. januarja 1953 sklenil, da ustanovi Prešernovo družbo. Njena naloga je bila jasna: nadaljevati izobražujoče tradicije naprednih predvojnih knjižnih društev in prinašati v domove slovenskih ljudi najboljša literarna dela domačih in svetovnih ustvarjalcev.

Na Prešernov dan, 8. februarja 1953, je bila družba ustanovljena. Lepa, dobra in poceni knjiga, napisana v duhu revolucionarnih, narodno povezujočih načel Osvobodilne fronte in v skladu z umetniškimi izročilom največjega slovenskega pesnika, dr. Franceta Prešerna, je v nekaj letih našla pot v desetisoče slovenskih domov. Na ta način je Prešernova družba utirala knjigi pot do bralcev, vzgajala bralne navade in ustvarjala pogoje za razvoj založništva, knjigarn in knjižnic. Še dandanašnji svoje zbirke uspešno posreduje množicam, saj so zaradi nizke cene dostopne tudi delavcem, kmetom, študentom in šolski mladini.

Vsebinska zamisel izdaj

Najpomembnejši izdaji Prešernove družbe sta **Redna letna**

knjiga in podobno), **priročnik ter nagradno knjigo**, ki je navadno skrbno izbran roman družbeno angažiranega, zanimivo piscočega tujega avtorja, včasih tudi delo lahkotnejše vsebine, humor ali dobro napisana kriminalka, pa tudi zgodovinsko zanimivo delo.

Zbirka Prešernove družbe izide vsako leto na dan Prešernovega rojstva, 3. decembra, nagradno knjigo pa brezplačno prejmejo vsi, ki poravnajo naročnino za tekoče leto do 30. junija. Zbirko gmotno podpirajo Kulturna skupnost Slovenija in mnogi drugi podporniki, zato je zelo poceni. Tako boste na primer za letošnjo zbirko v broširani inačici odšteli 190, za v platno vezano in na brezlesnem papirju tiskano pa 240 dinarjev – toliko pa danes v knjigarnah stane že skoraj vsak povprečen roman!

Z zbirko **Ljudska knjiga** želi Prešernova družba omogočiti slovenskemu bralcu vpogled v najboljše stvaritve velikih pisateljskih duhov preteklosti in še zlasti živega, sodobnega sveta. V zbirki izide vsako leto šest knjig, naročniki pa jih, drugo za drugo, prejema skozi vse leto. V dvaindvajsetih letih je v tej zbirki doslej izšlo 165 del v skupni nakladi 1.152.080 izvodov, v prej opisani zbirki, ki je 5 let starejša, pa je izšlo že 1829 knjig v 6.925.360 izvodih.

Omeniti velja tudi mesečno revijo **Obzornik**, v kateri objavljajo črtice in pesmi domačih in tujih avtorjev, zanimive zapise o največjih dognanjih na področju znanosti, opise zgodovinskih dogodkov, članke iz sveta narave in človekovih odkritij ter živo pisane biografije naših kulturnih klasikov.

Poleg rednih zbirk je izdala Prešernova družba že četrti ponatis Prešernovih Poezij. Knjiga vsega znane in manj znane Prešernove pesmi ter dvojice Prešernovih pisem. Poleg življepisa in razlage k posameznim pesmim vsebuje knjiga tudi oris časa in razmer, v katerih je pesnik živel in ustvarjal.

Da bi pomagala ljudem tudi pri kulturni obogatitvi bivalnega prostora, izdaja Prešernova družba barvne slike in razglednice dr. Franceta Prešerna ter reproduk-

cije barvnih slik slovenskih slikarjev, katerih cena se giblje med tremi in tridesetimi dinarji.

Usmeritve

Prizadevanja Prešernove družbe so usmerjena v utrjevanje vsebinske zamisli, saj bi morale izdati vsebovati resnično najboljšo dosežke na področju »čiste« literature in priročnikov. Že nekaj let dozoreva tudi zamisel o novi zbirki »Hodil po zemlji sem doma«, s pomočjo katere bi bralec našel in na tujem bolj celovito spoznaval domovino, radi pa bi nadaljevali tudi z izdajanjem sodobnih družbeno-političnih priročnikov, kakršna je bila na primer lani knjiga Franca Šetince »Misel in delo Edvarda Kardelja«. Na ta način bi nevsiljivo obravnavali osnovne probleme sodobne družbe.

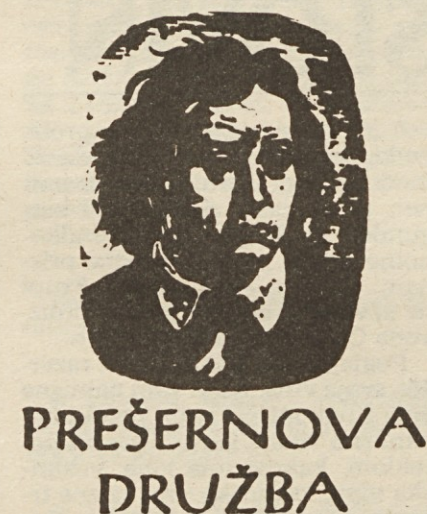
Tako bi bralec dobil ne le najcenejše, temveč tudi najboljše branje na Slovenskem. Uresničitev takšne zamisli zagotavlja izbor znanstvenikov, javnih in kulturnih delavcev, ki so bili na zadnjem občnem zboru izvoljeni v organe družbe.

Imate v vašem tozdu poverjenika?

Prešernova družba je le delček razvejane kulturne dejavnosti, vendar je branje osnova za kulturno samovzgojo, branje leposlovja pa prvi pogoj za branje družboslovja in poglobljen študij, torej za oblikovanje razgledanega samoupravljavca. Tega se v celoti zavedajo družbeno politične organizacije, ki si zlasti v zadnjem času prizadevajo za ureditev položaja knjige v družbi.

Vendar je teoretično razpravljanje včasih premalo, da bi se stvari obrnile na bolje. Za občutnejšo uveljavitev Prešernove družbe so odgovorne vse družbeno politične organizacije, ki danes sestavljajo frontno organizirano SZDL. Prešernova družba namreč deluje po določilih zakona o društvih, s pomočjo razvejane mreže poverjenikov, ki omogoča dobro obveščeno bralca o načrtovanih izdajah in neposredni odmev v uredništvu in po njem v pisatelju. Obenem ta

Nadaljevanje na 14. strani

buje pesmi ter kratko prozo najvidnejših sodobnih slovenskih avtorjev, članke iz družbeno-političnega, mednarodnega in kulturnega dogajanja danes in v preteklosti, zanimivo in natančno kroniko dogodkov minulega leta ter številne podatke in informacije, ki jih potrebujemo v vsakdanjem življenju; **prvi natis** izbranega dela slovenskega pripovednika, **izbrano delo** slovenskega pisatelja – klasika, često iz tega ali onega področja znanja (potopis, zgodovinska kro-

Dobro branje za vsak žep

Matjaž Marinček

Prešernova družba

Nadaljevanje s 13. strani

način omogoča širjenje knjige brez stroškov za bučno propagando in druge trgovske prijeme ter dovoljuje visoke naklade in nizke cene.

Zato bi morali s skupnimi prizadevanji mrežo poverjenikov Prešernove družbe v zelo kratkem času razširiti v vseh krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah združenega dela, v vseh kulturnih društvih, društvi upokojencev, šolah in drugje. V tozdih bi to morala biti naloga osnovnih organizacij zveze sindikatov.

Dobro, zanimivo in poceni branje

Oglejmo si na kratko, katera dela bodo izšla v letošnjih zbirkah Prešernove družbe.

Naj mi sije sončece je naslov knjige slovenskih otroških pesmi, ki jih je izbral pesnik in urednik Janez Menart, dopolnjevale pa jih bodo otrokom všečne in pesmim primerne risbe.

V redko katerem pripovedovanju **Antona Ingoliča** začutimo tako enovito prikazano usodo današnjega človeka, kakor je prikazana v podobi bolniške oziroma patronažne sestre Marje v knjigi **Delovni dan sestre Marje**. Mnogi bodo v tem delu našli sebe in lahko tudi lastne življenjske izkušnje primerjali s podobnimi pri drugih.

Avtor znane pripovedne epopeje **Srbska trilogija**, srbski pisatelj Stevan Jakovljevič, je v kroniki z naslovom **Velika zmeda** opisal agonijo kraljevske Jugoslavije, ki se je začela z dunajskim paktom in z dnevi, ko je odšlo ljudstvo na ulice in terjalo svojo domovino ter se končala z odhodom kraljevske vojske v ujetništvo.

Znanstveni delavec ter poljudnoznanstveni pisatelj **prof. dr. Miha Likar** je napisal lahko umljivo, dovolj izčrpno in nazorno knjigo **Zdravje v družini** za vsakdanjo rabo v vseh naših domovih.

Roman **Blodni ogenj in plamen** je zgodba o garaškem in nevarnem življenju rudarja iz nemških premogovnikov v Porurju. Prav s tem delom se je njegov avtor, **Max von der Grün**, najbolj proslavil. Roman je predhodnik in hkrati že klasik književnosti, ki ne podcenjuje obravnave delavske problematike in ki je pisanje o tej problematiki dvignila na visoko umetniško raven.

Toliko o delih, ki bodo izšla v letošnji redni letni zbirki Prešernove družbe. Nič manj zanimiva ne bodo dela v zbirki Ljudska knjiga, le prostor mi ne dopušča, da bi jih podrobneje predstavil, zato jih le naštevam: **Obsedno stanje** južnoafriškega pisatelja **Richarda Riva**, roman **Bogovi se bodo vrnili** avtorja **Carla Sgorlona**, **Pajek** avtorja **Troyata**, eksotični roman **Tesno domovanje** slovitega angleškega pripovednika **William Somerseta Moughama**, **Jokohama** poljskega pisatelja, scenarista in režiserja **Josefa Hena** ter **Mačja zibka**, najboljši roman ameriškega pisatelja **Kurta Vonneguta**.

Pri Prešernovi družbi lahko kupite tudi nekatera dela, ki so izšla v prejšnjih letih. Med temi naj omenim priročnik **dr. D. Černalčeve Alergija**, povesti **Cesta na mejo** avtorja **Borisa Režka** in **Črni nasmeji** pisatelja **Miška Kranjca**, natopis **Vzhodni veter** avtorja **Milana Ogrina**, roman **Potepuhi** norveškega nobelovca **Knuta Hamsuna**, **Sladki četrtek**, šaljivo pripoved slavnega **Johna Steinbecka** ter roman **Mrtvi ukazujejo** španskega pisatelja **Vincenta Blasca Iban Ibañeza**. Cena vseh naštetih del se giblje med 60 in 100 dinarji.

V svojem sedeindvajsetletnem delovanju je Prešernova družba poslala med Slovence že preko 10 milijonov knjig in revij s tem že doslej izpolnila velik del naloge, zavoljo katere je bila osnovana. Ste tudi vi že med bralci njenih izdaj?

Paleta Slovinovih vin v naših trgovinah je kaj pestra. Foto Mile Bitenc

Slovin sprašuje

Mile Bitenc

Ali nas poznate?

Kajpak, boste dejali, Slovin poznamo. Toda prav gotovo v odgovoru na to vprašanje manjka še to in ono in prav to boste izvedeli v naslednjem sestavku.

Marsikaj boste tudi videli in slišali, če boste v Tednu Slovinovih vin obiskali klet na Frankopanski 11 v Ljubljani

SOZD Slovin je velika organizacija, saj zaposluje več kot 5500 delavcev po vsej Jugoslaviji, ki združujejo delo v 9 delovnih in 28 temeljnih organizacijah združenega dela.

Začetki Slovina, ki so bili kaj skromni, segajo v leto 1947. Od takrat pa do danes je Slovin prehodil zelo uspešno razvojno pot. Danes je tako največji proizvajalec in predelovalec grozdja in vina ter alkoholnih in brezalkoholnih pijač v državi.

Dobri poslovni rezultati so plod združevanja umskih, fizičnih in finančnih potencialov organizacij v

Ljubljani, Zemunu, Skopju, Mostinjah, Sarajevu, Negotinu, Rekovcu, Beogradu, Zagrebu, Hadžićih, Lipljanu, Ljutomeru, Brežicah, Paliću, Mariboru in Ohridu.

Lani je bil dosežen celotni prihodek v višini 4,793 milijarde dinarjev, letos pa v Slovinu načrtujejo kar 6 milijard skupnega prihodka. Pretežna dejavnost Slovina je proizvodnja in prodaja vin ter drugih alkoholnih in brezalkoholnih pijač. Lani je bila realizacija 22.000 vagonov ali, malce drugače povedano, 2,2 milijona hektolitrov.

Ko smo že pri številkah jih pogledajmo še nekaj. Slovin je lani na domačem tržišču prodal okoli 4.550 vagonov vina in alkoholnih pijač, brezalkoholnih pijač pa 14.060 vagonov. Kar 329.000 hektolitrov vina in alkoholnih pijač so lani izvozili; tradicija in kakovost Slovinovih proizvodov sta znani širom Evrope, Azije in Amerike.

Več kot 8000 hektarjem lastnih kmetijskih površin dajejo v Slovinu posebno pozornost. Pomembna so tudi vlaganja v lastne vinograde, kjer letno načrtujejo obnovo 300 hektarjev vinogradov.

Triintrideset lastnih polnilnic in prodajna služba z več kot 500 lastnimi vozili služijo za pokrivanje zahtevnega domačega in tujega tržišča.

Da so proizvodi Slovina res takšni, da zaslužijo pozornost, pričajo naslednji podatki. Za svoje proizvode so doslej prejeli več kot 550 odličij, plaket in priznanj. Pre-

SLOVIN

več je, da bi naštevati vse proizvode, vendar naj povemo, da so med drugimi Club Slovin, tramnec, pinot, laški rizling, beli bergundec in drugi. Tudi brezalkoholne pijače so bile deležne priznanj; Cockta, Jupija, sokovi Frupi in seveda svetovno znana proizvoda Coca-cola in Schweppes.

Poglejmo še, kako Slovin razvršča svoja vina. Nudi vam namizna vina z nekontroliranim poreklom, namizna vina s kontroliranim poreklom, kakovostna vina, vrhunska vina, vrhunska vina pozne trgatve, arhivska vina in kakovostna peneča vina.

Slovin pa vam nudi tudi proizvode, ki jih pripravljajo v sodelovanju z naslednjimi proizvajalci: Agros Export-import, Varšava, Poljska (Wiborova vodka), Cuba Export, Havana, Kuba (Havana Club - beli rum), The Coca-Cola Company, ZDA (Coca-Cola), Cadbury Schweppes Limited, London, V. Britanija (Schweppes) in Martini + Rossi, Torino, Italija (Vermouth).

Tako, zdaj je odgovor na vprašanje, zastavljeno v naslovu, veliko lažji, kajne?

zagrebački velesajam PRIZNANJE

izlagачu

MERCATOR
LJUBLJANA

ZA VISOKU KVALITETU
UREĐENJA
IZLOŽBENOG PROSTORA
NA JESENSKOM
MEĐUNARODNOM
ZAGREBAČKOM VELESAJMU
12-21. 9. 1980.

Zagreb, 12. 9. 1980.

Komisija:

[Handwritten signatures and initials]

Kakšen poseben komentar menda ni potreben, saj samo priznanje govori dovolj zgovorno, čemu je napisano. Res: naš Studio za ekonomsko propagando je na minulem jesenskem zagrebškem velesajmu razstavni prostor popolnoma sremenil, preuredil, popestril in sad tega dela so opazili tudi prireditelji. - M. B.

Nadaljevanje mercatorjade

Jože Rozman

Teniški turnir na Vevčah

Zaradi slabega vremena 31. maja v Krškem, ko so bile letne športne igre Mercatorja, organizatorji niso mogli izvesti teniškega turnirja. Navdušeni tenisači iz Mercatorjevih vrst so morali na svoj medsebojni obračun počakati vse do 19. oziroma 20. septembra, ko je bil na igriščih športnega parka v Vevčah pri Ljubljani teniški turnir, seveda v organizacijskih rokah KORŠ.

Sodelovale so štiri ženske igralkice in štirinajst moških, najbolj pa je navdušila velika borbenost in zagrizenost zlasti v sklepnih obračunih. Finalna boja sta se končala takole: pri ženskah - Marija Grosman: Sonja Vidic 6:3 in 6:1; pri moških - Leon Čebular: Jože Hudarin 6:2 in 6:3.

Končni vrstni red pri ženskah: 1. Marija Grosman (Slovenija sadje); 2. Sonja Vidic (DS SOZD); 3. Majda Lešnik (Slovenija sadje); 4. Mika Nedeljković (Investa).

Končni vrstni red pri moških: 1. Leon Čebular (Investa); 2. Jože Hudarin (Contal); 3-4. Peter Škerlavaj (Investa) in Lojze Kotar (DS SOZD); 5. Matjaž Tomori (Investa); 6. Miran Goslar (DS SOZD); 7. Miloš Gajič (Emba); 8. Jože Škulj (Slovenija sadje); 9. Dušan Kramar (Slovenija sadje); 10. Ivan Drozdek (Sloga); 11. Alojz Rupnik; 12. Tomaž Škufca; 13. Janušek Šefman in 14. Borut Tepina (vsi Slovenija sadje).

Srečanje kagljačev v Lendavi

Kristina Antolič - MIP Ptuj

Mercatorjevci med sabo

Na predlog kegljačev M-Univerzala iz Lendave je bilo 10. oktobra organizirano prijateljsko srečanje kegljačev obeh delovnih organizacij v Lendavi.

Kegljači naše delovne organizacije so bili nad vse presenečeni nad gostoljubnostjo Lendavčanov, tako pri pogostitvi kot v tekmovalstvu.

Kegljači M-Univerzala so zmagali z razliko 223 podrtih kegljev. To naših kegljačev ni preveč potrdilo, saj od letne Mercatorjade naprej niso niti enkrat trenirali, ker

je kegljišče, na katerem trenirajo, v fazi prenavljanja. V izmenjavi mnenj so se odločili za povratno srečanje, ki bo na Ptuj.

V spomin na srečanje so naši kegljači podarili gostiteljem sliko mesta Ptuja, vsakemu posameznemu tekmovalcu M-Univerzala pa krožnik, prav tako s sliko Ptuja.

Zalogice

S tovarišem Brezskrbničem sva se srečala pred Mercatorjevo samopostrežbo na Viču. Precej se je bil zaoblil, odkar se nisva videla. Iz bledikastega, plašnega gimnazijca se je razvil v pravega moža, po izgledu vrednega vzdevka »meščan«.

V prtljažnik BMW-ja, parkirane ga pred vhodom v trgovino, je pridno nalagal zavitke, poslikane z zelenimi jabolki, znanilkami svežega perila.

»Pa ne, da si dobil prašek, 'ejga!«

Prisrčno sva se pozdravila, kot se spodobi za znance, ki se niso videli od šolskih časov sem.

»Povem ti,« je zahropel (ugledno življenje mu je načelo linijo in dihalne organe), »da je pot do čistoče v hiši postala prav naporna.«

In je zlagal: dvanajst, trinajst...

»Vse, kar je prav,« je modroval, »človek obleti vse ljubljanske trgovine, da si lahko opere kakšno cunjico!«

»Tegale bo več kot za kakšno cunjico,« sem previdno ugotovila.

»Jutri ga ne bo, naslednji teden tudi ne, bolj je, da si človek naredi kakšno zalogico.«

Kar slabo vest sem imela, da doma nimam nobene zalogice. Nikoli nimam sreče, da bi si jo naredila.

»Pa kava, lepo te prosim!« se je hudoval medtem, ko se je sklanjal v prtljažnik. »Ce je ne bi slučajno kupil pet kilogramov, ne vem, s čim bi postregel znancem. Viski postaja predrag, ljudje izkoriščajo obiske pri prijateljih za take priboljške. Nekaj steklenic ga sicer še imam v kleti, pa saj veš, časi postajajo drugačni!«

»Misliš,« sem spet ugibala, »da kakšna zalogica prav pride?«

»Pa mast,« se ni pustil motiti, »več kot petdeset kilogramov je človek ne more imeti doma. Saj veš, kvari se. Tiste zalogice od prejšnjega meseca ne načenjaj. Človek nikoli ne ve, kaj pride, dobiš pa nikjer, še kakšne kilce ne.«

Spet se me je polastil slab občutek, da nimam vsaj kakih petdeset kilogramov masti na zalogi.

»Edino olje, tega imam dovolj,« je modroval medtem, ko je zapiral prtljažnik. »Kar nekaj krogov sem naredil po Ljubljani, da se ga nabal deset kartonov.«

Vest me je zdaj že tako grizla, da raje nisem več odgovarjala. Na misel mi je prišlo, da imam dotna le eno steklenico te iskane rumene tekočine.

»Si za kavo?« me je povabil in pokazal na vrata bifeja. »Človek nima nič od življenja, razen tiste ga, kar poje in spi.«

»Kaj pa meso,« sem si še komaj upala pobarati, »ga imaš kakšno zalogico?«

»Kako, vruga, ga boš pa spravil! No ja, skrinjo imam polno, pa kakšnega prašiča bomo kupili na deželi. Ampak to mora počakati. Saj veš, nikoli ne moreš predvideti, kaj pride!«

Buljila sem v kavo in raje se ne bi več pogovarjala.

»Ne razumem,« je povzel znavec, »zakaj so police po naših trgovinah prazne? Končno le pripelje vsak dan kak kamion pred prodajalno!«

Nisem mu vedela odgovoriti. Nekje v podzavesti se mi je motalo nekaj o zalogicah, kartonih olja, desetinah zavitkov pralnega praška. Toda slab občutek, ki se me je loteval ob primerjavi mojih zalogic z njegovimi, nekako ni sodil zraven.

»Ljudje sami so krivi!« se je hudoval tovariš Brezskrbnič. »Vsak misli le na svojo malho. Nobenega občutka za skupnost in za solidarnost nimajo, nobenega, ti pravi!«

Ognjevito je mešal kavo.

»Vsak bi najraje kupil vse zase. Mi pa, ki malo mislimo tudi na druge, dirkamo po trgovinah, da si priskrbimo najnujnejše!«

Pritrjevala sem mu, kaj bi drugega! Na tihem sem ga v mislih občudovala. Mesečno plačo zna porazdeliti tako, da pri vseh kreditnih obrokih in ostalih mesečnih obveznostih uspe dopolniti še vse svoje zalogice...

Mercatorjev mozaik ● Mercatorjev mozaik

● **Krško je pobrateno** s srbsko občino Bajina Bašta. V petek, 18. oktobra so kulturni delavci Bajine Bašte pripravili v Krškem kulturni program, naslednji večer pa je bila v našem hotelu Sremič srbska kuhinja. Ob znanih srbskih specialitetah je seveda zadonela tudi srbska narodna glasba.

● **V Piranu so dobili Pirata.** Pirat je namreč ime nove restavracije, ki jo je pred kratkim odprl Nanosov tozd Preskrba iz Portoroža. Razen klasičnih jedi bodo tu pripravljali tudi vrsto odličnih pizz.

● **V Karl-Marx-Stadtu v NDR** je bil pred kratkim organiziran teden slovenske kuhinje, saj je to mesto pobrateno z Ljubljano. Slovenske specialitete so med drugimi pripravljali tudi mojstri v kuharskih veščinah, ki združujejo delo v delovni organizaciji M-Hoteli gostinstvo. Iz krškega hotela Sremič je prišla Štefka Colarič, hotel Ilirija pa je tja poslal Nedeljka Perića in Rasima Djurića. Naslednje leto, v času sejma Alpe Adria (v marcu), bodo nemški kolegi pripravili teden svoje kuhinje v hotelu Ilirija.

● **V tej številki Mercatorja** pišemo o nekaterih novo odprtih objektih. Kmalu bo nared nova samopostrežnica v Slapah pri Polju, pa SP Črnučar ter blagovnica v Cerknici in Lenartu. Kaj več o tem bomo še pisali.

● **V Kranjski gori** je bil od 22. do 24. oktobra tradicionalni gostinsko turistični zbor. Sodelovali so tudi predstavniki hotela Sremič iz Krškega in predstavili že nekoliko pozabljeno slovensko jed – štruklje z različnimi nadevi in to prav takšne, kakršni so značilni za nekatere naše pokrajine.

● **Gostišče v Kostanjevici ob Krki čaka na prenovitev.** Razen tipične gostilne imajo v načrtu tudi stilno opremljeno gostinsko sobo, v kateri bodo postregli s starimi slovenskimi jedili. Hkrati s preureditvijo gostinskih prostorov bo tozd Sremič moderniziral tudi sobe.

● **Ko sem lani v rubriki Mercatorjeva ulica** malce obširneje predstavil Rožnikov tozd Metlika in njegove trgovine, sem zapisal, da se edini v Mercatorju ponašajo tudi z bencinsko črpalko. Vendar pa to ne drži, saj je v Kostanjevici ob Krki mala bencinska črpalka, ki spada v upravljanje Mercator – Preskrbe iz Krškega.

● **Verjetno ni Ljubljančana, ki ne bi poznal gostilne Gustelj v Dravljah.** Do pred kratkim je bila v rokah zasebnika, zdaj pa posluje v sklopu tozda Ilirija. Ta ima smelega načrte: Gustelj naj bi namreč prenovili in kuhinjo specializirali za pripravo parmskih specialitet (Parma je pobrateno mesto z Ljubljano). Več o tem načrtu v naslednji številki. Zbral in zapisal: Mile Bitenc

Kancijan Hvastija: Pogled v dolino

Akcije KORŠ

Avgust Rejc – M-Velepokrba, TOZD Spectrum

M na Nanosu

Pohod na Nanos, prvotno napovedan za mesec april, smo v nedeljo, 5. oktobra 1980, uspešno izpeljali.

Po dogovoru smo se ob osmih zjutraj zbrali v Razdrtem. Očitno je, da poslovni partnerji naše glasilni temeljito preberejo, saj nas je pričakala predstavnica KK Vipava in nas založila s skuto in pijačo, proizvodi Kmetijskega kombinata Vipava, da smo pot do vrha lažje prehodili.

Kljub zelo slabemu vremenu smo brez posebnih težav v uri in pol prispeli do vrha, kjer pa nas je iz megle presenetil še en predstavnik KK Vipava, tokrat s »prvo pomočjo«.

Kasneje smo v Vojkovi koči, ob razgovoru o planinarjenju ter o dosedanjih in bodočih pohodih, uživali ob proizvodih KK Vipava

in prišli do ugotovitve, da v Ljubljani skute te vrste ni moč dobiti in da bomo nekaj primerkov dostavili nabavnim delavcem našega sodza za pokušnjo. Ugotovili smo tudi, da je ena izmed udeleženk prišla na Nanos kar s polharije, tako kot tudi predstavnik KK Vipava.

Veseli snidenja s planinci in pozornosti KK Vipava smo se v popoldanskih urah med dežnimi kapljami podali v dolino. Tako smo zimskim vzponom, ki smo jih organizirali do sedaj, dodali še en lažji pohod. Krog udeležencev se je zopet povečal: spoznavamo se delavci iz številnih delovnih organizacij in tozdov, pričakujemo pa še večjo udeležbo na prihodnjih akcijah KORŠ-a.

Ce nič prej, na Stol in na Snežnik (februarja, marca) bomo šli zopet skupaj!

SLOVIN sporoča

»Tudi letos prirejamo tradicionalni Teden Slovinovih vin. Obiščete nas lahko od 17. do 21. novembra, vsak dan med 15. in 18. uro, v soboto, 22. novembra pa od 10. do 13. ure.

Pod strokovnim vodstvom si boste lahko ogledali naše vinske kleti na Frankopanski 11 v Ljubljani in tudi poizkusili naša vina.«

OBIŠČITE NAS!

● Iz programov Mercator Turista ●

Firence

Firence so glavno mesto pokrajine Toskane, ki jo Italijani ponosno imenujejo »vrt Italije«. Toskana, vedno cvetoča, nas očara s svojo raznolikostjo. Firence živijo, navzlic svojemu stoletnemu dostojanstvu, v prijaznem in brezskrbnem sožitju s svetovno znanimi neprecenljivimi mojstrovini, ki jih vedno radi na novo odkrivamo. Vključite se tudi vi v štiridnevni izlet, ki ga prireja Mercator Turist in Generalturist.

Prvega dne se boste zgodaj zjutraj z avtobusom odpeljali iz Ljubljane. Pot vas bo, z vmesnimi postajami in premori, vodila preko Bologne do Firenz. Drugega dne si boste ogledali mestne

znamenitosti: stolnico, San Michele in Orte, Piazza della Signoria, Palazzo Vecchio, Ponte Vecchio, Sta Felicità, Sta Croce in Sta Maria del Carmine s slovitimi Masacciiovimi freskami. Tretjega dne dopoldne si boste ogledali Medičejske kapele in Gallerio de l'Accademia z Michelangelovimi kiparskimi stvaritvami (tudi Davida), popoldne pa bo prosto za individualne ogled. Četrtega dne dopoldne si boste ogledali slovito Gallerio degli Uffizi, opoldanskemu premoru pa bo sledil povratek do Ljubljane.

Odhod na ta izlet bo 27. novembra, cena pa je 4.950 dinarjev za osebo.

Sejem embalaže

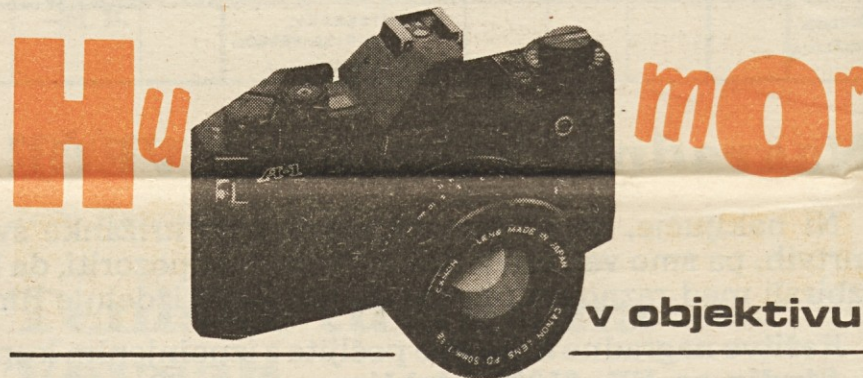
V mesecu novembru bo v Parizu mednarodni sejem embalaže, pakiranja in pakirnih strojev, hkrati z njim pa tudi sejma MATIC, mednarodna razstava strojev ter naprav za mesno predelovalno industrijo in trgovino, ter GIA, mednarodni sejem prehrambene industrije

Da bi vsem zainteresiranim strokovnjakom omogočil obisk naštetih sejmov in razstave, bo Generalturist v sodelovanju z Mercator Turistom organiziral 18. novembra štiridnevno strokovno potovanje v Pariz.

Prvega dne popoldne se boste s posebnim avtobusom odpeljali iz Ljubljane v Zagreb, od tod pa z

letalom v Pariz, kjer se boste zvečer nastanili v hotelu. Drugi in tretji dan sta namenjena ogledu sejma, četrtega dne pa bo do popoldanskega odhoda letala v Ljubljano prosto za individualne ogled. V Ljubljano se boste vrnili 21. novembra zvečer.

Cena potovanja, v katero so poleg običajnih storitev vključene tudi vstopnine za sejme in razstavo, je 6.250 dinarjev. Prijave sprejemata Generalturist v poslovalnici na Gosposvetski 7 v Ljubljani ali po telefonu (061) 21-206, 23-275 in 21-908 ter Mercator Turist v poslovalnici na Tavčarjevi 6 v Ljubljani ali po telefonu (061) 312-254 in 317-285.

Ko bom bila velika, bom tudi jaz pri Mercatorju! Foto: Fatima Husić